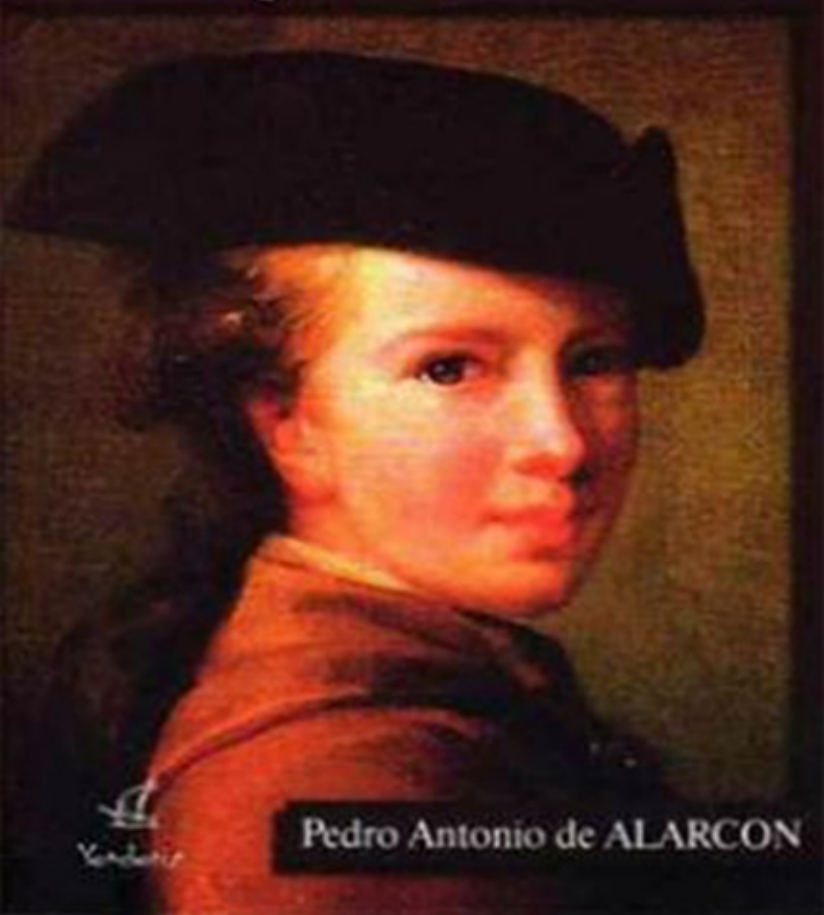
ÜÇ KÖŞELİ ŞAPKA

Pedro Antonio de ALARCON

ÜÇ KÖŞELİ ŞAPKA

Pedro Antonio
de Alarcon

Çeviren
Çağrı Ataman

Yordam

El Sombrero de Tres Picos
Pedro Antonio De Alarcon
Türkçesi
© Yerdeniz Yayınları 2005

Dizi Editörü: Ali Arda
Yayına Hazırlayan: Mahir Dönmezer
Yayın Yönetmeni: Sibel Yalın

Baskı öncesi hazırlık: AdrenA
Kapak Tasarımı: Alper İnuğur
Baskı: Kilim Matbaacılık
Maltepe Mah. Litros Yolu 12 / 2004
Topkapı - İstanbul

YERDENİZ Yayınları
Gülbahar Mah. Gayret Sk. No:21 Kat:3 Mecidiyeköy - İSTANBUL
Telefon: 0212 211 2525 Faks: 0212 356 9441
bilgi@yerdeniz.com.tr
www.yerdeniz.com.tr

ISBN 975-8989-07-3
Yayınevinin izni olmadan metinlerden alıntı yapılamaz, çoğaltılamaz.
Kaynak gösterilmek kaydıyla kısmi alıntılar yapılabilir.

Kapak Resmi: Elisabeth Louise Vigée Le Brun (1755-1842)

1. BÖLÜM

Olaylar ve dönem

Artık sonuna yaklaştığımız uzun ve çileli yüzyılın henüz başlarıydı. Ne zamandı tam olarak hatırlamıyorum. Bütün söyleyebileceğim 1804 ile 1808 arasında bir yıl olduğuydu.

İspanya tahtında hâlâ Bourbonlu IV. Don Carlos[1] oturuyordu. O zaman basılan paraların üstünde yazdığı gibi; bunu sağlayan Tanrının lütfu muydu bilinmez ama en azından bu işte, Bonaparte'ın özel himayesi ya da ihmali olduğunu söyleyen sayısız Fransız bildirisinin de bir doğruluk payı var gibi gözüküyordu. XIV. Louis'in akranları olan Avrupa'nın diğer hükümdarları, 1789'dan sonra dünyanın bu kadim topraklarını kasıp kavuran şiddetli fırtınada[2] tahtlarından ve XIV. Louis de kendi kellesinden[3] olmuşlardı.

Bu koşullarda bile bizim ülkemiz kendi güzelliğinden, saflığından hiç bir şey kaybetmemişti!

---

1 Bourbonlu Don Carlos: 1788 yılından, Napolyon tarafından tahtı bırakmaya zorlandığı 1808 yılına kadar İspanya Kralı olarak hüküm sürmüştü.

2 1789 Fransız Devrimi.

3 1793 yılında giyotine gönderildi.

Korsikalı adı sanı duyulmamış bir avukatın çocuğu çıkıp, Charlemagne[4] gibi kendisini Fransa'nın kralı ilan etmiş; Rivoli, Piramitler ve Marengo[5] fatihi ve daha başka yüzlerce savaşın kahramanı olan bu Devrim Savaşçısı,[6] her şeyi yerle bir ederek Avrupa'nın çehresini bütünüyle değiştirmişti. Tıpkı şiddetli bir deprem ya da Kuzey Ordularının ona taktığı isimle bir 'Deccâl' gibi; atıyla geçtiği her yerde yeni uluslar, hanedanlar yaratmış, çoğunu ortadan kaldırmış, sınırları silip süpürmüş, insanların görünüşlerini, adlarını, meskenlerini, adetlerini, hatta kılık kıyafetlerini bile değiştirmelerine neden olmuştu. İşte durum böyleyken, bizim büyüklerimiz -Tanrı huzur içinde yatırsın- sanki olup bitenler yanı başlarında değil de başka bir gezegende oluyormuş gibi, sanki Bonaparte şövalyelik hikâyeleri anlatan bir kitapta geçen bir masal kahramanıymış gibi en ufak bir korku ya da endişe belirtisi göstermeden ona övgüler düzmüş ve onun adını tılsımlı bir sözcükmüş gibi anmışlardı. Bir gün Bonaparte'ın aklına düşüp da yönünü buraya da çevirebileceğini; Fransa, İtalya, Almanya ve diğer ülkelerde yaptığı bütün zalimlikleri burada da yapabileceği akıllarının ucundan geçirmemişlerdi.

Bütün İspanya'da Pirenelerin ötesinde olup bitenlere dair tek bir haber kaynağı vardı o da 'La Gacete'ydi.[7] Haftada bir kez -en çok da iki kez- yarımadanın önemli şehirlerine Madrid'den bu gazetenin bazı sayılarını -o da günü gününe değil- getiren bir posta gelirdi. Zamanın kalburüstü insanları, Pirenelerin ötesinde hangi ülkelerin haritadan silinip hangi-

---

4 Napolyon, Papa aracılığıyla 2 Aralık 1804'de taç giyip kendisini Fransa İmparatoru ilan ettirmişti. Charlemagne da daha önce aynı yolu izleyerek Fransa İmparatoru olmuştu.

5 Napolyon'un sırasıyla 1796,1798,1800 yılarında zafer kazandığı savaşların geçtiği yerler.

6 Napolyon Bonaparte.

7 Fransa'dan gelen devrimci fikirlerin yayılmasını önlemek için, o zamanlar İspanya'da hüküm süren monarşik idare sadece bu gazetenin basılmasına izin veriyordu.

lerinin eklendiğini, altı ya da sekiz kralın tutuştuğu yeni bir savaşın başlayıp başlamadığını, Napolyon'un şimdi Milano'da mı, Brüksel'de mi yoksa Varşova'da mı olduğunu oradan öğrenirlerdi.

Diğer insanlar için yaşam daha önce nasılsa, yine öyleydi. Bir İspanyol gibi... Geleneklere bağlı, Engizisyon'un[8] her şey demek olduğu, hiç bir şeyin sorgulanmadığı, gayet huzurlu ve mutlu. Bütün eşitsizlikleri ve haksızlıklarıyla her şeyin önceden kurulmuş, düzenlenmiş olduğu sakin ve uyuşuk bir yaşam; bir yanda ayrıcalıklar, iltimaslar ve dokunulmazlıklar, diğer yanda tüm siyasal ve yerel yönetimle ilgili özgürlüklerden muafiyet; bir yanda ayrıcalıklı piskoposların ve güçlü *Corregidor*'ların boyunduruğu -yetkilerini tanımlamak hiç de kolay değildir, çünkü sadece bu zamanı değil, ebedi olanı da aşıp geçerler- diğer yanda ödenen tonlarca vergi -ondalıklar, ilk mahsuller, satış vergileri, bağış adı altında toplanan paralar, zorunlu tutulan dinsel yardımlar ve el konulan miraslar, harçlar, kelle vergisi, kraliyet vergileri- angaryalar ve burada sözünü etmediğimiz daha elli çeşit haraç türü...
Ama bu kadarı yeter, amacımız sadece hikâyemizin geçtiği dönemin askeri ve siyasi durumuna ilişkin bir tablo sunabilmekti, bunu da başardık sanırım. Bu tabloda yazık ki en dikkat çeken şey o zamanlar -gelin bunun 1805 olduğunu varsayalım- İspanya'nın hâlâ, kamu ve özel bütün yaşam alanlarıyla *ancien régime*[9] altında olmasıydı; öyle görünüyordu ki her şeyin gittikçe karmaşık bir hal aldığı ve her an çarpıcı şeylerin yaşandığı bir dünyada Pireneler sanki İspanya için Büyük Çin Seddi'ne dönüşmüştü.

---

8 Katolik Kilisesi tarafından 1232 yılında kurulan dinsel konsey. Dominikenler ve Fransiskenler tarafından yönetildi ve zaman içinde öyle kötü uygulamalara başvurdu ki adı işkence ve baskıyla birlikte anılır oldu. İspanya'da Engizisyon 1479 yılında o zamanki kral tarafından kuruldu ve 1820'de ortadan kaldırılana kadar varlığını sürdürdü.
9 Eski Rejim

2. BÖLÜM

O dönemde insanların yaşamı

O zamanlar örneğin Endülüs'te -hikâyemiz burada bir kasabada geçiyor- saygın ve toplumda mevki sahibi insanlar sabah erkenden kalkar ve 'Yükümlülük Günü'[10] olsun ya da olmasın ilk iş olarak kiliseye giderlerdi. Orada sabah ayinine katılır, sonra evlerine dönüp saat dokuz gibi, sahanda yumurta, sıcak çikolata ve kızarmış ekmek dilimlerinden oluşan kahvaltılarını yaparlardı. Öğleyin saat bir ile iki arasında, önce sıcak bir şeyler atıştırırlar ve oyuna oturmayacaklarsa kendilerine güzel bir ziyafet çekerlerdi. Yemek biter bitmez evlerine çekilip öğle uykusuna yatarlar ve uyanınca kırlara doğru yürüyüşe çıkarlardı. Sonra da dua okumak için cemaatlerine dönerlerdi. En son Ave Maria'yı[11] okuyana kadar orada kalırlar ve akşam yedi buçukta bir sıcak çikolata daha -bu sefer kurabiyeyle birlikte- içerlerdi. Sonra sosyal konumu yüksek olanlar akşamı geçirmek için Corregidorun, okul başkanının ya da diğer yüksek rütbeli kişilerin verdiği

---

10 Katolik mezhebi için insanların ayinlere katılmalarının zorunlu olduğu günler.

11 Ave Maria: 'Meryem'e Selam' Bakire Meryem için okunan dualar.

soireéa[12] katılırlardı. Angelus çanı[13] çalana kadar orada kalırlar ve gece sokağa çıkma yasağı başlamadan evlerine dönerlerdi. O gün taze hamsi balığı gelmişse onunla, yoksa baharatlar, çeşitli sebzeler ve tuzlanmış etten oluşan bir salatayla akşam yemeklerini yerler, sonra yataklarını ısıtıp -yılın dokuz ayı boyunca önce bu işi yaparlardı- karılarıyla birlikte -tabi evli olanlar- uykuya yatarlardı. Ne diyelim! Ülkemiz için sakin, mutlu ve huzur dolu günlerdi! Onlara dokunulmasa insanlar, binlerce yıl hiç bir şey değişmeden gelenekleri, adetleri, inançları ve çarpıklıkları içinde dört bir yanları örümcek ağlarıyla sarılana, güveler ve tozlarla kaplanana kadar yaşayıp giderlerdi. Toplumun sosyal sınıflara bölündüğü, gelenekler ve takıntılarla belirlendiği o günleri özlemle anmamak mümkün değil! Şairler, Fransız devriminin getirdiği soğuk ve tekdüze yaşamla karşılaştırınca her an bir komedinin, bir oyunun, bir dramın, bir destanın konusu olabilecek ilginçlikler ve garipliklerin yaşandığı o günleri hasretle arıyor![14] Evet, kim ne derse desin, o günler...

Ama gene daldım işte. O döneme ilişkin bu kadar söz yeter. Artık *Üç Köşeli Şapka*'nın hikâyesine başlayalım.

---

12 Akşam eğlencesi ya da partisi.

13 Angelus Çanı: Katolik kiliselerinde, İsa'nın yeniden doğuşu anısına sabah, öğle ve akşam okunan 'Angelus' duasının zamanının geldiğini duyuran çan.

14 Alarcon, Fransız Devrimi sonrasında İspanyol edebiyatının Fransız edebiyatı etkisi altına girmiş olmasından rahatsızdı.

3. BÖLÜM

Do ut des[15]

O zamanlar, 'x' kasabasının yakınlarında, meşhur bir un değirmeni vardı ama ne yazık ki artık yok. Bu değirmen, kasabaya çeyrek fersah uzaklıkta, yumuşak eğimli bir tepenin eteğinde, kiraz ve vişne ağaçları arasında yer alıyordu. Yanında çok verimli bir meyve bahçesi vardı. Bahçenin yanında da zaman zaman onu yatağı olarak kullanan, huyu suyu belli olmayan azgın bir nehir akardı.

Kasabanın en önemli şahsiyetleri, hava almak için yürüyüşe çıktıklarında mutlaka bu değirmene uğrarlardı. Değirmen, onlar için hem gezintilerinin uğrak noktası, hem de bir dinlenme yeriydi. Bunun da bir çok nedeni vardı... Öncelikle değirmene at arabalarının gide-gele açtıkları bir yoldan ulaşılabiliyordu. Bu yolun, ziyaretçileri değirmene çekmesindeki etkisi tartışılır olsa da, yürüyüşü daha zahmetsiz kıldığı kesindi. İkinci olarak, değirmenin önünde küçük taş bir zeminin üstünde asma yapraklarıyla bezeli çok güzel bir çardak vardı. Yazın bu çardağın gölgesinin serinliğine, kışın da rüzgârla salınan yaprakların arasından sızan güneş ışığının

---

15 'İyilik yapan, iyilik bulur' anlamında Latince söz.

sıcaklığına doyum olmazdı. Üçüncü olarak, değirmenci son derece saygılı, efendi, temiz ve insanlarla iyi ilişkiler kurmasını bilen biriydi. Yaşamını geçirdiği ve ekmeğini kazandığı bu yere gelerek kendisini varlıklarıyla onurlandıran önemli beylere karşı hizmette kusur etmez ve mevsimine göre elinde ne varsa ikram ederdi. Yeşil fasulye, kiraz, vişne, taze marul -özellikle ekmek hamuru ve zeytinyağıyla yapılan makarnanın yanında çok iyi giderdi- kavun, üzüm; kışın, patlamış mısır ya da közlenmiş kestane, badem, fındık ve çok sık olmasa da özellikle soğuk akşamlarda -içerde tatlı tatlı yanan ocağın başında- ev yapımı şarap, Noel zamanı bunun yanında tatlı çörekler, tereyağlı kek, börek ve Alpujarra jambonu...

Şimdi "Değirmenci mi çok zengindi, yoksa konukları mı çok yüzsüzdü?" diye sorabilirsiniz bana.

İkisi de değil. Değirmenci geçimini ancak sağlayabiliyordu ve beyler de saygın ve onurlu kimselerdi. Ama devlete ve kiliseye elli çeşit vergi ödemenin zorunlu olduğu o yıllarda yüksek rütbeli memurlar, rahipler, kilise görevlileri, avukatlar ve diğer saygın kişilerle iyi ilişkiler kurmanın getirisi hiç de fena değildi. Hatta pek çok kimse Yaşlı Lucas'ın -değirmencinin adı buydu- bu sayede yolunu bulduğunu söylüyordu.

İsterse, "Efendimiz, evinizi satılığa çıkardığınızı duydum, mümkünse eski kapılardan bir kaç tanesini ben alabilir miyim acaba?" diye sorabilirdi örneğin.

Ya da, "Yüce efendimiz, ödediğim vergiler çok yüksek, acaba diyorum bu satış vergisinden ya da ilk mahsuller üzerinden alınan harçlarda biraz olsun indirime gitmek mümkün olur mu?" diye de sorabilirdi.

Ya da, "Ulu efendimiz, ipek böceklerim için kilise bahçesin-

den biraz yaprak toplasam bir sorun olmaz değil mi?"

"Yürürken bazen yol üstünde gözüme kurumuş çalı çırpı çarpıyor, bunları toplamamda bir sakınca yoktur umarım?"

"Şey bu arada, yüce efendimiz sizden bir ricam olacak, bildiğiniz gibi kış yaklaşıyor, bizim için bir izin yazısı yazabilir miydiniz acaba, gidip şu ilerideki çam ormanından ihtiyacımız kadar odun toplayalım?"

"Bu yıl toprak kirasını ödemem mümkün değil."

"Umarım dava benim yararıma sonuçlanır."

"Ne olacak efendimiz, küçük bir kağıt parçası. Bunu benden esirgemezsiniz herhalde."

"Bugünkü olay tamamıyla o adamın suçu. Beni kışkırttı. Yoksa ben niye adamın kulağına yumruk atayım. Aslında onun benim gibi sakin bir adamı böyle davranmaya zorladığı için hapse atılması lazım."

"Bu yıl da şu şeye öyle ihtiyacım var ki..."

"Katırınızı bir günlüğüne ödünç alabilir miyim?"

"At arabası size yarın lazım mı? Lazım değilse..."

"Bazı durumlarda çok çaresiz kalıyorum da, hani olur da denk gelirse eşeğinizi alabilirim miyim diye soracaktım?"

Ve işte böyle... Durmadan ve hiç durmadan.. Yaşlı Lucas'ın istekleri bitip tükenmezdi ve her zaman aynı cömert ve teklifsiz karşılığı alırdı... "Yeter ki iste."
Dolayısıyla, gördüğünüz gibi, Yaşlı Lucas'ın durumunun kötü olduğu söylenemezdi.

4. BÖLÜM

Dillere destan bir kadınla ilk tanışma

Yaşlı Lucas'ın değirmenini ziyaret eden seçkin konukların bunun için son bir nedenleri daha vardı ve belki asıl olan da buydu... İster din adamı olsun, ister olmasın, en başta Piskopos ve Corregidor olmak üzere herkes, bu sayede o zamana kadar Tanrının ellerinde şekil bulmuş en güzel, en şirin ve en mükemmel yaratıklardan birini dilediklerince seyretme olanağına kavuşurlardı. 'Yüce Varlık' Jovellanos.[16] Ülkemizdeki Fransız ekolünün izinden giderek, kendi aralarında ona verdikleri isim buydu.

Ama bu yaratığın asıl ismi Frasquita'ydı. "Senore Frasquita..."

Senore Frasquita'nın, yani Yaşlı Lucas'ın yasal karısının, dürüst bir kadın olduğunu hemen belirtelim ki, -değirmeni ziyaret eden bütün ünlü konukların da gayet iyi bildiği gibi- aklınıza gelebilecek sorular daha en başında bir cevap bulsun. Hem zaten sözü edilen insanların ona olan

---

16 Gasper Melchor de Jovellanos (1744-1811) Kendi kendisini yetiştirmiş ünlü İspanyol yazar ve politikacı. Ateşli bir aydınlanma taraftarıydı, yaşadığı dönemde Fransa'dan çıkıp Avrupa felsefesine yayılan düşüncelerin etkisinde kalmıştı.

bakışlarında şehvetin ya da içten içe kaynayan arzuların işareti olabilecek bir ize de rastlanmazdı hiç bir zaman. Ona hayrandılar, evet bu doğru ve zaman zaman solukları kesilip cilveli sözler fısıldadıkları -tabii hiç şüpheniz olmasın kocası da yanlarındayken- da olurdu. Dünyadan elini ayağını çekmiş keşişler bile Senore Frasquita'yı görünce dillerini tutamazlar; onu, yaratıcısının değerine değer katan çarpıcı bir güzellik ya da en melankolik erkeklerin bile ruhlarını şahlandırabilecek kışkırtıcı, cilveli bir dişi şeytan olarak adlandırarak en az şatafatlı giysileri içindeki kibar beyler, kilise mensupları ve yüksek rütbeli memurlar kadar bu suça ortak olurlardı.

Hepsinin ona ilişkin birbirinden farklı yorumları vardı. "Çok güzel bir yaratık, hem de çok" diye iç geçirip dururdu fazilet sahibi baş rahip. "Bir Yunan heykeli gibi" derdi Tarih Akademisinin de bir üyesi olan bilgiç bir avukat. "Bu kadın, bu kadın Havva Ana'ya özgü işaretler taşıyor" diye haykırırdı Fransisken rahip. "Kadınsı, her şeyi yerli yerinde" derdi albay. "O bir yılan, bir siren, bir şeytan!" diye eklerdi Corregidor. Sonunda her biri karınlarını tıka basa üzüm ve fındıkla doldurdukları değirmenden ayrılıp da kasvetli, sıkıcı evlerinin yolunu tuttuklarında, "Ama o iyi bir kadın, bir melek, tıpkı sevimli bir çocuk ya da daha dört yaşında küçük bir kız gibi" diye anlaşmaya varıp son noktayı koyarlardı.

Şu 'dört yaşındaki kız' yani Senore Frasquita, neredeyse otuzuna geliyordu. Ortalamadan bir hayli uzunca bir boya, güçlü hatlara sahipti ve belki heykeli andıran biri için biraz kilolu da denebilirdi. Hiç çocuğu yoktu ama yine de her yerinden doğurganlık fışkıran muazzam Niobe'ye[17] benziyordu ya da dişi bir Herkül[18] gibiydi. Trastevere[19] bölgesinde bugün de hâlâ pek çok örneği bulunan Romalı anaerkil

17 Yunan Mitolojisinde, Lydia kralı Tantolos'un kızı, Thebai kralı Amphion'un ise karısı Tantolos'un on iki tane çocuğu vardı.
18 Zeus ve Alcmene'nin oğlu.
19 Roma'nın bir eyaleti.

ailelerdeki reis kadınlara benzetilebilirdi. Ama asıl dikkat çekici özelliği hareketliliğiydi; etkileyici bedeni bir su gibi akıcı, canlı ve izleyenlerde hoş duygular uyandıran hareketlerle salınırdı. Doğrusu, Akademi üyesinin hayranlığını dile getirmek için kullandığı benzetmedeki Yunan heykellerine öykünen anıtsal soğukluk ya da donukluktan eser yoktu onda. Öyle salınırdı ki başakları bile kıskandırırdı, bir rüzgârgülü gibi fırıl fırıl eder ve bir topaç gibi seke seke dönerek adeta dans ederdi. Yüzü bedeninden de hareketliydi ve tabii bir heykele çok az benziyordu. Beş tane gamzesi vardı ve bu beş gamze büyüleyici yüze daha bir hareketlilik verirdi: O güzelim yanaklarından birinde iki tane, diğerinde de bir tane vardı bunlardan. Çok küçük olan bir başkası güldüğü zaman dudağının sol köşesinde belirirdi ve diğeri de -ki bu kocamandı- yuvarlak çenesinin tam ortasında bulunuyordu. Şimdi bunların yanında bir de yüzüne verdiği arsız ifadeleri, göz kırparak ortalığı kızıştıran şen şakrak halini ve konuşmalarına canlılık katan, başıyla yaptığı hareketleri gözünüzün önüne getirin. İşte zeka, güzellik ve sağlık dolu ve her zaman neşeyle ışıl ışıl parlayan bu yüze dair bir fikriniz oluşmaya başladı bile.

Ne Senore Frasquita, ne de Yaşlı Lucas Endülüs'ün yerlisiydiler: Kadın Navarralıydı, adam ise Murcialı. Yaşlı Lucas, 'x'şehrine 15 yaşındayken, hikâyenin geçtiği zamanlarda katedralin yöneticiliğini yapan piskopostan bir önceki piskoposun çömezi ve uşağı olarak gelmişti. Koruyucusu, din adamı olsun diye yetiştirmişti onu ve belki de bu yüzden hayatı boyunca Yüce Görevleri yerine getirebilmesi için gerekli olan geçim olanaklarından yoksun kalmasın diye değirmeni -içinden gelerek- ona bırakmıştı. Gel gelelim koruyucusu öldüğü zaman hâlâ Küçük Görevleri[20] yerine getirmekle meşgul olan Yaşlı Lucas, daha o an üzerindeki giysileri çıkarıp onları bir güzel askıya asmış ve ilahi söy-

20 Sadece çömezlerin yapmakla yükümlü oldukları işler.

leyip, un öğütmektense dünyayı görmek ve macera peşinde koşmak üzere hemen orduya yazılmıştı. 1793 yılında, yiğit general Don Ventura Caro'nun[21] emireri olarak Batı Pirene Dağlarındaki sefere katılmış, Pinon Kalesine yapılan şiddetli saldırıda o da yer almış, sonrasında da uzun yıllar boyunca Kuzey eyaletlerinde kalmış ve oradan onur sahibi bir asker olarak terhis edilmişti.

Senore Frasquita'yla Estalla'dayken[22] karşılaşmıştı, tabii Senore dediğime bakmayın, o zamanlar yalnızca Frasquita diye biliniyordu. Ona aşık oldu, evlendiler ve bu gözyaşı ve kahkaha dünyasındaki yolculuklarının geri kalanında huzur ve mutluluk dolu yaşamlarının tanığı olacak değirmenin akıbetini öğrenmek üzere Endülüs'e geldiler.

Navarra'dan bu ıssız yere nakledilmiş olan Senore Frasquita, Endülüslülere özgü alışkanlıklardan hiç birine kendisini kaptırmadı ve her zaman o yöredeki köylü kadınlardan farklı bir kadın portresi çizdi. Giyim kuşamı diğerlerine kıyasla daha sade, daha doğal ve daha zarifti, yıkanmayı ihmal etmezdi. Güneş ışınlarının ve taze havanın çıplak kollarına ve açıkta bıraktığı boynuna yaptığı yumuşak dokunuşlardan kendisini mahrum bırakmazdı. Bir yandan da, o zamanın kadınları arasında moda neyse ona göre giyinmeyi ihmal etmezdi. Goya tarafından resmedilen kadınları ya da Kraliçe Maria Louisa'nın[23] giyim kuşamını gözünüzün önüne getirin; dans ederken içinde, yarım adım demeyelim ama bir adımdan daha fazlasını atmaya olanak tanımayacak kadar dar ve onun öpülesi narin ayaklarını ve nefesleri kesen muhteşem baldırlarını kaçamak bakışlarla süzmeye izin verecek kadar kısa

---

21 Batı Pireneler'de Fransa ve İspanya arasında kısa süren savaşta (1793-94) Pinon kalesi fatihi.

22 1808 yılında Fransa işgaline karşı direnişiyle ünlenen Navarra bölgesinde bir kasaba.

23 Kraliçe Maria Lousia (de Parma): Kral IV. Carlos'un karısı. 1754 ve 1819 yılları arasında yaşamıştır.

eteklerden söz ediyoruz. Üstüne, Navarra'dan Endülüs'e gelirken Lucas'la birlikte iki ay geçirdikleri Madrid'de genel olarak herkesin giydiği tarza uygun olarak yuvarlak ve düşük kesimli şeyler giyerdi. Saçlarını bir taç gibi yukarıda toplardı ve böylece başının ve boynunun bütün güzelliği iyice ortaya çıkardı. Güzel küçük kulaklarında uzun küpeler salınırdı ve pek çok işe yetiştiği halde her zaman temiz kalan ellerinin ince uzun parmakları, çeşit çeşit yüzüklerle bezeli olurdu. Son olarak, Senore Frasquita'nın sesinin içerdiği tonlar bakımından en melodik müzik aletleriyle bile yarışacak güzellikte olduğunu da ekleyelim ki eksik bir şey kalmasın. Gülüşü öyle neşeli ve öyle parlaktı ki onu işittiğinizde paskalya bayramları çalan kilise çanları çalıyor sanırdınız.

Şimdi de Yaşlı Lucas'a bakalım.

5. BÖLÜM

Bir adamın hem dıştan, hem de içten görünüşü

Yaşlı Lucas çok çirkindi, öyle ki acaba onun doğmasına vesile olanlar büyük bir günah işledi de mi böyle oldu diye sorası gelirdi insanın. Geçen zaman da bu konuda pek bir değişiklik getirmemişti ve artık kırkına yaklaşıyordu. Bununla birlikte, öyle iyi kalpli ve sevecendi ki, yüce Tanrının dünyaya gönderdiği insanlar içinde pek azı onunla bu konuda yarışabilirdi. Onun canlılığı, zekası ve cazibesine kapılan merhum piskopos, babasından çocuğu kendisine emanet vermesini istemişti. Babası da koyunlarına çobanlık yapacağına ruhlara çobanlık yapsın diyerek çocuğu hiç tereddüt etmeden piskoposa teslim etmişti. Piskopos ölünce, Yaşlı Lucas okulu terk edip kışlanın yolunu tutmuş ve orada da General Caro'nun sevgisini kazanmıştı, öyle ki General Caro onu en yakın hizmetlisi, emir eri olarak atayarak ordu içinde onurlandırmıştı. Askerlik hizmetinin sona ermesinin ardından, Yaşlı Lucas için Senore Frasquita'nın kalbini kazanmak, general ve din adamının takdirlerini kazanmaktan daha zor olmamıştı. O zamanlar Senore Frasquita daha yirmili yaşlarının başındaydı ve Estallada'ki bütün erkeklerin kalbindeydi ve hiç şüphe yok bunların içinde son derece varlıklı olanları da vardı. Hal böyleyken Senore Frasquita, Lucas'ın etkileyici sözleri ve iltifat seli karşısında daha fazla dayanamamış ve

bir maymuna benzeyen bu adamın aşk dolu bakışlarına, onun bir palyaço gibi her zaman yüzünde asılı duran ve bir yandan şeytani bir ışıltıyla parlayan ama bir yandan da son derece sevimli gülümseyişine teslim olmuştu. Yaşlı Lucas öyle konuşkan, öyle kurnaz, öyle girişkendi ve aynı zamanda işini öyle iyi biliyordu ki, Senore Frasquita için bu pervasız adama hayır demek mümkün olmadı. Sonunda yalnız bu kadının değil, onun anne ve babasının da başını döndürmeyi başardı. O zamanlar -tabii o zamanlar dediğime bakmayın bu hep böyleydi- Yaşlı Lucas'ın fiziksel özelliklerini göz önüne getirince bunun ne büyük bir başarı olduğunu tahmin etmek zor olmaz. Lucas, yapı olarak minyondu -en azından Senore Frasquita'yla kıyaslandığında böyle olduğu söylenebilir- omuzları dar ve yuvarlak, teni koyu esmer ve köseydi. Büyük bir burnu, kocaman kulakları vardı ve yüzü sivilcelerle doluydu. Ama bunun yanında ağzı son derece biçimliydi ve dişleri de mükemmeldi. Gülümseyince ışıl ışıl parlayan bu dişler, bu ağız, dışarıdan kaba saba ve çirkin görünen bu adamın iç güzelliğine açılan bir kapı gibiydi. Ses tonu, böylesine çirkin bir adamdan hiç beklenmeyecek kadar yumuşak, tok ve çekiciydi. Bu sesle erkeksi ve ciddi olmasını da bilirdi, tatlı ve şirin olmasını da -özellikle de bir şey isteyeceği zaman- ve ona karşı koymak genellikle mümkün olmazdı. Ayrıca ağzından çıkan her sözde bir incelik, bir zeka ve bir anlayış olurdu. Yaşlı Lucas'ın kalbi sadakat, cesaret ve öğrenme arzusuyla doluydu. Güçlü bir karakteri vardı. Sağduyusu son derece gelişmişti, içgüdüleri ve eski deneyimleri ona neyi nasıl yapacağını şaşmaz bir doğrulukla söylerdi hep. Aptallara karşı tahammülü yoktu, hem de hangi sosyal sınıftan olursa olsun. İnce bir espri ve mizah anlayışıyla donatılmıştı. İşte bütün bu özelliklerini dikkate aldığımızda akademi üyesinin neden onu bir Francisco de Quevedo[24] olarak adlandırdığına hiç şaşmamak gerek.

---

24 Francisco de Quevedo: (1580-1645) Alaycı üslubuyla tanınan şair, roman yazarı, taşlama ustası, ahlakçı ve sanatçı.

Yaşlı Lucas'ın hem dıştan hem de içten görünüşü böyleydi işte.

6. BÖLÜM

Evli çiftin maharetleri

Senora Frasquita, Yaşlı Lucas'a deliler gibi aşıktı ve kendisini dünyanın en mutlu kadını sayıyordu, çünkü her şeyine hayran bir erkeği vardı. Hiç çocukları olmamıştı, bu yüzden de birbirlerine duydukları sevginin titreşimleri gene hep kendi üstlerine serpilmişti. Aralarında bu sevgiden doğan öyle bir etkileşim vardı ki, sanki bu sevginin ötesinde başka bir dünya yoktu onlar için. Birbirlerini delicesine şımartıyorlardı. Ama gene de ilişkileri hiç bir zaman yozlaşmıyordu, aralarındaki derin sevgi bunu hep engelliyordu; çünkü içtenlik, adanmışlık, dürüstlük ve coşku vardı bu sevgide. Kendilerini onun güvenli sularına bırakmışlardı. İlişkilerini ayakta tutmak için çaba sarf etmelerine hiç gerek yoktu, çünkü zaten her şey kendiliğinden olup bitiyordu.

Bu dünyada gelmiş geçmiş kadınlar içinde, bu ister bir değirmencinin karısı olsun, isterse bir kraliçe, hiç kimse yoktur ki, Senore Frasquita kadar yoğun bir ilgi ve sevgiyle sarmalansın, böylesi inanılmaz bir tutkuyla el üstünde tutulsun. Ne de Yaşlı Lucas gibi böyle -onu eğlendirmek ve neşelendirmek için çırpınan, elini sıcak sudan soğuk suya sokturmayan, bir dediğini iki etmeyen, ona her şeyin en iyisini layık gören- bir kadına sahip olan bir erkek daha vardır. Aşk yuvaları değir-

men için söyleyeceklerimiz de bundan farklı değil. Yeryüzünde hiç bir yer yoktur ki şimdi anlatmaya başlayacağımız hikâyenin geçtiği yer olan değirmen kadar güzel, hoş, düzenli, her şeyi yerli yerinde ve ilginç ve yararlı şeylerle dolu olsun.

Bu yuvayı bu kadar mutlu kılan nedir diye düşündüğümüzde karşımıza ilk önce Navarralı kadının gözlerinin içi gülen güzel yüzü çıkar. Yaşama sevinciyle dolu bir kadından daha güçlü bir şey olabilir mi şu dünyada? Zindelik, sağlık, neşe akıyordu Senore Frasquita'dan. Yaptığı her iş; yemek pişirmek, dikiş dikmek, örgü örmek, ortalığı toplamak, güzel tatlılar yapmak, çamaşır yıkamak, evi badana yapmak, kabı kacağı parlatmak, hamur yoğurmak, ütü yapmak -ve daha sonsuza kadar sayabileceğimiz diğer işler- onun elinde bir senfoninin melodilerine dönüşürdü. Senore Frasquita'yı bir de şarkı söylerken, dans ederken, gitar ve kastanyet çalarken, oyunlar oynarken görmeliydiniz. Adeta ışıltı saçardı. Yaşlı Lucas'ın da bu mutlulukta payı Senore Frasquita'dan az değildi. O da büyük bir coşku ve hazla değirmeni işletir, tarlaları eker biçer, avlanır, balık tutar, marangozluk, demircilik, duvar ustalığı yapar, ev işlerinde karısına yardım ederdi. Ayrıca sürekli bir şeyler okur, yazar ve hikâyeler anlatırdı.

Aslında Yaşlı Lucas'ın saymakla bitiremeyeceğimiz kadar çok mahareti vardı. Keşke yerimiz olsaydı da, bunları bir bir sıralasaydık. Ama bir kaç özel yetenek ya da ona özgü işler vardı ki onlara değinmeden geçemeyeceğim.

Yaşlı Lucas çiçeklere adeta tapardı. Karısı da öyle. Bu tutkulu sevgi Yaşlı Lucas'ı yeni şeyler denemeye yöneltmiş ve sonunda değişik aşılama yöntemleriyle yeni tür bitkiler üretmeyi başarmıştı. Onda el becerisinin yanında doğuştan bir mühendis kafası vardı. Bunu da değirmen için gerekli su miktarını üçe katlayan küçük bir baraj, su çekmek için bir düzenek ve bir su kemeri inşa ederek göstermişti. Bunların

yanında belki o kadar faydalı olmayan ama asla azımsanmayacak başarıları da vardı. Örneğin bir köpeğe dans etmeyi öğretmiş, bir yılanı terbiye etmiş ve bir papağanı duvara çizdiği güneş saatine bakıp saati söylemesi için eğitmişti. Böylece papağan her saat başında hava nasıl olursa olsun -ister güneşli, isterse bulutlu- öterek saatin kaç olduğunu tam olarak bildiriyordu.

Son olarak, değirmen hakkında da bir kaç söz edelim. Değirmende, her türden meyve ve sebzenin yetiştiği bir bahçe, Yaşlı Lucas ve karısının yazın yüzdükleri üstü yaseminlerle bezeli bir kubbeyle örtülü bir havuz, egzotik bitkiler yetiştirmek için bir sera, bir su kaynağı, çiftin kasabaya ya da civar köylere gitmek için kullandıkları iki eşek, bir tavuk kümesi, cins güvercinler için ayrı bir kümes, kuş kafesi, balık yetiştirmek için küçük bir havuz, arı kovanları, Senore Frasquita güzel ayaklarıyla yeni mahsul üzümleri ezerek şarap yapsın diye ahşaptan bir kevgir ve şarapları saklamak için bir mahzen, bir fırın, bir dokuma tezgahı, demirci ocağı, marangozluk işleri için bir tezgah ve bunun gibi daha pek çok şey vardı. Bütün bunlar, sekiz odalı bir evi de katarsak bir buçuk hektarlık bir alana yayılıyordu ve değirmenle birlikte hepsinin yıllık getirisi yaklaşık on bin *real*'i[25] buluyordu.

25 İspanya'da 1870 yılına kadar kullanılan para birimlerinden biri.

7. BÖLÜM

Çiftin mutluluğunun en derin nedenleri

İlk bakışta Senore Frasquita'nın Yaşlı Lucas'a olan aşkının Yaşlı Lucas'ın ona olan aşkından büyük olduğu sanılabilirdi. Çünkü ne zaman Yaşlı Lucas buğday almaya gittiği bir yerden eve biraz geç dönecek olsa Senore Frasquita kıskançlık krizleri içinde kıyametleri koparırdı. Ama Yaşlı Lucas bırakın kıskançlık krizlerine girmeyi evine ziyaretlerde bulunan beylerin karısına hayranlık duymalarından büyük bir haz alırdı. Çünkü böylece onun sadece kendisi için değil yeryüzündeki bütün erkekler için tapılacak bir kadın olduğunu görmüş olurdu. Onu kıskananların olduğunu biliyordu. Karısını arzulayanların ve onu elde edebilmek için ellerinde ne var ne yok verebilecek olanların da. Ama buna rağmen karısı için en ufak bir endişe duymazdı, günlerce değirmenden uzaklaştığı olurdu ve döndüğünde bir kez bile kendisi yokken ne olup bittiğini, değirmene kimlerin uğradığını merak etmezdi.

Tabii buradan Yaşlı Lucas'ın karısını daha az sevdiği sonucu çıkmasın. Karısını deliler gibi seviyordu ama o karısına karısının kendisine güvendiğinden daha fazla güveniyordu. Yaşlı Lucas'ın hayata ve insana dair kavrayışı, karısına göre çok daha fazla gelişmişti. Karısının nasıl birisi olduğunu, kendisini ne kadar sevdiğini ve aldatıp aldatmayacağını çok

iyi bilirdi. Yaşlı Lucas, Shakspeare'in eserlerinde karşımıza çıkan erkeklere benzerdi. Hayata karşı duruşu bir heykel gibi katıydı. İnandığı şeylerin yalan çıkmasındansa ölmeyi tercih ederdi; birisini seviyorsa artık onun için geri dönüş yoktu, sevgisi boşa çıkarsa öldürmeyi bile göze alırdı. Yaşamında ara noktalar hiç olmamıştı; ya hep, ya da hiç. Ya tam sevgi, ya da hiç. Şüphe içinde olacağı bir sevgi, onun için sevgi değildi. İşte bu yüzden zaten inanmadığı bir kadınla asla bir yaşam macerasına atılmazdı; mutluluğun doruklarında dolaşamayacaksa, çalkantılar içinde, bata çıka, şüphe krizleriyle geçen bir yaşamın onun için bir anlamı yoktu.

İşte bu yüzden olası bir trajedide Othello[26] nasıl davranırsa, Yaşlı Lucas da aynen öyle davranırdı. O da aslında örgüden miğferiyle, sandaletleriyle bir Murcialı Othello'ydu.

Ama bütün bu sözlere şimdi ne gerek var? Her şey gayet sakin ve güzel akıyorken bu şahlanışa, bu melodrama ne lüzum var? Böylesi geleneksel bir manzarayı neden bu üzücü sözlerle alevlendirdik?

Bütün bu sorular birazdan yanıt bulacak.

---

26 Shakspeare'in aynı adlı oyunundaki kahraman. Karısının onu aldattığı yolundaki söylentiler üzerine kör bir kıskançlık krizine tutulup karısını öldürmüştü.

8. BÖLÜM

Üç köşeli şapkalı adam

Ekim ayında bir öğle sonrası... Saatler ikiyi gösteriyordu.

Katedralin çanından yükselen sesler sokaklarda yankılanmaya başlamıştı, Vespers[27] zamanının geldiğini duyuran çandı bu. Bu çanla birlikte artık herkes kasabanın bütün önemli şahsiyetlerinin öğle yemeklerini bitirmiş olduklarını anlardı.

Kilise görevlileri korodaki yerlerini almak için katedralin, diğerleri de -özellikle de işleri gereği bütün sabahı çalışarak geçirmiş olan memurlar- tatlı bir öğle uykusu çekmek için yatak odalarının yolunu tutmuşlar, ağır adımlarla yürüyorlardı.

İşte bu sırada, giysilerinin bütün ihtişamıyla bir adam, kendisi önde muhafızı arkada, şaşkın bakışları ardında bırakarak hışırtılar içinde sokaklardan geçip kasabanın dışına doğru yürüyerek ilerliyordu. Koyu kırmızı ürkütücü pelerini, üç köşeli devasa şapkası ve gerçeküstü tuhaf görünüşüyle attığı her adımla dünyayı yeni baştan yaratıyormuş gibi yürüyen

27 Roma Katolik Kilisesinin öğleden sonra duası

bu adam kasabanın Corregidoruydu. İster gündüz olsun isterse gece, çok uzaklardan bile insanlar onu görünce derhal tanırlardı, zihinlerde öylesine bir yer etmişti işte. Ama acaba neden şimdi bu saatte -öğle sıcağında yürümenin ne kadar uygunsuz olduğunu da hesaba katarsak- kasabanın dışına doğru böyle bir yürüyüşe çıkmıştı?

Üç köşeli şapka ve koyu kırmızı pelerin... Bugün bile hâlâ bu giysinin otoritesinin gücünü içinde hissedenlerimiz vardır. Ama nereden nereye! VII. Fernando'nun hükümdarlığının son yıllarında bu kasabada doğmuş olanlar, üç köşeli şapka ve koyu kırmızı pelerinin Yüce Efendinin bir zamanlar tüm ihtişamıyla yükselen evinin yanındaki kulenin yıkıntıları arasında bir duvar süsü gibi çiviye asılı görüntüsünü çok iyi hatırlarlar. İşi bitip de yerine konulmuş bir kukla gibi, koyu kırmızı pelerin aşağıda üç köşeli şapka yukarıda, artık modası geçmiş iki giysi, eteklerinde rüzgârla gelen kıpırtılar, adeta eski günlerin özlemiyle yanıp tutuşan bir mutlakıyet hayaleti, hey gidi günler! Bir zamanlar otoritesiyle insanları titreten Corregidor, içi boş bir bostan korkuluğu gibi dikilirdi insanların karşısında. Onun yerlere göklere sığmayan varlığının timsali giysileri, adeta darağacında unutulmuş birinin eriyip giden bedeninin son kalıntıları gibi göz kırpardı yıkıntılar arasından. Ne büyük trajedi ama!

Shrovetide'deki bu tarihi kasabada, onun şanlı hatırasından geriye kalan giysilerini, ancak baca temizleyicilerinin işine yarayacak bir paçavra olarak görüp de sırf eğlence olsun diye ağzından salyalar akan bir delinin üstüne geçirip, sonra da zavallı adamın sokaklarda el çırpa çırpa, yerlerde sürünen etekleriyle düşe kalka yürüyüşüne kahkahalarla gülerek, onun hatırasını kepaze eden insanlardan biri olma düşüncesi bile tüylerimi diken diken etmeye yetiyor... Zavallı Corregidor! Bir zamanlar seni görünce taş kesilen insanların elinde ne hallere düştün!

Az önce de sözünü ettiğimiz gibi Corregidorun tuhaf, hatta komik bir görünüşü vardı. Omuzları çok dar ve yuvarlaktı; Yaşlı Lucas bile onun yanında geniş omuzlu sayılırdı. Sırtında kocaman bir kamburu vardı. Böyle olunca da tostoparlak bir görüntü veriyordu. Boyu ortalamadan kısaydı. Çelimsiz, sıska biriydi. Bacakları çarpıktı, bu yüzden çok garip bir yürüyüşü vardı. Güçlükle, sanki bir şeyleri yara yara ilerliyormuş gibi sağa sola, öne arkaya kaykıla kaykıla yürürdü. Ama öte yandan yüzü, her ne kadar ağzında tek bir dişi kalmadığı için kırış kırış olsa da oldukça biçimliydi. Bazen şiddet, bazen gaddarlık, bazen de şehvetle parlayan iri, siyah gözleri vardı, teni eski Castilla'da çoğu oğlanda olduğu gibi yeşile çalan koyu esmerlikteydi.

Karakter özelliklerine gelince; fiziksel özellikleriyle -çirkinlik bakımından- tam bir uyum içindeydi. Çirkeflikle bulanıklaşmış yüzünde erdemden, gururdan ve öteki yüce duygulardan eser yoktu. Ne yapacağını kestirmek kolay değildi, kafası her şeyde işin kötülüğüne çalışırdı. Kendinden son derece emin bir görüntüsü vardı, ahlâk konusundaki tavırları hoyratçaydı ama aristokratlığı da elden bırakmazdı; bu yüzden, bu çirkin görüntüsüne, çarpık bacaklarına ve kamburuna rağmen gençlik yıllarında kadınlar konusunda oldukça başarılı olduğu söylenebilirdi.

Don Eugenio de Zuniga Poncé de Leon -yüce efendinin adı buydu- Madrid'de soylu bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmişti. Hikâyenin geçtiği zamanlarda 55 yaşındaydı ve dört yıldan beri sözünü ettiğimiz kasabanın Corregidoruydu. Buraya geldikten çok kısa bir süre sonra, kasabanın en soylu kadınıyla -ileride sıkça sözünü edeceğiz- evlenmişti.

Don Eugenio'nun giyim kuşamının her bir tarafı ayrı ayrı sırıtırdı ama bu konuda en başı belki de beyaz çorapları çekerdi -altın sarısı bağcıklı siyah ayakkabılarını saymazsak- her tarafını kaplayan koyu kırmızı pelerinin altından görü-

nen tek giysisi buydu. Bazen açık havada sıcak bastırdığı zaman pelerininin önünü açardı, işte o zaman içindeki giysileri görmek herkese nasip olurdu. İçine ince beyaz pamuklu bir kravat, üzeri küçük yeşil kabartma figürlerle süslenmiş dizlerine kadar inen yünlü kumaştan mavi bir ceket, siyah kısa ipek bir pantolon ve ceketle aynı malzemeden kalın bir palto giyerdi. Bunlarla birlikte, el muhafazası olan kısa bir kılıç, siyah püsküllü bir kamçı ve bir asa gibi elinden bırakmadığı ama hiç bir zaman da giymediği iyi cins bir çift eldiven taşırdı.

Corregidoru yirmi adım geriden takip eden muhafızın adı Garduna'ydı. O da efendisi gibi çelimsiz biriydi ama son derece tetikti, attığı her adımda sağına soluna, önüne arkasına bakarak yürürdü. Uzun bir boynu, küçük çirkin bir suratı vardı, vücudu hafif öne meyilliydi. Bu haliyle de, her an avının peşinde bir gelincik görüntüsü veriyordu.

Onu gören ilk Corregidor, hiç tereddüt etmeden kararını vermiş ve "Bundan sonra benim korumam sen olacaksın" demişti. Ve deyiş o deyiş, Garduna üç Corregidor eskitmişti, şimdi de dördüncüsüyle yoluna devam ediyordu.

Garduna 48 yaşındaydı. O da efendisi gibi üç köşeli bir şapka giyerdi ama onun şapkası efendisininkine göre çok daha küçüktü. Tabii bu arada efendisinin şapkasının bütün ölçülerin ötesinde olduğunu hatırlatmak gerekir. Garduna siyah bir pelerin ve siyah çoraplar giyerdi, giyim kuşamının geri kalanı da olduğu gibi siyahtı. Püskülsüz bir kırbaç ve küçük bir kılıç taşırdı.

Bu kara gulyabani kılıklı adam, gösterişli efendisinin adeta bir gölgesiydi.

9. BÖLÜM

Deh!

Yüce efendi ve muhafız, öğle sıcağında tarlalar arasından uzanan yolda ilerliyorlardı. Geçtikleri yerlerde köylüler yaptıkları işi bırakarak şapkalarını çıkarıyor ve yerlere kadar eğiliyorlardı. Yol üstündeki karı koca iki köylü de Corregidoru görür görmez yerlere kadar eğilmişler, sonra da birbirlerine sokularak arkasından konuşmaya başlamışlardı:

"Corregidor bugün Senore Frasquita'yı görmek için biraz erken yola çıkmış!"

"Erken...·Üstelik de yalnız!" diye ekledi diğeri. Onu bu yolda hep başkalarıyla birlikte yürürken görmeye alışıktılar.

"Hey gidi Manuel, seni küçük yaramaz, kim bilir aklından neler geçiyor? Sence bu adam neden bu kadar erken bir saatte yalnız başına Navarralı kadını görmeye gidiyor?" diye sordu köylü kadın. Bir yandan sırtında oturduğu eşeği idare etmeye çalışırken, bir yandan da neyi ima ettiğini anlatırcasına kocasını gıdıklıyordu.

"Yapma Josefa! Bu kadar kaba olma!" diye söylendi iyi huylu adam. "Senore Frasquita'dan böyle bir şey beklemek..."

"İyi de ben ondan böyle bir şey beklenebileceğini söylemiyorum ki zaten... Ama tabii bu gene de Corregidorun ona aşık olmadığı anlamına gelmez... Hem ayrıca başkaları konuşurken duydum, değirmene buluşmaya gidenler arasında niyeti bozuk olan birisi varsa, o da bu Madridli kadın avcısı..."

"Bu adamın kadınlara düşkünlüğü hakkında bildiğin bir şeyler var galiba?" diye sordu kocası imalı imalı.

"Kişisel olarak şahit olduğum bir şey yok... Zaten olsa ne yazar, bana şöyle ufaktan bile sulanmaya kalksaydı, Corregidor falan demez gününü gösterirdim ona."

Bu arada, bunu söyleyen kadının yüzüne bakılmayacak kadar çirkin olduğunu da belirtmeliyiz.

"Her neyse, bu onların sorunu," diye karşılık verdi Manuel, "ama böyle bir şey olursa da kocasının buna boyun eğeceğine hiç ihtimal vermem... Yaşlı Lucas bir kızmaya görsün, ortalığı yıkar da geçer!"

"Ama ya bu işte kendi rızası da varsa!" diye ekledi Josefa yüzünde çarpık bir ifadeyle.
"Haydi Josefa! Yaşlı Lucas iyi bir adam," diye cevap verdi kocası, "ve iyi bir adamın hayatta vazgeçemeyeceği şeyler vardır!"

"Evet haklısın galiba... Her neyse, bu onları ilgilendirir. Ama Senore Frasquita'nın yerinde ben olsaydım...!"

"Deh!" diye bağırdı kocası birden artık konuyu değiştirmek isteyerek.

Eşek koşturmaya başladı, böylece de konuşma kapanmış oldu.

10. BÖLÜM

Asmalıkta

Köylülerin Corregidora saygılarını sundukları ve arkasından da yorumlarını sıraladıkları sırada, Senore Frasquita, değirmen için bir giriş ya da daha çok bir avlu vazifesi gören taraçayı silip süpürüyor ve bir yandan da yarım düzine sandalyeyi, biraz önce Yaşlı Lucas'ın tırmandığı ve en iyi salkımları toplayıp bir sepete güzelce dizdiği asmanın en yoğun olduğu yerin altına yerleştiriyordu.

"Ama, hiç şüphe yok, Frasquita," diyordu Yaşlı Lucas asmanın tepesinden, "Corregidor sana aşık, hem de sırılsıklam..."

"Söyledim sana, bu uzun zaman önceydi" diye cevap verdi kuzeyli kadın, "Ama bu adamın görünüşü öyle. Dikkat et Lucas, düşeyim deme sakın!"

"Endişelenme, bastığım yer sağlam... O beyefendiye gelince, senden hoşlandığı gayet açık"
"Bak, artık bunları dinlemek istemiyorum" diye kesti kadın, "Beni kimin sevdiğinin ve kimin sevmediğinin gayet iyi farkındayım. Ben asıl senin neden beni sevmediğini de aynı şekilde bilmek isterdim!"

"Bu çok açık, çünkü sen çok çirkinsin," diye cevap verdi Yaşlı Lucas.

"Bana bak... Tamam çirkin olabilirim ama bu asmaya tırmanıp seni yere indirmem için bir engel değil, hem de tepe üstü!"

"Gel bakalım, benim için seni burada esir tutmak ve canlı canlı yemek çok kolay olacak..."

"Sen öyle san! Peki ya hayranlarım gelir de bizi öyle görürlerse... Bizim bir çift maymun olduğumuzu düşünmezler mi?"

"Ve belki de haklı olabilirler, çünkü sen küçük şirin bir maymunsun ve ben de zaten bu kamburla tıpkı bir maymun gibiyim..."

"Senin kamburunu seviyorum..."

"O zaman bu demektir ki Corregidorunkini de beğeniyorsun, çünkü onunki benimkinden de büyük..."

"Haydi Lucas, bu kadar kıskanç olma!"

"Ne, ben mi? Bu yaşlı tuhaf adamı kıskanmak mı? Tersine sana aşık olmasından son derece memnunum!"

"Neden?"

"Çünkü günah kendi pişmanlığını beraberinde getirir. Onu hiç bir zaman sevmeyeceksin ve bu adam sana böylesine hayranken şehirdeki asıl Corregidor da hep ben olacağım, o değil!"

"Kendini beğenmişe bak! Ona aşık olsaydım nasıl olurdu bir

düşün... Akla hayale gelmez şeyler yaşanırdı!"

"Umurumda bile olmazdı."

"Neden?"

"Çünkü o zaman sen, sen olmazdın. Ve sen, sen olmasaydın ya da sen olduğuna inandığım kişi olmasaydın, isterse gelip de Şeytanın kendisi seni elde etmiş olsun, bir lanet okumak için bile çenemi yormazdım!"

"Tamam, iyi ama ya gerçekten olmuş olsaydı bu, o zaman ne yapardın?"

"Ben mi? Hiç bir fikrim yok. O zaman farklı bir adam olurdum ve şimdiki halimle o adamın ne düşüneceğini söylememi bekleyemezsin..."

"Neden farklı bir adam oluyormuşsun bakalım?" diye sordu Senore Frasquita kelimelerin üstüne basa basa, bir yandan da süpürmesine ara verip elleri kalçasında gözlerini yukarıya dikmişti.

Yaşlı Lucas kafasını kaşıdı, sanki derin bir düşünce bulup da onu çıkarmak istiyormuş gibiydi, sonra her zaman olduğundan daha ciddi ve kendinden emin bir tavırla şöyle dedi:

"Başka birisi olurdum, çünkü ben sana inanıyorum, hem de en az kendime inandığım kadar ve bu inançtan öte bir yaşantım yok benim. İşte bu yüzden sana olan inancım son bulsa, ya ölürdüm ya da başka bir adam haline gelirdim. Hayatım bir anda değişirdi ve dünyaya gözlerimi yeni açmış gibi hissederdim kendimi. O zaman da seninle ne olurdu ben de bilmiyorum. Belki bir gülme krizine tutulur çatlayıncaya kadar gülerdim, belki de sırtımı dönüp çıkar giderdim. Hatta belki de seni tanımazdım. Belki de... Ama biz şimdi neden

ortada bir neden yokken aptallık edip birbirimizi üzüyoruz. Dünyadaki bütün Corregidorlar sana aşık olsa ne yazar? Sen benim Frasquita'm değil misin?"

"Evet seni yaşlı yaramaz" diye cevap verdi Navarralı kadın kahkahalarla gülerek. "Ben senin Frasquita'nım, sen de benim Lucas'ım, yani tek ruh eşim. Evet bir canavar kadar çirkin olabilirsin ama bu dünyada senden daha yeteneklisi yok, yaşamımda destek aldığım dayanağımsın sen benim ve seni bütün kalbimle seviyorum. O asmadan bir in, bak o zaman seni ne kadar çok sevdiğimi göstereceğim sana. Kafandaki saç sayısından fazla şaplak yiyeceksin benden, çimdiklerime de hazır ol. Ama şşşşt! Corregidor geliyor ve üstelik de yalnız... Hem de bu kadar erken... Bir şey planlıyor olmalı... Sen haklısın galiba."

"Dur bir dakika. Sakın benim burada olduğumu söyleme. Beni öğle uykusunda sanıyor herhalde ve şimdi de seni yalnız yakalamışken aşkını ilan etmeye geliyor. Sanırım onun söylediklerine kulak misafiri olmak benim için büyük bir eğlence olacak."

Bunu söylerken bir yandan da sepeti aşağıya karısına uzattı.

"İyi fikir!" diye cevap verdi kadın, gene yüksek sesle gülerek. "Şu Madridli yaşlı şeytan, sırf bir Corregidor olduğu için yüzüne güleceğimi sanıyor, öyle mi? Hey bak geldi bile... Garduna da hemen onun arkasında, oysa gölgelik kuytu bir yer bulup oturmuş olmalıydı... Nasıl bu kadar aptal olabilir! İyice gizlen şu asmaların arasında. Bunun arkasından iyi bir güleriz artık!"

Sonra, Navarralı kadın neşe içinde kendi memleketinde söylenen şarkılar kadar iyi bildiği hareketli bir İspanyol şarkısı söylemeye başladı.

11. BÖLÜM

Pamplona Bombardımanı

Corregidor, çardağın altında Frasquita'yı görür görmez bir yandan büyülenmişlik bir yandan da tedirginlikle karışık düşünceler içinde ayaklarının ucuna basa basa ona yaklaştı. "Tanrı seni korusun, Frasquita," dedi yumuşak bir ses tonuyla.

"Sizi de, efendim," diye karşılık verdi Navarralı kadın ve hafifçe öne eğildi. "Sizi bu saatte burada görmek beni şaşırttı, üstelik de bu sıcakta! Buyurun gelin, şöyle oturun, burada serinlersiniz. Yüce efendimiz diğer beylere göre niye bu kadar erken davrandılar acaba? Ben hepiniz birlikte gelirsiniz diye bekliyordum. Biliyorsunuz bugün Piskopos hazretleri buraya geliyor, kendisi kocam Lucas'a üzümlerin ilk mahsullerinin tadına bakacağına söz vermiş. Her neyse işte. Siz nasılsınız efendimiz? Karınız nasıl?"

Corregidorun içini tedirgin düşünceler kemiriyordu. Frasquita'yı yalnız yakalayabilmek için o kadar çok beklemişti ki, şimdi bu ona bir rüya gibi geliyordu ama bir yandan da kendisini uçurumun kıyısında hissediyordu, sanki ters bir rüzgâr esecek, her şey bir anda alabora olacak ve o kör talihin cehennemî çukuruna yuvarlanacaktı.

Bu yüzden cevabını en makul sınırlarda tutmaya çalıştı.

"O kadar da erken değil... Saat üç buçuk olmalı."

Tam o sırada papağan öttü.

"Saat ikiyi çeyrek geçiyor," dedi Navarralı kadın, bakışlarını Madridli adama dikerek.

Don Eugenio, artık kendini savunmayı bırakan bir suçlu gibi başını öne eğdi ve öylece bir süre durdu.

Sonra, "Lucas nerede? Uyuyor mu?" diye sordu

Bu arada hemen belirtmek gerekir ki, Corregidorun sözleri, dişleri olmayan bütün insanlarda olduğu gibi, sanki dudaklarını çiğniyormuş gibi ıslık sesiyle birlikte dökülürdü ağzından.

"Uyuyor," diye cevap verdi Senore Frasquita. "Günün bu saatinde hep uyur o, nerede olursa olsun, isterse bir uçurumun kenarında oturuyor olsun."

"İyi, bu çok iyi," dedi yaşlı Corregidor, heyecandan yüzü al al olmuştu. "Benim sevgili Frasquita'm, dinle beni, buraya gel. Sakın onu uyandırma... Gel, yanıma otur. Sana söyleyeceğim o kadar çok şey var ki."

"Tamam, işte oturdum bile" dedi değirmencinin karısı ve yakındaki alçak bir tabureyi alarak Corregidorun önüne koydu.

Tabureye oturur oturmaz, bacak bacak üstüne attı, hafif öne doğru eğildi, dirseğini sıyrılan eteğinin açıkta bıraktığı çıplak dizine koydu ve eliyle güzel başını destekleyerek gözlerinde yürekleri delen bir bakış, dudaklarında bütün gamzelerini

ortaya çıkaran bir gülümseyişle, Corregidorun söyleyeceklerini beklemeye başladı. Her an tehdit altında yaşayan Pamplona'ya bombalar yağacak olsa, ancak onun bu hali kadar ezici olabilirdi.

Zavallı adam, ancak Rubens'in fırçasına yakışan bu muhteşem güzellik, bu her tarafından zarafet akan ihtişam, insanın içini titreten teni, kokusu, öpülesi dudakları, bembeyaz düzgün dişleri, derin mavi gözleriyle, her şeyiyle insana "İşte kadın!" dedirten bu görkemli manzara karşısında eriyip gitmişti. Tek bir söz bile söylemeye gücü kalmamış, ağzı bir karış açık öylece bakakalmıştı.

"Frasquita!" diyebildi sonunda güçlükle, "Frasquita!" her kelimeyi olanca ağırlığıyla hissediyor gibiydi. Tutulduğu aşk nöbetinin etkisiyle terden sırılsıklam olmuş, yüzü kireç gibi beyazlamıştı.
"Dinliyorum," diye cevap verdi Pirenelerin kızı.

"Ne istersen..." dedi yaşlı adam, artık hisleri gidebileceği son sınıra dayanmıştı.

"Demek öyle," dedi değirmencinin karısı, 'ama bunu zaten biliyorsunuz, efendim. Sizden istediğim Estalla'da yaşayan yeğenimin kasaba konseyine sekreter olarak atanmasıdır. Bu sayede yeğenim zorlu günler geçirdiği dağlardan kurtulup, düzgün ve rahat bir işe kavuşabilecek."

"Ama bunun imkânsız olduğunu daha önce konuşmuştuk, Frasquita. Şimdiki sekreter..."

"Bir hırsız, bir sarhoş ve bir aptal!"

"Ben de biliyorum... Ama bu adamın konsey üyeleri arasında iyi bağlantıları var. Atama için konseyin iznini almak gerekir, benim böyle bir yetkim yok. Olsaydı, hiç senin için risk almaz

mıydım?"

"Şu risk almakla ne kastettiğinizi bir anlasam...! Sizin elinizden gelmeyecek ne gibi bir şey olabilir ki?"

"Ne o, bana olan sevginin bedeli mi bu yoksa?" diye homurdandı Corregidor.

"Hayır efendim. Benim yüce efendimize sevgim karşılıksızdır, bundan emin olun."

"Benimle böylesine resmi bir şekilde konuşmana gerek yok, Frasquita. Bana nasıl istersen öyle seslenebilirsin ama artık şu "Yüce Efendim" lafını bırak... Beni karşılıksız seviyorsun, öyle mi?"

"Söyledim işte bunu size. Sizi zaten seviyorum ben."

"Ama..."

"Ama yok... Sizin 'ama'larınızı duymak istemiyorum! Ah yeğenimi bir görseniz, ne kadar iyi ne kadar dürüst bir çocuktur o!"

"Beni büyülüyorsun, Frasquita!"

"Gerçekten mi? Beni çekici mi buluyorsunuz?"

"Sorduğun şeye bak! Bu dünyada senin üstüne kadın tanımıyorum!"

"İyi, bakın o zaman... Size gerçek bir şey göstereyim..." diye karşılık verdi Frasquita ve yavaş yavaş kolunu sıyırarak bir bibloyu kıskandıracak güzellikteki bembeyaz kolunun geri kalan kısmını açığa çıkardı.
"Seni çekici bulup bulmadığımı sorarken benimle dalga mı

geçiyordun?" diye devam etti Corregidor. "Frasquita'm, ben seninle yatıp seninle kalkıyorum. Günün hangi saati olursa olsun, ister gündüz, isterse gece aklımda hep sen varsın."

"Karınızı nasıl buluyorsunuz peki? O size çekici gelmiyor mu?" diye sordu Frasquita ama yüzüne ve sesine vermeye çalıştığı hüzünlü ifade öylesine yapmacıktı ki, sonunda kendisi de dayanamayıp isterik bir kahkaha attı. "Çok ayıp! Lucas söylemişti bana, yatak odanızdaki saati tamir etmek için size geldiğinde onunla tanışma fırsatına erişmiş, çok hoş, kibar ve sevecen bir karınız varmış."

"Sevecen mi! Pek de öyle sayılmaz!" diye homurdandı Corregidor, "Ne hallerini bilirim ben onun!"

"Ya, öyle mi?" diye devam etti değirmencinin karısı, "Zaten başka bir yerden onun çok sinirli, çok kıskanç olduğu ve sizi karşısında ince bir dal gibi titrettiği kulağıma çalınmıştı."

"O kadar da uzun boylu değil, sevgilim. Evet karım kendi çapında bir şeyler yapıyor, bu doğru... Ama beni karşısında titrettiğini söylemek, işte bu çok fazla. Ben Corregidorum!"

"Peki söyleyin bana, onu seviyor musunuz, sevmiyor musunuz?"

"Frasquita... Onu seviyorum, hem de çok seviyorum... Ya da daha doğrusu seninle tanışmadan önce seviyordum. Ama Frasquita seni gördükten sonra her şey değişti. Artık ona karşı ne hissediyorum ben de bilmiyorum. Hep seni arzuluyorum, seni istiyorum, o da bunun farkında... Bak mesela bugün ne oldu anlatayım sana... Karımın başını iki elimin arasına aldım ve baktım ona, ama hiç bir şey hissetmedim, sanki kendi yüzüme bakıyormuşum gibi geldi bana... Anlatabiliyor muyum? Heyecan duymuyorum artık. Ona dokunmak, sarılmak yüreğimi alevlendirmeye yetmiyor

artık... Ama bir de senin elini tutarken, koluna, yüzüne dokunurken ya da kollarımı beline dolarken düşünüyorum kendimi. İşte o zaman bir şeyler akıyor içime. Dolup taşıyorum adeta. Dünyanın en güçlü adamı hissediyorum kendimi."

Bunları der demez, gözünün önünde salınıp duran çıplak kolu yakalamak için öne doğru bir hamle yaptı. Ama Frasquita buna fırsat vermeden kolunu ileri uzattı ve Corregidoru göğsünden hafifçe itti. İşte o an olan oldu. Bir çatırtı koptu ve Corregidor, sandalyeyle birlikte olduğu gibi gerisin geriye yere yıkıldı.

"Aman Tanrım!" diye haykırdı Navarralı kadın. "Sandalye kırıkmış!"

"Neler oluyor orada?" diye bağırdı Yaşlı Lucas, çirkin yüzünü yaprakların arasından çıkartarak.

Sandalyeyle birlikte yerde sırtüstü yatmakta olan Corregidor, tam toparlanmaya çalışıyordu ki yukarıdan duyduğu bu sesle birden donakaldı. Kaskatı kesilmiş bir halde yüzünde tarif edilmez bir şaşkınlık ve korkuyla, havada asılı duran bu adamın bakışlarına kilitlenip kaldı.

O an Corregidorun hissettiklerini anlayabilecek biri varsa, bu ancak Aziz Michael tarafından bozguna uğratılmış şeytanın kendisi olabilirdi.

"Ne olduğunu görmüyor musun?" diye cevap verdi Senore Frasquita, "Corregidor sandalyesinde oturuyordu, sonra sallanmaya başladı ve dengesini yitirdi!"

"Deme! Ey ulu azizler!" diye bağırdı değirmenci, "Yüce efendimiz size bir şey olmadı ya? Belki biraz su, biraz da sirke iyi gelir."

"Bir şeyim yok benim" diye cevap verdi Corregidor, dünyası başına yıkılmış bir halde yerden doğrulmaya çalışıyordu.

Sonra fısıltıyla ama Senore Frasquita'nın duyabileceği bir sesle, "Bunu çok ağır ödeyeceksiniz!' diye ekledi.

"Şu işe bakın ki, yüce efendimiz benim hayatımı kurtardı." diye karşılık verdi Yaşlı Lucas, asmanın tepesinden onlara bakıyordu. "Sevgilim üzümleri incelerken burada uyuyakalmışım. Ne büyük tehlike bir düşünsene. Çardağın boşluklarından düşmem an meselesiydi. Tanrının işi işte. Yüce efendimiz beni uyandırmamış olsaydı, belki de şu an kafam paramparça olmuş bir halde şu taşların üstünde yatıyor olurdum."

"İyi, iyi sevindim öyleyse," diye cevap verdi Corregidor. "İyi ki düşmüşüm o zaman. Çok mutlu oldum!"

Sonra aniden değirmencinin karısına döndü ve "Bunu bana ödeyeceksiniz!" diye ekledi.

Bu sözcükler ağzından öyle yoğun bir öfkeyle döküldü ki, Senore Frasquita'nın yüzü allak bullak oldu.

Corregidorun, önce değirmencinin her şeyi duyduğunu düşünerek sarsıldığını ama sonra yukarıda uyuyor olduğuna kanaat getirince -Yaşlı Lucas'ın sakin tavrı en dikkatli bir gözlemciyi bile kandırabilirdi- kendini içinde yükselen kızgınlığa kaptırarak intikam planları yapmaya başladığını anlamıştı.

"Haydi, durma orada öyle, aşağıya in de yüce efendimizi temizlememe yardım et. Her tarafı toz oldu!" diye bağırdı değirmencinin karısı.
Yaşlı Lucas aşağı inerken, o da önlüğüyle Corregidorun ceke-

tini ve kulaklarını silkelemeye başladı ve iyice sokularak şöyle dedi:

"Endişe edecek bir şey yok! Hiç bir şey duymadı zavallı... Bir kütük gibi uyuyordu."

Frasquita'nın bu sözleri söylerken takındığı işveli tavrı ve etkileyici ses tonu Corregidoru nefessiz bırakarak zavallı adamın gene donup kalmasına neden oldu.

"Seni yaramaz seni! Seni küçük şeytan!" dedi fısıltıyla Don Eugenio de Zuniga, ağzı tekrar hazla sulanmaya başlamıştı.

"Yoksa bana hâlâ kızgın mısınız?" diye sordu Navarralı kadın cilveli cilveli.

Corregidor kızgınlığın işe yaradığını gördüğü için önce Senore Frasquita'ya yüzünde kızgın bir ifadeyle bakmaya çalıştı. Ama onun ölülere bile can veren gülüşü ve masumiyet taşan ilahi gözleriyle karşılaşınca kendiliğinden yumuşadı ve dişsiz ağzını kocaman açarak ağzından dökülen salyalar ve ıslık sesiyle birlikte cevap verdi:

"Bu senin elinde, tatlım."

O sırada, Yaşlı Lucas asmadan aşağıya inerek yanlarına geldi.

12. BÖLÜM

Ondalıklar ve ilk mahsuller

Biraz önce yaşadıkları Corregidorda bir kova soğuk su etkisi yaratmıştı. Zihnini kasıp kavuran aşk buhranının alevlerinden ne kadar yorgun düştüğünü farkederek kendisini bir sandalyeye bıraktı. Bu fırsattan yararlanan Senore Frasquita kocasına kaçamak bir bakış attı. Lucas, karısıyla başbaşa verip de olan bitene kahkahalarla gülmek için büyük bir iştah duyuyordu ama her zamanki sakin tavrını takınarak bunu maskelemeyi çok iyi başarmıştı. Don Eugenio'ya çaktırmadan birbirlerine göz kırptılar, sonra Senore Frasquita, Kleopatra'yı bile kıskançlıktan çatlatacak kadar baştan çıkartıcı bir ses tonuyla Corregidora dönüp seslendi:

"Yüce efendim, üzümlerimi gördünüz mü?"

Navarralı güzel kadın, başının hizasına kaldırdığı ellerinde şeffaf üzümler, bütün ihtişamıyla, insanın içini eriten çıplak kolları, etkileyici endamı ve vücudunun nefesleri kesen kıvrımlarını gözler önüne seren cennetlik elbisesiyle çarpılmış Corregidorun karşısında dikilmiş, ona bakıyordu. O an orada ben olsaydım, böyle bir güzellik karşısında içimden taşan şükran duygularının karşılığı olarak her şeyi

bırakır, Navarralı kadının o halini ölümsüzlüğe taşımak için bütün varlığımı ortaya koyardım, belki fırçayı Titian[28] kadar iyi kullanamazdım ama en azından içimdeki duygu çağıltısını az da olsa dindirebilecek kadar bir şeyler çiziktirebilirdim.

Senore Frasquita, dudaklarında dayanılmaz bir gülümseyiş, gözlerinde ışıltılı bir bakış ve küçük kızlara özgü bir masumiyetle şöyle dedi:

"Bunlar bu yılın ilk mahsülleri, tadına ilk bakan siz olacaksınız. Piskopos hazretleri bile sizden sonraya kalacak."

Efsanevi Pomona,[29] keçi kılıklı bir orman tanrısına, bir satire, meyveler sunuyordu adeta.

O sırada, Piskopos hazretleri, yanında avukat, iki yaşlı rahip, sekreteri, iki kilise mensubu hizmetli ve iki uşakla birlikte değirmene gelmişlerdi.

Yüce piskopos, olup bitenleri görünce yavaş adımlarla yaklaşmış, taraçaya az bir mesafe kala durup bu komik, ama güzel seyirliğin tadını çıkarmıştı. Sonra geldiğini de belli etmek için, kalın ve tok bir ifadeyle şöyle seslendi:

"Suçüstü diye buna derler işte... ondalıkları ve ilk mahsülü Kutsal Kiliseye ödeyin, Hristiyan öğretisi bize böyle söylüyor. Ama siz, sayın Corregidor, ondalıkların toplanması işiyle pek yetinmiyorsunuz anlaşılan, üstüne bir de ilk mahsülü yemeye kalkıyorsunuz."
"Piskopos Hazretleri!" diye haykırdı değirmenci ve karısı, Corregidoru orada öylece bırakıp din adamının yüzüğünü

---

28 Titian: Tiziano Vecellio: (1487-1576). Venedikli ünlü ressam.
29 Pomona: Roma mitolojisinde ağaç ve meyve tanrıçası. Titian'ın en ünlü tablolarından birine konu olmuştu.

öpmek için koşuşturdular.

"Tanrım, ulu efendimizi alçakgönüllü yuvamıza gelip bizi varlığıyla onurlandırdığı için korusun," dedi Yaşlı Lucas ve içten bir saygıyla Piskoposun ellerine yapışıp, yüzüğünü öptü.

"Yakışıklılığın da böylesi!" diye bağırdı Senore Frasquita ve o da eğilip yüzüğü öptü. "Tanrı benim yakışıklı Piskoposumu korusun ve ona Lucas'ın Piskoposundan daha uzun bir ömür versin!"

"Kutsama vazifesi benimdir sanıyordum ama bakıyorum da sizler beni kutsuyorsunuz." diye karşılık verdi Piskopos, yüzünde içten bir gülümseyişle.

Sonra iki parmağıyla, en başta Senore Frasquita'yı, ardından da orada bulunan herkesi teker teker kutsadı.

"Ulu efendimiz, ilk mahsülleri gördünüz mü?" dedi Corregidor ve değirmencinin karısının elindeki salkımı alıp onu kibarca piskoposa sundu. "Bir tanesini bile ağzıma koymadım daha."

Bunları söylerken, değirmencinin güzel karısına doğru aşağılayıcı, kaçamak bir bakış attı.

"Bu, şu ünlü öyküdeki gibi üzümlerin zaten ekşi olmasından değildir umarım!" dedi Avukat.

"Hayır, o öyküdeki üzümler ekşi değildi," diye araya girdi Piskopos, "hatırlayın, dişi tilki onlara ulaşamadığı için öyle diyordu."

Piskopos ve avukat, sözlerinin Corregidora dokunabilecek imalar taşıyabileceğini düşünmemişlerdi. Ama Don Euge-

nio'nun bu sözleri duymasıyla kanın beynine sıçraması bir oldu. Bu sözler az önce yaşadıklarıyla öylesine örtüşüyordu ki, yüzü sinirden kıpkırmızı, Piskoposun yüzüğünü öperken şöyle dedi:

"Ama ulu efendim, bu beni tilkinin yerine koymakla aynı şeydir."

"*Tu dixisti!*"[30] diye karşılık verdi Piskopos, azizlere özgü babacan bir sertlikle. "*Excusatio non petita, accusatio manifesta.*[31] *Qualis vir, talis oratio.*[32] *Ama Satis jam dictum, nullus ultra sit sermo.*[33] Bu kadar Latince de yeter, bakalım şu ünlü üzümler nasılmış?"

Corregidorun ona uzattığı salkımdan bir tane üzüm kopardı.

Üzümü iki parmağının arasına aldı ve ışığa tuttu, "Hiç böylesini görmemiştim! Çok iyi görünüyor!" dedi heyecanla. Sonra onu sekreterine uzattı. "Umarım, herkes benimle aynı fikirdedir."

Sekreter kibarca üzümü aldı ve yüzüne yapmacık bir hayranlık ifadesi vererek üzüme baktı, sonra gene aynı kibarlıkla onu kilise mensubu hizmetlilerinden birine uzattı.

Hizmetli, piskoposun yaptıklarını ve sekreterin mimiklerinin aynısını tekrar ettikten sonra, üzümü koklayarak bir adım öne çıktı ve kutsal bir emaneti taşıyormuş gibi aşırı itinayla üzümü sepete koydu. Sonra bir adım geriye çekilip alçak bir sesle şöyle dedi:
"Ulu efendimiz oruç tutuyorlar."

---

30 Bunu sen söylüyorsun!
31 İstenmeden söylenmiş bir söz, açık bir suçlamadır.
32 Bir adam neyse, sözü de odur. (Cicero'dan alıntı)
33 Bu kadarı yeter, daha fazla söze gerek yok.

Gözleri üzüm tanesinde kalan Yaşlı Lucas, ağır adımlarla sinsi sinsi sepete yaklaştı ve kimseye çaktırmadan üzüm tanesini alıp ağzına attı.

Sonra herkes kendine bir yer bulup oturdu. Konuşma sonbahardan açıldı, ekimin ilk haftası geçmiş olmasına rağmen, hâlâ yağmurdan eser yoktu; Napolyon ve Avusturya arasında çıkabilecek yeni bir savaş olasılığı hakkında konuştular; imparatorluk ordusunun hiç bir zaman İspanyol topraklarına giremeyeceği konusunda fikir birliğine vardılar. Avukat içinde yaşadıkları zamanın ne kadar karmaşık ve felaket dolu olduğundan şikayet ederek, anne babasının yaşadığı huzur dolu zamanları özlemle andı. Tıpkı onun anne babasının da kendi yaşadıkları zamandan şikayet edip anne babalarının yaşadıkları zamanları özlemle andıkları gibi. Papağan öterek saatin beş olduğunu duyurdu ve Piskopos hazretleri uşaklardan genç olanına eliyle işaret etti. Genç uşak hemen piskoposluğa ait taşıyıcının olduğu yere gitti -o da muhafızın beklediği aynı koyakta duruyordu- ve elinde zeytinyağıyla yapılmış, üzerinde tuz tanecikleri olan ve fırından daha bir saat önce çıkmış muhteşem bir kekle geri döndü. Hemen taraçanın ortasına küçük bir masa yerleştirildi ve kek dört dilime bölündü. Yaşlı Lucas ve Frasquita almamak için ne kadar direndilerse de, onlara da birer dilim verildi. Sonra yavaş yavaş ufuk çizgisine yaklaşmakta olan güneşin son ılık ışıklarını süzen asmanın altında koyu bir sohbete daldılar.

13. BÖLÜM

Tencere dibin kara, seninki benden kara

Küçük ziyafetin bütün seçkin konukları, bir buçuk saat sonra kasabaya dönmüşlerdi.

Yüce Piskopos hazretleri ve efradı, taşıyıcıları sayesinde çok daha erken varmışlar ve doğruca 'saray'larına gidip ruhani işleriyle uğraşmaya başlamışlardı.

Seçkin avukat -çok cılız biriydi- ve iki rahip -ikisi de oldukça şişman ve iriyarıydı- Belediye binasının kapısına gelinceye kadar Corregidora eşlik etmişler -Yüce Efendileri yapması gereken işleri olduğunu söyleyerek burada onlardan ayrılmıştı- sonra kendi evlerine doğru yürümeye başlamışlardı. Hava çoktan kararmış olduğu için el yordamıyla bir köşeden diğerine tutunarak ve gemiciler gibi yıldızlı gökyüzüne bakarak ilerliyorlardı. Ay henüz ortalarda yoktu, sokak aydınlatması ise -bu yüzyıldaki diğer aydınlanma biçimlerinde olduğu gibi- ülkemiz için hâlâ uzak bir hayalden öte bir şey değildi.
Buna karşılık, zengin efendisini akşam partilerinden birine ya da akraba ziyaretine götüren donanımlı bir uşağın elindeki fener ya da lambanın ışığıyla ara sıra sokakların belli belirsiz aydınlandığı da oluyordu.

Zemin kattaki pencereleri koruyan bütün parmaklıkların ardında sessiz gölgeler görünüyordu; belki de ister istemez göze çarpıyordu demek daha doğru olur. Bunlar, ayak seslerini duyduklarında işlerini güçlerini yarıda bırakan genç erkeklerdi. Onlar geçtikçe ortalığı bir sessizlik kaplıyordu...

"Aklımızı kaçırmış olmalıyız!" avukat ve iki rahip durmadan birbirlerine bunu söylüyorlardı, "Birileri bu saatte eve döndüğümüzü görürse ne düşünür?"

"Ya böyle gece karanlığında haydutlar gibi ilerlerken birileriyle karşılaşırsak? Saat çoktan yediyi geçti."

"Bu kadar geç saate kalmamalıydık."

"Ah, ne desen haklısın! Ama ya şu şirin değirmen...!"

"Karım orası hakkında en ufak bir söz bile duymak istemiyor!" dedi Akademi üyesi, ses tonu eve vardığında karısıyla kopacak olan kavgadan duyduğu endişeyi ele veriyordu.

"Ah, ya benim yeğenim?" dedi rahiplerden biri endişeyle, kendisi kilisede günah çıkartmakla yükümlüydü. "Bana hep, rahiplerin, haklarında söylentiler dolaşan kadınların yanından bile geçmemesi gerektiğini söyleyip duruyor..."
"Ama, iyi de," diye araya girdi diğer arkadaşı, kendisi ayinlerde vaizlik yapıyordu, "bunda kötü hiç bir şey yoktu ki, her şey gayet masumdu, oraya gidişimizde en ufak bir art niyet yoktu."

"Kesinlikle! Piskoposun kendisi bile oraya gidiyor!"

"Hem baylar, kim bu yaşta bizden böyle bir şey bekler ki!" diye devam etti günah çıkartan rahip. "Daha dün yetmiş beşime bastım."
"Kesinlikle!" diye cevap verdi vaiz. "Ama haydi artık konuyu

değiştirelim. Senore Frasquita'yı nasıl buldunuz bugün, sizce de hoş değil mi?"

"Yani, bunu soruyorsanız... Evet sanırım hoş denebilir" dedi avukat, sanki konuyla pek ilgilenmiyormuş gibi bir tutum takınmıştı.

"Hoş, hem de çok hoş" diye araya girdi günah çıkartan rahip.

"Aranızda böyle düşünmeyen varsa," dedi vaiz, "bunu bir de Corregidora sorsun."

"Zavallı adam ona aşık!"

"Hem de nasıl," dedi heyecanla ekledi diğer rahip.

"Bundan benim de şüphem yok" dedi akademi üyesi. "Her neyse baylar, ben buradan ayrılıyorum, kestirmeden gidip zaman kazanacağım. Size iyi geceler."
"Sana da," diye karşılık verdi rahipler.

Bir kaç adım sessizce ilerlediler.

"Bunun da değirmencinin karısında gözü var," diye fısıldadı vaiz, arkadaşını dirseğiyle dürterek.

"Öyle olduğu besbelli!" diye cevap verdi günah çıkartan rahip, evinin kapısının önünde durmuştu. "Bir de gizlemeye çalışmıyor mu! Neyse dostum yarın görüşürüz. Umarım üzümler seni rahatsız etmez."

"Tanrının izniyle, yarın görüşürüz. İyi uykular."

"Dilerim ikimiz için de iyi bir gece olur," diye dua etti öteki, arkasında asılı duran fener ve Bakire Meryem tasviri sayesinde üstünde durduğu taraçadan kolayca seçilebiliyordu.

Ve kapının tokmağını hafifçe tıklattı.

Öteki rahip sokakta bir başına yavaş adımlarla evinin yolunu tuttu. Boyuna kıyasla oldukça enliydi ve yürürken daha çok yuvarlanıyor gibi görünüyordu. Ama daha evine varmamıştı ki durdu, yakındaki bir duvara yöneldi ve daha sonraki yıllarda polis fermanlarına konu olacak bir suç işledi. Bir yandan işini görürken bir yandan da korodaki meslektaşını düşünerek kendi kendine şöyle diyordu:

"Senin de Senore Frasquita'da gözün var. Doğruyu söylemek gerekirse..." diye ekledi bir süre sonra "Bence de hiç fena bir kadın değil."

14. BÖLÜM

Garduna ve öğütleri

Bu sırada Corregidor, Belediye binasında konsey odasına gidip oturmuş, kendisi gibi birinden beklenmeyecek bir samimiyetle Garduna'yla konuşmaya dalmıştı.

"Lütfen efendimiz, karşınızda avcılığın ne demek olduğunu bilen bir av köpeği duruyor, sözlerime kulak verin," dedi muhafız. "Senore Frasquita siz saygıdeğer efendimize sırılsıklam aşık, biraz önce bana her şeyi söylediniz, şu yanan lamba şahidim olsun ki hiç bir şey bundan daha açık olamaz."

Bu arada eliyle ancak odanın sekizde birini aydınlatan, Cordoba'nın Lucena bölgesinde üretilenlere benzeyen bakır bir yağ kandilini işaret etti.

"Ben senin kadar emin değilim Garduna!" diye cevap verdi Don Eugenio derin bir iç çekerek.

"Ama neden? Ben emin olmamak için hiç bir sebep göremiyorum! Bakın efendimiz isterseniz konuyu baştan alalım. Saygıdeğer efendimizin vücudunda -bu şekilde konuştuğum için beni bağışlayın lütfen- bir biçimsizlik var. Haksız mıyım?"

"Evet!" diye onayladı Corregidor. "Ama Yaşlı Lucas'ın vücudunda da aynı biçimsizlik var. Üstelik onun kamburu benimkinden çok daha büyük."

"Çok, hem de çok daha büyük! Karşılaştırılamaz bile! Üstelik saygıdeğer efendimizin yüzü çok daha çekici. Hatta yakışıklı olduğunuz bile söylenebilir. Yaşlı Lucas ise ne kadar çirkin, tıpkı Komiser Utrera'ya[34] benziyor, düşündükçe midem kalkıyor."

Corregidorun yüzüne bir gülümseme yayıldı, gururunun okşandığı her halinden belli oluyordu.

"Saygıdeğer efendimiz, bir de şunu eklemek istiyorum" diye devam etti muhafız, "Senore Frasquita'nın en büyük arzusu yeğenine bir iş ayarlayabilmek, bunun için gerekirse kendisini camdan aşağı atmaya bile hazır görünüyor."

"Buna diyecek bir şeyim yok. Bu atama benim tek umudum."

"İyi ya efendimiz, daha ne bekliyoruz o zaman? Size planımı açıkladım. Geriye kalan tek şey onu bu gece uygulamaya koymak!"
"Sana kaç kere söyledim, ne yapmam gerektiğini senden öğrenecek değilim!" diye bağırdı Don Eugenio, kiminle konuştuğunu hatırlamıştı birden bire.

"Ama efendimiz ben sanmıştım ki..." diye kekeledi Garduna.

"Bana cevap verme!"

Garduna saygıyla başını önüne eğdi.

"Yani diyorsun ki," diye devam etti Zuniga, kızgınlığı biraz geçmişti, "her şeyi bu gece halledebiliriz. İyi, işte bu çok iyi.

34 Endülüs kültüründe çirkinlik timsali

Nihayet, beni yiyip bitiren bu kahrolası belirsizlik bir son bulacak!" Garduna'dan çıt çıkmadı.

Corregidor masaya uzandı ve resmi mühür taşıyan bir mektup sayfasına bir kaç satır bir şeyler karaladı, üzerine kendi mührünü vurdu ve sonra onu kemerinde asılı duran keseye koydu.

"Yeğenin atanma belgesini hallettik!" dedi, bir tutam enfiyeyi burnuna götürüp derin bir nefes çekti. "Yarın konsey üyelerine sunacağım ve o zaman göreceğiz; ya oybirliğiyle kabul edecekler ya da kıyamet kopacak! Ne dersin sence doğru mu bu yaptığım?"

"Kesinlikle! Kesinlikle!" diye bağırdı Garduna coşkuyla, bir yandan da Corregidorun enfiye kutusuna elini uzatmış ve bir tutam yakalamıştı. "Kesinlikle! Siz saygıdeğer efendimizden önceki Corregidor da benim küçük öğütlerimi dinlerlerdi. Bir keresinde hatırlıyorum..."

"Tamam kes artık!" diye bağırdı Corregidor, muhafızın sinsice enfiye kutusuna uzanmış eline bir şaplak indirdi. "Benden önceki Corregidor seni muhafız olarak almakla ne büyük bir aptal olduğunu kanıtlamış. Neyse şimdi asıl meseleye dönelim. Biraz önce Yaşlı Lucas'ın değirmeninin bu kasabanın değil, yakındaki diğer köyün sınırları içine girdiğini söylüyordun. Bundan emin misin?"

"Evet, kesinlikle! Kasabanın sınırı tam olarak bu öğleden sonra siz saygıdeğer efendimizi beklediğim koyakta son buluyor... Şeytan beni alsın!... yanlış anlamayın efendimiz ben bu öğleden sonra hiç bir şey görmedim!"

"Yeter!" diye bağırdı Don Eugenio. "Seni işe yaramaz adi herif!" Yarım sayfalık bir kağıt çıkardı, üstüne bir not karaladı, sonra katlayıp Garduna'nın eline tutuşturdu.

"İşte muhtara vermemizi söylediğin mektup. Ne yapması gerektiğini ona sen kendin açıklayacaksın. Görüyorsun harfi harfine senin planını uyguluyorum. Bu işin sonunda bana bir zarar gelirse Tanrı yardımcın olsun."

"Boşuna endişelenmeyin," diye cevap verdi Garduna. "Juan Lopez imzanızı gördüğü anda ne söylersem yapacaktır, korktuğu o kadar çok şey var ki. Kralın ambarına hiç yoksa bile en aşağı 1500 İngiliz kilesi tahıl borcu var, bir o kadar da Kilise ambarına!... Ve bu adam dul değil, fakir bir çiftçi değil; kiliseye olan borcunun hiç bir yasal dayanağı yok. Üstelik bir kumarbaz ve arsız ayyaşın teki, kadınlara düşkünlüğü yüzünden köyde herkesin diline düştü. Ve düşünebiliyor musunuz böyle bir adam böyle bir konumda! Nasıl bir dünyada yaşıyoruz!"

"Kes, tepemi attırma benim!" diye kükredi Corregidor. "Çenen düştü gene. Neyse işimize bakalım" diye ekledi sonra, sesinin tonu değişmişti. "Saat yediyi çeyrek geçiyor... Önce bizim eve gideceksin ve karıma bu akşam yemeğe gelemeyeceğimi ve geceyi dışarıda geçireceğimi söyleyeceksin. Ona burada işlerin çok yoğun olduğunu, gece yarısına kadar çalışmam gerektiğini, sonra da bazı suçluları yakalamak için gece birlikte gizli göreve çıkacağımızı söyle. Dikkat et, bir şey anlamasın yoksa bütün gece meraktan gözüne uyku girmez. Dönüşte öteki muhafıza söyle, bana yiyecek bir şeyler getirsin. Bu halimle karımın karşısına çıkamam, bir kitap gibi okur beni şimdi! Aşçıya söyle, bugün benim için yaptığı ballı keklerden biraz da sana versin, bir de Juanete'e söyle kimseye görünmeden bana mahzenden yarım şişe beyaz şarap getirsin. Sonra doğruca köye git. Saat sekiz buçukta oraya varmış olmalısın."

"Siz hiç merak etmeyin efendimiz, saat tam sekizde ben oradayım!" dedi Garduna.
"Bana karşı gelme!" diye kükredi Corregidor, tekrar kim

olduğunu hatırlamıştı.

Garduna başını önüne eğdi.

"Yani sen şimdi," diye devam etti Corregidor yeniden insan kılığına girmişti, "saat tam sekizde köyde olurum diyorsun, öyle mi? Köyle değirmen arasındaki mesafe... Olsa olsa yarım fersah ya da belki biraz daha uzundur."

"Hiç bir şey değil."

"Sözümü kesme!"

Muhafız tekrar başını önüne eğdi.

"Hiç bir şey değil," diye devam etti Corregidor "öyleyse saat onda... Ne diyorsun on için?"

"Ona kalmanıza hiç gerek yok! Siz dokuz buçukta değirmende olun, ben her şeyi halletmiş olurum."

"Bana bak! Ne yapacağımı senden öğrenecek değilim! Ben oraya geldiğimde sen de..."

"Siz hiç merak etmeyin efendimiz... Ben koyakta karargahımı kurmuş sizi bekliyor olacağım... Ah az kalsın unutuyordum... Yanınıza ışık falan almayın, bir de yürüyerek gelin."

"Lanet olası öğütlerini kendine sakla! Bu benim gece dışarı ilk çıkışım değil!"

"Bağışlayın beni efendimiz, bir an boş bulundum... Ha, bir de asmalı taraçaya açılan ana kapıyı kullanmayın. Onun yerine değirmen arkının üstünde küçük bir kapı daha var, orayı kullanın..."

"Değirmen arkının üstünde başka bir kapı daha mı var? Ben neden daha önce bunu fark etmedim!"

"Değirmen arkının üstündeki bu küçük kapı doğrudan değirmencinin ve karısının uyudukları yatak odasına açılır ve Yaşlı Lucas bu kapıyı hiç kullanmaz. İşte bu yüzden, Allah esirgesin çıkıp gelse bile..."

"Tamam, tamam! Anladım! Artık kapa şu çeneni de kafam dinlensin!"

"Son bir şey daha var: İşinizi çok geç kalmadan bitirip şafak sökmeden oradan ayrılmış olmalısınız ve bu da yılın bu vaktinde saat altı demektir."

"Al işte gerzekçe bir öğüt daha! Saat beşte evime varmış olacağım... Bu kadar konuşma yeter artık... Haydi şimdi toz ol!"

"Şansınız bol olsun efendimiz!" diye bağırdı muhafız, bir yandan başını yukarı kaldırıp gözlerini tavana dikerken bir elini avucu açık Corregidora doğru uzatmıştı.

Corregidor önünde açık duran ele bir pesata bıraktı ve Garduna bir anda sanki sihirli bir değnekle dokunulmuş gibi uçup gitti.

"Hay aksi!" diye söylendi yaşlı adam bir kaç dakika sonra. "Şu çenesi düşük gerzek herife bana bir deste kart göndermesini söyleseydim keşke. Oyalanacak bir şeyim olurdu, falıma bakar bu aşk oyunundan başarıyla sıyrılıp sıyrılamayacağımı öğrenirdim. Saat dokuz buçuğa kadar nasıl vakit geçireceğim ben şimdi?"

15. BÖLÜM

Sıradan bir veda

Aynı gece, Yaşlı Lucas ve Dona Frasquita'nın değirmende ve evde yapılması gereken bütün işleri bitirip, akşam yemeğine oturmaları saat dokuzu bulmuştu. Büyük bir kâse hindiba salatası, domatesli yahni ve önceden sözünü ettiğimiz sepetten kalma bir kaç üzümle güzelce karınlarını doyurmuşlar, ardından Corregidorun o günkü haline kahkahalarla gülüp neşe içinde şaraplarını yudumlamışlardı. Her ikisi de halinden son derece memnun görünüyordu. Kalplerindeki derin sevgi bakışlarından akıyordu. Huzur ve mutlulukla iyice gevşediler ve esneyerek birbirlerine:

"Haydi artık yatalım, kim bilir yarın bizi neler bekliyor?" dediler.

Tam o sırada değirmenin ön kapısından gelen bir gümbürtü geldi, kapıları yüksek sesle ve sert bir şekilde iki defa çalınmıştı.

Karı ve koca şaşkınlık içinde birbirlerine baktılar.

Böyle bir şey ilk defa başlarına geliyordu, daha önce hiç bu kadar geç bir saatte kapıları çalınmamıştı.

"Gidip kim olduğuna bakayım" dedi Navarralı gözü pek kadın ve hiç duraksamadan taraçaya doğru yürümeye başladı.

"Saçmalama, dur orada! Bu benim işim!" diye bağırdı Yaşlı Lucas, Senore Frasquita kocasının uyarısıyla olduğu yerde durmak zorunda kaldı. Yaşlı Lucas kapıya doğru yürümeye başlamıştı ki, sabırsız karısının peşinden gelmek üzere hareketlendiğini görünce "Sakın! Öylece dur orada." dedi emredercesine.

Frasquita kocasının emrine uydu ve içeride kalıp beklemeye başladı.

Yaşlı Lucas taraçanın ortasına gelince durdu ve "Kim o?" diye seslendi.

"Kanun!" diye cevap geldi kapının diğer tarafından.

"Ne kanunu?"

"Köyden geliyorum. Muhtar adına kapıyı açın!"

Yaşlı Lucas gelenin kim olduğunu anlamak için yavaşça kapıya yaklaştı, bir gözünü kapının üstünde zekice gizlenmiş küçük deliğe dayadı. Karanlık bir siluet görebiliyordu, biraz çaba harcayarak ay ışığının da yardımıyla bunun yakındaki köyün muhafızı olduğunu seçebildi.

"Bana kapıyı açmamı bir muhafız olarak mı, yoksa yolunu şaşırmış yaşlı bir ayyaş olarak mı söylüyorsun?" diye sordu.

"Bir muhafız olarak. Size saygıdeğer efendimizden yazılı bir emir getirdim." dedi muhafız. Yaşlı Lucas sürgüyü çekip kapıyı açtı ve muhafız içeri girdi. "İyi akşamlar, Lucas" diye ekledi sonra yumuşak ve samimi bir ses tonuyla, biraz önce-

ki adam kendisi değildi sanki.

"Hayırdır, Tonuelo!" diye cevap verdi Murcialı. "Göster bakalım şu emri... Biz kendi halimizde yaşayıp giden insanlarız. Gecenin bu saatinde bizim emirle ne işimiz olur. Juan Lopez bunun için daha iyi bir zaman bulamadı mı! Tabii hiç şüphe yok bu senin hatan. Yolda gelirken her kapıda durup bir şeyler yuvarladığın her halinden belli. Neyse gel otur, sana bir şeyler ikram edelim."

"Hayır efendim, zaman çok kısıtlı. Hemen benimle gelmek zorundasınız. Lütfen emri okuyun"

"Seninle gelmek mi, ne diyorsun sen?" diye bağırdı Yaşlı Lucas şaşkınlık içinde, muhafızın uzattığı kağıt parçasını aldı ve eve girdi. "Frasquita lambayı getir."

Frasquita elinde tutmakta olduğu şeyi bıraktı ve duvarda asılı duran lambayı aldı.

Yaşlı Lucas'ın gözü karısının az önce elinde tuttuğu şeye takıldı ve şaşkınlıktan gözleri fal taşı gibi açıldı, bu bir atımda yarım librelik barut ateşleyen tüfeğiydi!

Değirmenci karısına doğru yürüdü, kolları minnettarlık ve sevgiyle açılmıştı, karısının güzel başını iki elinin arasına aldı ve;

"Sen yok musun!" dedi.

Senore Frasquita gayet soğukkanlı görünüyordu. Bu işin içinde bir iş olduğunu sezmişti ve bir an önce neler döndüğünü anlamak istiyordu. Lambayı iki parmağıyla yukarı kaldırdı ve:

"Haydi, oku şunu!" dedi.

Emir şöyleydi:

Kralımız yüce majesteleri -Tanrı onu korusun- adına, bu yörenin sakinlerinden değirmenci Lucas Fernandez'e, bu emri alır almaz hiç bir koşul ya da talep ileri sürmeksizin derhal huzuruma çıkmasını emreder ve mesele son derece gizli olduğundan bu konuda konuşmasının yasak olduğunu bildiririm.

Emre itaatsizlik halinde gereken ceza verilecektir.

Juan Lopez, Muhtar

"Ne demek şimdi bu?" diye sordu Yaşlı Lucas muhafıza. "Neymiş bu gizli ve acil mesele?"

"Ben de bilmiyorum," diye cevap verdi muhafız, otuz yaşlarındaydı; yüzünden uğursuzluk akıyordu, aslında tam karanlık işlerin adamı olacak biriydi, bir katil ya da hırsızın bakışları vardı gözlerinde. "Bir büyücülük mü, sahte para mı, öyle bir şey olmalı... Ama suçlanan siz değilsiniz... Bir tanık ve uzman olarak çağrılıyorsunuz. Ama dediğim gibi bana da fazla bir şey söylemediler. Juan Lopez gereken her şeyi size anlatacaktır."

"İyi o zaman!" dedi değirmenci, bu sözlerden sonra biraz rahatlamıştı. "Söyle ona, yarın bir ara uğrarım."

"Ah, hayır efendim, bu imkânsız!... Benimle şimdi gelmek zorundasınız. Muhtardan aldığım talimat böyle."

Ortalığı derin bir sessizlik kapladı. Her ikisi de bunun kendi üzerlerinde oynanan bir oyun olduğunu hissetmişti. Senore Frasquita'nın yanaklarından yaşlar süzülmeye başladı. Yaşlı Lucas bakışlarını yere indirmiş, öylece belli bir noktaya bakıyordu.

"Bari izin ver de," dedi sonunda başını yukarı kaldırarak, "ahıra gidip eşeği semerleyeyim..."

"Eşeğin canı cehenneme!" diye cevap verdi muhafız. "Şunun şurası yarım fersahlık mesafe! Hava güzel, hem ay da var."

"Ay olsun ya da olmasın fark etmez, benim ayaklarım çok yavaş."

"Haydi çabuk o zaman, ahıra ben de geliyorum, birlikte halledelim şu işi. Yeterince zaman kaybettik zaten."

"Ha, anlıyorum. Sen benim kaçmamdan korkuyorsun."

"Ben hiç bir şeyden korkmam, Lucas" diye cevap verdi Tonuelo aşırı derecede soğuk bir ses tonuyla. "Ben kanunum."

Böyle konuşurken hafifçe geriye kaykıldı, rahat bir tavır aldı, böylece paltosunun altından bir çıkıntı belirdi, kısa tüfeği 'ben buradayım' diyordu.

"Dinle Tonuelo," dedi değirmencinin karısı, "madem ahıra gidiyorsun... o zaman bir iyilik daha yap ve öteki eşeği de hazırla."

"Kimin için?" diye sordu değirmenci.

"Benim için. Ben de seninle geliyorum."

"Hayır, bu imkânsız Senore Frasquita, siz gelemezsiniz," diye karşı çıktı muhafız. "Bana söylenen yalnızca kocanızı getirmek ve sizin onu izleyip izlemediğinizden emin olmak. Bu konuda Juan Lopez beni özellikle uyardı. Sizin yüzünüzden mesleğimi ve kellemi kaybedemem. Haydi Lucas artık gidelim" dedi ve kapıya doğru yürüdü.

"Bu iş hiç hoşuma gitmedi," dedi Murcialı fısıltıyla, durduğu yerden.

"Benim de," dedi karısı.

"Kesin bir şeyler dönüyor... Bu iş bu kadarla kalmaz...," diye devam etti Yaşlı Lucas muhafızın duyamayacağı bir ses tonuyla.

"İstersen kasabaya gidip bütün bu olanları Corregidora anlatayım." dedi Navarralı Kadın fısıltıyla.

"Sakın!" diye karşılık verdi Yaşlı Lucas, gözleri iri iri açılmıştı. "Sakın böyle bir şey yapayım deme!"

"Peki o zaman ne yapayım, söyle bana?" dedi değirmencinin karısı, her şeyin kendi kontrolünün dışında olmasından son derece rahatsızdı.

"Bana bakmanı istiyorum," diye cevap verdi eski asker.

Karı ve koca sessizlik içinde birbirlerine baktılar, derin buluşma tekrar gerçekleşti, birbirlerini buldular, dünyaları tamamlandı, sonsuz güven ve sevgi okyanusunun sakinliğini, dinginliğini ve huzurunu yeniden yakaladılar. İkisi de tazelenmişti ve bu durumla başa çıkmaya hazırdılar. Yüzleri gülümsemeyle aydınlandı, omuzlarını silktiler.

Yaşlı Lucas kararlı bir şekilde, duvarda asılı duran başka bir lambayı alıp yaktı ve ahıra doğru yürüdü. Tonuelo'ya yetişti ve iğneleyici bir ses tonuyla,

"Gel! Gel de yardım et, kibarlığına diyecek yok doğrusu." dedi.

Tonuelo bir türkü tutturup Lucas'ın peşi sıra yürüdü.

Bir kaç dakika sonra, Yaşlı Lucas ve eşeği, onların ardında da muhafız değirmenin önüne gelmişlerdi.

"Kapıyı iyi kilitle," dedi Yaşlı Lucas.

"Sıkı sarın, hava soğuk" dedi Senore Frasquita, ardından da anahtarı çevirip kapıyı sürgüledi.

Başka ne bir veda sözü, ne bir öpücük, ne kucaklama ne de el sallama vardı. Zaten neden olsun ki?

Bir az önceki bakışma her ikisine de yetmişti.

16. BÖLÜM

Uğursuz kehanetin habercisi kara kuş

Gelin biz de Yaşlı Lucas'la birlikte gidelım.

Neyin nereden geleceği hiç belli olmaz. Hele de gece karanlığı nelere gebedir? Yaşlı Lucas ve Tonuelo çeyrek fersahlık bir mesafe katetmişler ve bir yokuşu tırmanmaya başlamışlardı. Değirmenci eşeğin sırtında, muhafız da onun yanında sessiz sedasız ilerliyorlardı. Sanki sessizliğin bölünmesinden korkan bir halleri vardı. Birden bir hışırtıyla irkildiler. Kuş gibi devasa bir şey yokuşun tepesinden aşağı onların olduğu yere doğru iniyordu.

Gece de olsa, ayın beyaz ışığı altında bütün şekiller en ince hatlarına kadar seçilebiliyordu.

"Aa Garduna bu! Tonuelo sen de görüyor musun? Çırpı bacaklı Garduna bu!"

Ancak diğeri daha cevap vermeye fırsat bulamadan, görüntünün sahibi bir rüzgâr hızıyla kendini yoldan aşağı attı ve bir sansar çevikliğiyle seke seke tarlalara doğru koşmaya başladı.

"Ben hiç bir şey görmedim" dedi Tonuelo. Değirmenci ona şöyle bir baktı.

"İyi, ben de görmedim" dedi ve kafasını çevirip yoluna devam etti.

Bu olayla birlikte daha yola çıkmadan önce içinde uyanan şüpheler kıskanç zihnini kasıp kavuran bir alev topuna dönüşmüştü.

"Şu işe bak," dedi kendi kendisine "ne hallere düştüm. Bu iş kesin Corregidorun bir düzeni. Aptal aşık! Bugün öğleden sonra olanları bir düşünsene! Adam her şeyi göze alıp aşkını ilan ediyor. Böyle biri daha fazla bekleyebilir mi? İşte harekete geçti bile! Bu yüzden ben şimdi gecenin bir yarısı bu aptal adamla böyle yürüyorum ya! Yaptığı ilk iş beni yolundan çekip çıkarmak oldu. Olsun bakalım! Kim daha güçlüymüş göreceğiz. Aklı sıra beni kandırıp değirmene gelecek! Gelsin. Ben karımı iyi tanırım. Asla kapıyı açmaz. İsterse evi ateşe versin gene de kapıyı açmayacaktır. Mümkün değil. Ama haydi diyelim ki bir an boş bulunup benim geldiğimi sanarak kapıyı açtı. Ve Corregidor da bu fırsattan yararlanıp muhteşem kadınımı kucaklamaya kalktı! Aman Tanrım! Sakin ol, Lucas! Sakin ol! Böyle bir şey olsa bile Frasquita'm gereken neyse yapar. O an Corregidorun halini düşünmek bile istemem. Yok yok ben karımı iyi tanırım. "Ama gene de," diye ekledi bir kaç dakika sonra "bu gece erken dönmekte fayda var, hem de olabildiğince erken."

Yaşlı Lucas'ın beyni bu düşüncelerle bir deprem yeri gibi sarsılırken köye vardılar ve doğruca muhtarın evinin yolunu tuttular.

17. BÖLÜM

Muhtar

Muhtar hiç de hoş birisi sayılmazdı. Özellikle de kendi altında yer alanlara karşı son derece gaddar ve kabaydı. Ama o gece durum biraz farklıydı. Resmi işlerini bitirdikten ve her zamanki gibi karısına gereken sevgi ve saygısını gösterdikten sonra sekreteri ve zangocu çağırmış, onlarla şarap içmeye oturmuştu. Değirmenci geldiğinde muhtar böyle koyu bir sohbetin ve eğlencenin ortasında bulunuyordu.

"Ooo bakın kim geldi!" dedi, aynı zamanda da fesat düşüncelere acilen ihtiyacı olduğunu hissedip beynini uyarmak için elini başına götürdü. "Hoş geldin Lucas! Biz de seni bekliyorduk. Nasılsın, işler nasıl gidiyor? Sekreterden rica edelim de sana da bir kadeh şarap doldursun! Ya Senore Frasquita, o nasıl? Hâlâ eskisi kadar güzel mi? Onu görmeyeli o kadar uzun zaman oldu ki! Her neyse... Şu değirmencilik de tam sana göreymiş. Kimse bu işi senin gibi yapamıyor. Hele şu çavdar ekmeğin yok mu? Gel, gel otur, orada dikilip kalma. Vaktimiz bol nasılsa, arkamızdan kovalayan yok."

Yaşlı Lucas'ın şüpheleri bir kat daha artmıştı. "Beni nasıl çağırdılar, şu karşılamaya bak," diye düşündü. Sessizliğini

bozup "İyi, sizin aceleniz yoksa benim hiç yok," diye karşılık verdi.

"İyi iyi buna sevindim Lucas," diye devam etti muhtar, "senin de bir acelen olmadığına göre, o zaman bu gece burada yatarsın, şu küçük meseleyle de yarın sabah erkenden ilgileniriz."

"Adamdaki pervasızlığa bak" diye içinden geçirdi Yaşlı Lucas. "Gayet güzel bir fikir," diye cevap verdi. "Kesinlikle katılıyorum. Mesele acil olmadığına göre, o zaman en doğrusu geceyi burada geçirmek."

"Evet, evet! Aceleye hiç gerek yok." diye ekledi muhtar. Saf yerine koyduğu adam karşısında kendisi saf durumuna düşmüştü. "Ha bir de, için rahat olsun, başının dertte olduğunu düşünme sakın."

"Tonuelo, şu 25 kiloluk un çuvallarından birini getir. Yaşlı Lucas üstünde otursun."

"Haydi içelim öyleyse!" diye bağırdı değirmenci un çuvalının üstüne oturur oturmaz.

"Al bu senin olsun," dedi muhtar, elinde tuttuğu dolu kadehi ona uzattı.

"İlk sen tuttuğuna göre, ilk yudum senin."

"Sağlığına!" dedi Juan Lopez ve kadehi ağzına götürüp bir içişte yarıladı.

"Sizin de sağlığınıza," dedi Yaşlı Lucas. O da bir dikişte bardağın geri kalanını mideye indirdi.

"Manuela!" diye seslendi muhtar, "Buraya bak! Hanımına

söyle Yaşlı Lucas bu gece burada kalacak. Bize ambara koymak için bir yastık versin."

"Hiç gerek yok. Saman yeter bana."

"Saman iyi olsa da yastığın yerini tutmaz. Hem bir sürü yastığımız var."

"Bundan şüphem yok! Ama şimdi gecenin bu saatinde huzursuzluk vermek istemem. Ceketimi yastık yaparım."

"İyi, sen nasıl istersen. Manuela, tamam gerek kalmadı. Söyle hanımına..."

"Yalnız, müsaade ederseniz," diye devam etti değirmenci sonu gelmeyecekmiş gibi görünen bir esnemeyle, "ben artık uyumak istiyorum. Geçen gece değirmende yapılması gereken bir sürü iş vardı ve ta o zamandan bu yana..."

"Tamam, anlaşıldı!" diye cevap verdi muhtar. "İstediğin zaman yatabilirsin."

"Sanırım bizim için de artık gitme vakti geldi" dedi zangoç. Şarap testisine uzanıp elinde sallayarak ne kadar şarap kaldığını anlamaya çalıştı. "Saat on olmuştur herhalde..."

"Ona çeyrek var" dedi sekreter. Sonra da o geceki şaraptan arta kalanları paylaştırdı.

Ev sahibi son kadehini kafaya dikip son damlasına kadar bitirdi ve "Beyler, uyku vakti geldi!" dedi.

"Yarın görüşürüz beyler," diye ekledi değirmenci, o da kadehini bitirmişti.

"Bekle de sana yolu göstersinler... Tonuelo! Yaşlı Lucas'ı al ve

onu ahıra götür."

"Bu taraftan, Lucas," dedi Tonuelo. Tam çıkarken belki şansına bir kaç damla kalmıştır diye testiyi de yanına aldı.

"Yarın görüşürüz," diye ekledi zangoç sırasıyla bütün bardaklardan arta kalanları silip süpürdü.

Ve bir o yana bir bu yana sallanarak evinin yolunu tuttu.

Bir tek muhtar ve sekreter kalmıştı. "Neyse bu işi de halletik," dedi muhtar. "Yaşlı Lucas hiç bir şeyden şüphelenmedi. Artık rahat bir uyku çekebiliriz... Bundan sonrası Corregidora kalmış!"

18. BÖLÜM

Lucas'ın uykusu aslında ne kadar da hafiftir

Beş dakika sonra bir adam, muhtarın ahırının penceresine tırmandı. Pencere geniş bir bahçeye açılıyordu ve yerden yüksekliği de üç buçuk metreden fazla değildi.

Bahçede, hepsi de dişi, altı ya da yedi cins atın bağlı olduğu büyük bir yemlik teknesi ve onun üstünde de bir sundurma vardı. Erkek atlar, katırlar ve eşekler yandaki ayrı bir binada tutuluyordu.

Adam eşeklerden birini çözdü, bu eşek her nasılsa daha önceden semerlenmişti, dizginlerinden tuttu ve ağılın kapısına doğru yöneldi. Sürgüyü çekti, mandalı kaldırdı ve çıt çıkarmadan büyük bir dikkatle kapıyı açıp kendini dışarıya attı.

Hemen orada eşeğine atladığı gibi topuklarıyla hayvanı dürtükledi ve bir ok gibi kasaba yönünde ilerlemeye başladı. Normal yolu izlemiyordu, tarlalara sapıp hayvanların açtığı yollardan ilerliyor, istenmeyen bir karşılaşmadan kaçınmak için elinden geleni yapıyordu.

Bu adam değirmenin yolunu tutmuş Yaşlı Lucas'tan başkası değildi.

19. BÖLÜM

Valışi yerlerden gelen sesler

"Muhtarı üstüme salarak beni aradan çıkartacağını sanıyor, öyle mi?" diye kendi kendine söyleniyordu Murcialı. "Yarın sabah ilk işim yüce efendimiz piskoposa gitmek olacak, bu işi ancak o çözer ve ona bu gece başıma gelen her şeyi bir bir anlatacağım! Beni nasıl gecenin bir vaktinde apar topar çağırttığını, yalnız gelmem konusundaki ısrarını, işe nasıl Kralı karıştırdığını, şu sahte para, büyücü ve cin zırvalıklarını, sonra da sanki beni akşam oturmasına çağırmış gibi bir kaç kadeh şarap ikram edip yatmaya göndermesini, hepsini bir bir sayıp dökeceğim! Her şey nasıl bundan daha açık olabilir ki! Garduna, Corregidorun emriyle bütün bu talimatları verdi ve şimdi de Corregidor benim karıma karşı sefer başlatmaya hazırlanıyor olmalı. Kim bilir belki de onu değirmenin kapısını çalarken bulurum. Ya da belki çoktan içeri girmiştir bile. Kim bilebilir ki? Ama ben neler söylüyorum böyle? Navarralı kadınımdan şüphelenmek mi! Böyle bir şeyi aklıma getirdiğim için bile kendimden tiksiniyorum! Hayır bu mümkün değil, o yapmaz... Benim Frasquita'm, hayır mümkün değil... İmkânsız bir şey bu! Ama... İmkansız olan ne var ki şu dünyada? Bu kadar güzel olduğu halde benim gibi çirkin bir adamla evlenen de o değil mi!"

Bu son düşünceyle birlikte zavallı kambur gözyaşlarına boğuldu.

Sonra kendine gelmek için eşeğini durdurdu. Gözyaşlarını sildi, derin bir nefes aldı, elini tütün kutusuna atarak bir tutam siyah tütün aldı ve kendine bir sigara sardı. Sonra çakmak taşı, bir parça kav ve bir parça çelikten oluşan ateş takımını çıkardı ve bir kaç vuruştan sonra sigarasını tüttürmeye başladı.

Tam o sırada yaklaşık iki yüz elli metre uzaklıkta yolda yürümekte olan birilerinin çıkarttığı ayak seslerini duydu.

"Şu yaptığım işe bak! dedi "Kanun yola düşmüş beni arıyor olabilir, bense durmuş sigaramı yakıyorum, sanki işte buradayım der gibi."

Hemen ateşi gizledi, aşağı indi ve eşeğin arkasına saklandı.

Ama eşek olan biteni farklı yorumlamış olmalı ki halinden hoşnut anırmaya başladı.

"Seni kahrolası!" diye bağırdı Yaşlı Lucas, eşeğin ağzını elleriyle kapatmaya çalıştı.

Aynı anda yolun öteki tarafından bir başka anırtı duyuldu.

"İşte bela diye buna derler!" diye aklından geçirdi değirmenci. "Şu atasözünü kim söylediyse haklıymış: "Beladan sakınmak istiyorsan, hayvanlardan uzak dur."

Sonra eşeğine bindi, bir 'deh' çekti ve ikinci anırtının geldiği yerin aksi yönde fırlayıp ok gibi ilerlemeye başladı.

Ama bu işte bir tuhaflık vardı, Lucas'ınkiyle temasa geçen öteki eşeği süren kişi de en az Lucas kadar bu durumdan

şaşırmış olmalıydı. Bunu söylüyorum çünkü o da, hiç şüphe yok diğerinin bir muhafız ya da Don Eugenio tarafından kiralanmış aşağılık heriflerden biri olduğundan şüphelenerek kendini yoldan aşağıya atmış ve diğer tarafa doğru ekinler boyunca eşeğiyle koşturmaya başlamıştı.
Murcialı zihni hâlâ allak bullak kendi kendine söyleniyordu:

"Nasıl bir gece! Nasıl bir dünya bu! Şu bir kaç saat içinde yaşadıklarıma bak! Muhafızlar birer pezevenk olup çıktı! Muhtarlar benim şerefimi beş para etmek için ne tezgahlar kuruyor! Eşekler ortada hiç bir neden yokken anırmaya başlıyor! Bir de bunun üstüne göğsüme saplanıp kalan şu sancı, nasıl olur da zavallı kalbim Tanrının yarattığı en soylu kadından şüphelenebilir! Ah, Tanrım! Tanrım! İzin ver, izin ver de bir an önce eve varayım ve Frasquita'mı orada bulayım!"

Yaşlı Lucas, ekinler ve çalılıklar arasından ilerleyerek, sonunda gece yarısından yaklaşık yarım saat önce değirmenin ana kapısına sağ salim varabildi...

Kahretsin! Değirmenin kapısı açıktı!

20. BÖLÜM

Şüphe ve Gerçek

Kapı ardına kadar açıktı.... Oysa buradan ayrıldığı zaman karısının kapıyı kilitlediğini ve arkasından sürgüyü çekip kapı mandalını indirdiğini duymuştu.

Bu demek oluyordu ki karısı dışında başka hiç kimse kapıyı açmış olamazdı.

Ama nasıl? Ne zaman? Neden? Kandırılmış olmasın sakın? Yoksa bir emir mi vardı işin içinde? Ya da Corregidorla daha önceden planladıkları bir buluşmanın gerçekleştiği sevinciyle kendi elleriyle mi açmıştı kapıyı, olabilir miydi böyle bir şey?

Nasıl bir manzara bekliyordu onu? Ne bulacaktı? Ev onun için neler saklıyordu? Kaçmış olabilir miydi? Yoksa kaçırılmış mıydı? Onu ölü mü bulacaktı? Yoksa düşmanının kolları arasında mı?

"Corregidor nasılsa benim bütün gece dışarıda olacağımı garantilediğini sanıyordu," dedi Yaşlı Lucas kederli bir şekilde kendi kendine. "Muhtar geri döneceğimi bilseydi... Beni zincire vurdurmak için bir an bile tereddüt etmezdi."

Frasquita bütün bunları biliyor muydu acaba? O da bu oyunun içinde miydi? Ya da bir düzenin, bir saldırının, çirkin bir eylemin kurbanı mı olmuştu?

Bu dehşet dolu düşünce fırtınasının talihsiz adamın beynini kasıp kavurması, asmalı çardağın olduğu küçük taraçayı geçmesi için gereken zamandan daha fazlasını almamıştı.

Evin kapısı da açıktı ve kırsal bütün evlerde olduğu gibi doğruca mutfağa açılıyordu.

Mutfakta kimsecikler yoktu.

Bununla birlikte, ocakta devasa bir ateş yanıyordu, aralık ayından önce ocaklarda böylesi bir ateşin yakıldığını gören olmamıştır, üstelik kendisi evden ayrıldığında bu ateşin burada olmadığından da emindi.

Ancak bununla bitmiyordu, mutfak rafının üstündeki çengellerden birinde, yanan bir lamba asılıydı.

Bütün bunların anlamı neydi? Bu gece yarısı eğlencesine renk katan bütün bu ilginç şeyler, evde hüküm süren ölüm sessizliğiyle nasıl bağdaşıyordu?

Karısına ne olmuştu?

Sonra bir anda ocağın yanına yerleştirilmiş iki ya da üç sandalyenin arkalıklarına serpilmiş giysileri fark etti...

Bakışları bu giysiler üzerinde kilitlenip kaldı ve bir kükreyiş kopup geldi boğazından, hem de öyle derin bir kükreyiş ki bağırtısı düğümlenip kaldı boğazında ve sonra boğuk, kesik bir hıçkırığa dönüştü.

Zavallı adam nefessiz kaldı, boğulduğunu zannederek ellerini

boynuna götürdü. Ölüm hücresinde siyah idam kıyafeti eline tutuşturulan suçlu bir adam gibi, kan beynine sıçramış bir halde gözlerinde vahşi bakışlarla korktuğu şeyin başına geldiğini düşünerek giysileri incelemeye başladı.

Gerçek acıydı; önünde görebildikleri alçak Corregidorun koyu kırmızı pelerini, üç köşeli şapkası, açık mavi uzun ceketi, siyah ipek pantolonu, beyaz çorapları ve tokalı ayakkabılarıydı. Kamçısı, kısa kılıcı ve eldivenleri de bunların yanında duruyordu. Onun görebildikleri aslında kepaze olmuş halini teşhir eden utanç kıyafetleri, kendi onurunun ve mutluluğunun kefen beziydi.

Şu insana dehşet veren tüfek, hâlâ köşede, iki saat önce Navarralı kadının bıraktığı yerde duruyordu.

Yaşlı Lucas bir an bile duraksamadan bir kaplan gibi tüfeğin üstüne atıldı ve onu sıkıca kavradı. Tüfeğin kolunu namludan aşağı doğru çekti ve dolup dolmadığından emin olmak için kontrol etti. Sonra çakmaktaşına göz attı ve onun da hazır olduğunu gördü.

Sonra, yıllar boyu Senore Frasquita ile birlikte uyudukları yatak odasına çıkan merdivenlere doğru döndü, yavaşça kendi kendine şöyle dedi:

"Kesin oradalar."

Merdivenlere doğru bir adım attı, ancak birden durdu ve acaba kendisini gözetleyen birileri var mı diye etrafına bir göz attı.

"Hiç kimse," dedi kendi kendine. "Tanrıdan başka... Ve bu da onun isteği!"

Tekrar eski halini aldı, tam öne doğru bir adım daha atmaya

hazırlanıyordu ki o an donup kaldı, odayı tarayan gözleri masanın üstüne bırakılmış bir kağıt parçasına takılmıştı.

Öyle şiddetle atıldı ki, kağıdı görmesi ile pençeleriyle kapması arasında geçen süre nerdeyse bir saniyeden bile kısa sürdü.

Bu Senore Frasquita'nın yeğeninin atanma belgesiydi ve altında da Don Eugenio Zuniga Ponce de Leon'un imzası vardı!

"Kendini pazarlamanın karşılığı da bu demek!" diye düşündü Yaşlı Lucas, ağzından dökülmek üzere olan feryatları bastırmak ve hıncını beslemek için kağıdı dürüp, büküp ağzına sokuşturdu. "Ailesini benden daha çok sevdiğini biliyordum, bundan hep şüphelenmiştim zaten! Hiç çocuğumuz olmadı. Bütün bunların nedeni de bu!"

Zavallı adam neredeyse gözyaşlarına boğulacaktı.

Ama sonra birden kendini toparladı, tekrar ateş püskürmeye başlamıştı, şu sözler ağzından döküldüğü anda ses tonunu işitmek kızgınlığını anlamaya yetmezdi, yüzünün aldığı korkutucu ifadeyi de görmek gerekirdi: "İşiniz bitik, işiniz bitik!

Bir eliyle yolunu bulmaya çalışarak, diğer elinde tüfeği, dişlerinin arasında da şu uğursuz kağıt parçası, orayı burayı yoklaya yoklaya merdivenleri tırmanmaya başladı.

Yatak odasının kapısını gördüğü zaman durdu -kapı kapalıydı- boşluklardan ve anahtar deliğinden sızan ışığı gördü, bu da onun mantıksal şüphelerini haklı çıkarıyor gibiydi.

"Oradalar" dedi tekrar.

Ve bir süre öylece kaldı, sanki üstüne boşanan acı selinden biraz daha nasibini almak istiyordu.

Sonra yatak odasının kapısının önüne gelene kadar tırmanmaya devam etti.

İçeriden hiç bir ses gelmiyordu.

"Yoksa içeride kimse yok mu?" diye fısıldadı şaşkınlığa düşerek, bir an için zihninde umut pırıltıları belirmeye başlamıştı.

Ama tam o sırada zavallı adam içeriden gelen bir öksürük sesiyle irkildi.

Bu yarı astım hastası Corregidorun öksürüğüydü!

Zihninde en ufak bir şüphe kırıntısı bile kalmamıştı! Bu gemi kazasında artık bir can simidi aramak boşunaydı!

Değirmencinin yüzü karanlıkta çarpık bir gülümsemeyle kasılıp kaldı. Böyle anlar her zaman yaşanmaz! Şiddetli bir fırtınada çıkan yangın, bazen insanın göğsünü kasıp kavuran ateşle karşılaştırılınca nedir ki?

Gene de Yaşlı Lucas -nasıl bir ruh yapısına sahip olduğunu daha önce başka bir yerde açıklamıştık- düşmanının öksürük sesini duyduğundan beri sakinleşmeye başlamıştı.

Durumun gerçekliğinin farkında olmak, şüphe içinde olmaktan daha az yıpratıcıydı Yaşlı Lucas için. Bu akşam Senore Frasquita'ya söylediği gibi, yaşamak için ruhunun adeta bir nefes gibi ihtiyaç duyduğu tek şey olan inancını yitirmeye başladığı andan itibaren farklı bir adama dönüşmeye başlamıştı. Venedik Dükü Othello gibi -hatırlarsanız daha önce karakterini betimlerken kendisiyle karşılaştırmıştık- yaşadığı

hayal kırıklığı bir anda içindeki bütün sevgiyi öldürmüş, daha önce tutunduğu ne varsa hepsini silip süpürerek ruhunun doğasını değiştirmişti, her zaman içinde güven ve huzurla yaşadığına inandığı dünya gözünde yerle bir olmuş ve daha yeni ayak bastığı bilinmeyen bir kara parçasına dönüşmüştü. Tek fark Yaşlı Lucas'ın Desdemona'nın gözü dönmüş katiline göre kendini olaya daha az kaptırmış olması, davranışlarının daha az haşin olması ve bu işte kendini daha fazla düşünmesiydi.

Çok ilginçtir ama bu gibi durumlarda insanın başına böyle şeyler gelir. Bir şüphe ya da umut ışığı -böyle bir durumda her ikisi de aynı şeydi- bir an için tekrar kendisini altüst ederek zihninde bir şimşek gibi belirmişti.

"Ya hiç de düşündüğüm gibi değilse?" diye düşündü. "Ya duyduğum öksürük sesi Frasquita'dan geliyorsa?"

Uğradığı talihsizliğin verdiği dengesiz ruh haliyle o an için ocağın yanında Corregidorun giysilerini gördüğünü, değirmenin kapısını ardına kadar açık bulduğunu ve şu iğrenç olayı belgeleyen kanıtı gördüğünü unutmuştu.

Usulca eğildi, gözünü anahtar deliğine dayadı, merak ve kaygıdan eli ayağı titriyordu.

Delik ancak yatağın başına doğru küçük üçgen bir alanı görmesine izin veriyordu. Ama bu küçük üçgen, yastıkların köşesini ve üstünde de Corregidorun kafasını seçebilmesine imkân verecek kadar büyüktü!

Yüzü yeniden şeytani bir gülümseyişle kasılıp kaldı, başına gelen bu felaket ona güç kazandırmıştı sanki.

"Artık gerçeği öğrendim!" dedi kendi kendine serinkanlı bir şekilde ayağa dikilirken.

Ve tırmandığı kadar büyük bir dikkatle merdivenlerden aşağıya indi.

"Bu hassas bir konu... Düşünmem lazım. Ama kaybedecek vakit de yok..." diye düşündü bir yandan da.

Mutfağa indiği zaman geçip ortalarda bir yere oturdu, başını ellerinin arasına alarak düşünmeye başladı.

Ayağına inen hafif bir darbe onu düşüncelerinden uyandırana kadar bu şekilde uzun bir süre kaldı.

Bu sanki ben buradayım demek istermiş gibi kucağından kayıp düşen tüfeğiydi.

"Hayır, Kesinlikle! Hayır!" dedi Yaşlı Lucas gözlerini dikip tüfeğe bakarken. "Seninle işim yok benim! Herkes bana değil onlara acıyacaktır! Beni hiç düşünmeden asarlar! Söz konusu olan bir Corregidor ve Corregidor öldürmek de İspanya'da hâlâ en aşağılık suçlardan biri. Onu asılsız bir kıskançlık uğruna öldürdüğümü, sonra da soyup yatağıma kendi ellerimle koyduğumu söyleyeceklerdir. Üstelik karımı da basit bir şüphe yüzünden öldürdüğümü söyleyeceklerdir. Hiç şüphe yok beni asarlar! Benimle alay etmelerine izin vermek olur bu! Öldükten sonra onların gözünde acınacak bir hale gelirim ve eğer böyle olursa zavallı adam diyeceklerdir hiç de düşündüğümüz gibi yetenekli ve karakterli biri değilmiş! Bana güleceklerdir! Ben bir kamburken, Frasquita da bu kadar güzelken böyle bir sonun kaçınılmaz olduğunu söyleyeceklerdir! Hayır! Kesinlikle hayır! İhtiyacım olan tek şey intikam ve intikamımı aldıktan sonra da geçip karşısına gururla dikilmek, onu aşağılayıcı bakışlarla süzmek, gülmek, hem de kahkahalarla yüksek sesle, sadece ona değil herkese! Bakalım o zaman insanlar, bu zamana kadar kıskançlıkla baktıkları ve darağacında kim bilir ne kadar tuhaf görünecek

olan sırtımdaki bu kamburla alay edebilecek mi!"

Bu tür düşüncelere dalmışken Yaşlı Lucas, böyle bir hesaplaşmanın sonucunda aklından geçen düşüncelerin etkisiyle farkında olmadan yerinden kalkıp tüfeği yerine koydu ve sonra elleri arkasında, başı öne eğik, odanın içinde gidip gelmeye başladı. Sanki karısı ve Corregidoru gülünç duruma düşürecek ve aşağılık hallerini gözler önüne serecek bir oyunu nasıl oynayacağını planlıyordu. Yerde, zeminde, mahvolmuş hayatının yıkıntıları arasında intikam için bir şeyler arıyor gibiydi. Onun durumunda başka biri olsaydı, intikamını kanuna başvurarak, düşmanını düelloya davet ederek, özür dilemesini bekleyerek ya da onu Tanrıya havale ederek almayı denerdi, ama Yaşlı Lucas bunları aklına bile getirmemişti; doğanın, toplumun yasalarına ya da kendi hislerine karşı öyle bir isyan içindeydi işte.

Tam o sırada gözleri Corregidorun giysilerine ilişti...

Öylece durup kaldı.

Yavaş yavaş yüzünü tanımlanması güç mutluluk, zevk ve zafer işaretleri kaplamaya başladı, öyle ki sonunda gülücükler döküldü ağzından. Gülmeye kaptırdı kendini ama en ufak bir ses çıkarmadan -böylece yukarda kimse onu işitmedi- kahkahaların patlamasına meydan vermemek için yumruğunu sıkıp ağzına götürdü ve dişleriyle ısırdı. Bir saralı gibi şiddetle sarsıldı ve sonunda dengesini yitirip tutulduğu şeytanca haz nöbeti etkisini yitirene kadar bir sandalyeye çökmek zorunda kaldı. Mefistoteles olsa ancak böyle gülerdi!

Kendisine gelir gelmez, üstündekileri parçalarcasına çıkarmaya başladı. Çıkardıklarını Corregidorun giysilerinin olduğu sandalyelerin üstüne serdi ve birer birer, tokalı ayakkabılardan üç köşeli şapkaya kadar Corregidorun giysilerini alıp giydi. Kısa kılıcı beline taktı, koyu kırmızı pelerini

omuzuna attı, kırbacı ve eldivenleri de eline aldı, yürüyüp değirmenden çıktı. Don Eugenio de Zuniga'nın paytak yürüyüşünü taklit ederek ve aklından geçenleri özetleyen şu sözleri ara ara tekrarlayarak kasabanın yolunu tuttu:

"Corregidorun karısı da hiç fena değil!"

21. BÖLÜM

Kolla kendini

Şimdilik Yaşlı Lucas'ı bir yana bırakalım ve Senore Frasquita'yı değirmende tek başına bıraktığımız andan, kocasının dönüp de kendisini böylesine sarsıntıya uğratan manzarayla karşılaştığı ana kadar değirmende neler olup bittiğine bir bakalım.

Navarralı kadın kocası dönene kadar yatmamayı kafasına koymuş, endişeli bir bekleyiş içinde örgüsünü eline alarak yukarıya yatak odasına çıkmıştı. Kocasının Tonuelo ile birlikte gidişinin üzerinden daha bir saat geçmemişti ki, dışardan değirmen arkının olduğu yerden gelen acı dolu çığlıklarla irkildi.

"İmdat! Bana yardım edin! Boğuluyorum! Frasquita! Frasquita!" bir adam sesi ümitsiz haykırışlarla ortalığı çınlatıyordu.

"Bu da kim, Lucas mı yoksa?" diye düşündü Navarralı kadın içini tarif edilmez bir korku kaplamıştı.

Yatak odasında Garduna'nın bize daha önceden söylediği gibi küçük bir kapı vardı ve bu kapı aynı zamanda değirmen

arkının oluğa döküldüğü yere açılıyordu. Frasquita büyük bir merak içinde hiç düşünmeden kapıyı açtı, oysa yardım yakarışlarıyla ortalığı çınlatan ses kime aitti daha anlamamıştı ve kapıyı açar açmaz gözleri şaşkınlıktan iri iri açıldı, çünkü azgın akıntıdan kendini kurtarıp sırılsıklam olmuş bir şekilde çıkmaya çalışan Corregidor karşısında ona bakıyordu.
"Tanrım beni bağışla! Tanrım beni bağışla!" diye kekeledi yaşlı çirkin adam. "Az kalsın boğuluyordum!"

"Ne? Sen? Bu da ne demek? Bu ne cesaret? Gecenin bu vaktinde ne işin var burada?" diye bağırdı değirmencinin karısı, sesine korkudan çok kızgınlık hakimdi ve kendiliğinden geriye bir adım çekildi.

"Sessiz ol!" diye çıkıştı Corregidor, onun ardından odanın içine doğru kayıvermişti. "Her şeyi açıklayacağım. Az kalsın boğuluyordum! Su beni bir tüy gibi sürükledi! Bak! Bak şu halime!"

"Defol! Defol buradan" diye cevap verdi Senore Frasquita, saldırganlaşmaya başlamıştı. "Senin hiç bir açıklamanı duymak istemiyorum! Her şey olduğu gibi ortada zaten! Bana ne boğuluyorsan? Seni ben mi çağırdım buraya? Bu ne cüret! Demek kocamı bu yüzden uzaklaştırdın buradan!"

"Bir dur kadın..."

"Durmayacağım! Çabuk çıkıp git buradan. Çabuk, yoksa olacaklardan ben sorumlu değilim!"

"Ne dedin sen?"

"Duydun işte! Kocam evde yok ama bu hiç bir şeyi değiştirmez, kendi başımın çaresine bakabilirim. Şimdi eğer seni ellerimle suya atmamı istemiyorsan git ve geldiğin yere geri dön!"

"Bak güzelim, bu kadar yüksek sesle konuşmana hiç gerek yok. Sağır değilim!" diye uyardı yaşlı çapkın. "Şimdi eğer buradaysam, bunun bir nedeni var! Duydum ki bir yanlışlık olmuş ve şu ilerideki köyün muhtarı Yaşlı Lucas'ı tutuklatmış, ben de onun serbest kalmasını sağlamak için geldim buraya. Ama önce şu giysilerimi kurutmanı istiyorum senden. İliklerime kadar ıslandım."

"Sana hemen buradan çıkıp gitmeni söyledim!"

"Seni aptal kadın, bir sus! Hâlâ anlamadın. Bak, yeğeninin atanma belgesini getirdim... Lambayı yak ve konuşalım. Elbiselerim kururken ben de geçip şu yatağın içine uzanayım."

"Yok ya, hadi buyur! Buraya benim için geldiğini itiraf ediyorsun yani öyle mi? Haydi söyle, Lucas'ımı da bu yüzden tutuklattın değil mi? Atanma mektubunu getirmenin de bütün her şeyin nedeni de bu değil mi? Ey ulu azizler! Bir insan nasıl bu kadar aptal olabilir, sen beni ne sanıyorsun!"

"Frasquita, karşında Corregidor duruyor!"

"İstersen kral ol, umurumda bile değil! Benim gözümde bir hiçsin! Benim bir kocam var ve kendi evimin kadınıyım! Corregidormuş! Bundan korkacağımı mı sanıyorsun? Gerekirse Madrid'e, hatta dünyanın öteki ucuna kadar gider kendi gücünü böylesine kötüye kullanan senin gibi aşağılık bir adamın cezalandırılması için elimden geleni yaparım! Hatta, bundan da kötüsü sabahleyin şalımı üstüme attığım gibi gidip karına bütün bu olanları bir bir anlatırım, kimse de beni tutamaz!"

"Bunu yapamazsın!" diye cevap verdi Corregidor sabrını kaybetmeye başlamıştı, tutumunu değiştirmeye karar verdi. "Asla böyle bir şeye izin vermem ve şimdi beni seni vurmak

zorunda bırakmak istemiyorsan biraz olsun sus, sus ve nedenlerimi dinle."

"Beni vurmak mı?" diye bağırdı Frasquita kısık sesle.

"Evet, seni vururum. Ve elimi kolumu sallaya sallaya da çıkar giderim buradan. Her zaman yaptığım şey bu benim, daha bu gece suçluları kovalamak için dışarıdaydım. İşte bu yüzden Frasquita bu kadar aptal olma. Beni sev. Ben sana tapıyorum!"

"Şimdi bir Corregidor bana ateş edecek, öyle mi?" diye tekrar etti Navarralı kadın, sanki düşmanının üzerine atlamaya hazırlanıyormuş gibi vücudunu öne doğru eğmiş kollarını da arkaya atmıştı.

"Eğer bu şekilde devam edersen seni vururum, böylece de tehditlerinden ve güzelliğinden kurtulmuş olurum" diye cevap verdi Corregidor, elini tabancasına atmış korkudan titreyerek yerinden çıkarmaya hazırlanıyordu.

"Şu işe bak, tabancanı da yanında getirdin, öyle mi? Yeğenimin atanma belgesi de diğer cebinde mi acaba?" dedi Senore Frasquita başını sallayarak. "Tamam öyle olsun, yapacak başka bir şey kalmadı. Bekle bir dakika, şimdi lambayı yakıp getiriyorum.

Bunları söylerken aynı anda hızla merdivenlere doğru yöneldi ve üç sıçrayışta aşağıya indi.

Corregidor, ya kaçarsa endişesiyle lambayı kaptı ve değirmencinin karısının peşinden gitti. Ancak adımları haliyle çok daha yavaştı ve bu yüzden mutfağa girdiğinde çoktan dönüp ona doğru gelmekte olan Navarralı kadınla çarpıştı.

"Az önce beni öldürmekten söz ediyordun değil mi?" dedi

kadın bir adım geriye çekilerek, dehşet verici görünüyordu. "Kolla kendini o zaman, ne zaman hazırsan ben de o zaman hazırım!"

Bunları söylemiş, bir yandan da hikâyemizin vazgeçilmez kahramanına elindeki tüfekle nişan almıştı.

"Sakın, sakın! Çıldırdın mı sen uğursuz kadın! Ne yapıyorsun?" diye bağırdı Corregidor, korkudan neredeyse ölecekti. "Biraz önce seni öldürmekle ilgili söylediğim her şey sadece bir şakaydı. Bak, tabancam dolu bile değil. Ama öte yandan yeğeninin atanmasıyla ilgili söylediğim her şey doğru. İşte, al. Bu benim sana bir hediyem. O senin. Karşılıksız. Hiç bir karşılık beklemiyorum."

Ve kağıt parçasını masanın üstüne bıraktı, elleri titriyordu.

"Onu oraya koymakla iyi yaptın," diye cevap verdi Navarralı kadın. "yarın kocama öğle yemeği pişirirken ateşi tutuşturmak için başka bir şey aramama gerek kalmayacak. Senden gelecek kurtuluş gelmez olsun! Ve olur da bir gün yeğenim Estalla'dan çıkıp buraya gelirse, bu iğrenç düşüncelerinin belgesi olan şu kağıt parçasına onun adını yazmana alet olan pis ellerini ayaklarının altına alıp çiğnemek için olacak! Artık söyleyecek başka sözüm yok, çık git gözüm görmesin seni! Defol! Defol! Çabuk! Kendimi kaybedersem fena olur!"

Corregidor tek bir söz bile söyleyemedi. Dünya başına yıkılmıştı sanki. Uğradığı gazap bütün kanın yüzünden çekilmesine neden olmuştu. Gözleri yuvalarından fırlayacak gibiydi, bütün bedeni sıtma nöbetine tutulmuş gibi sarsılıyordu. Sonunda dişleri birbirine vurmaya başladı ve ürkütücü kasılmalar içinde yere yığıldı.

Şu kısa süre içinde yaşadıkları, değirmen arkına düşüşü, üzerini saran giysilerin ıslaklığı, yatak odasındaki o dehşet

verici sahne, Navarralı kadının ona doğrulttuğu tüfeğin verdiği korku, çelimsiz yaşlı adamın bütün enerjisini ve gücünü tüketmişti.

"Ölüyorum!" diye kekeledi. "Garduna'yı çağır! Garduna'yı çağır! Buralarda bir yerde olmalı... Belki de koyaktadır. Ölmek isteyeceğim en son yer burası!"

Söyleyebildikleri bundan ibaretti. Gözlerini kapadı ve bir ölü gibi kıpırtısız yere yığıldı.

"Ya gerçekten söylediği gibi ölüyorsa!" diye düşünmeye başladı Frasquita yüksek sesle. "Ah Tanrım nedir bu başıma gelenler! Bu adam bu evde, ne olacak benim halim! Burada ölüp kaldığını bir düşünsene, ne der insanlar? Ya Lucas ne der? Ona kapıyı açan benim, durumu nasıl izah edebilirim ki? Ah hayır, kesinlikle hayır! Burada onunla kalamam. Gidip kocamı getirmeliyim. Her ne pahasına olursa olsun onuruma leke sürülmesindense böylesi daha iyi."

Kararını verir vermez tüfeğini yere bıraktı, bahçeye çıktı, orada durmakta olan eşeği dizginlerinden yakaladı, üstüne bir semer attı, büyük bahçe kapısını açtı, onun gibi endamı olan birinden hiç beklenmeyecek bir çeviklikle bir sıçrayışta eşeğin üstüne atladı ve koyağın yolunu tuttu.

Oraya yaklaşınca "Garduna! Garduna!" diye bağırdı.

"Burada!" diye cevap verdi muhafız, bir çalılığın ardından kafasını çıkarmıştı. "Siz misiniz, Senore Frasquita?"

"Evet benim. Değirmene koş, efendin yardım bekliyor. Belki de çoktan ölmüştür bile!"

"Ne diyorsunuz? Ah yaşlı aptal!"

"Ne dediğimi duydun, Garduna."

"Peki ya sen tatlım gecenin bu saatinde nereye gidiyorsun?"

"Ne? Çekil şuradan seni geri zekalı. Kasabaya doktor çağırmaya gidiyorum." diye cevap verdi Senore Frasquita, bir yandan topuklarıyla eşeği dürtükleyip onu harekete geçirmeye çalışırken diğer yandan da ayaklarıyla Garduna'yı itekliyordu.

Ve yola düştü, ama hiç de az önce söylediği gibi kasabaya gitmiyordu, kararlı bir şekilde yakındaki köye doğru ilerliyordu.

Garduna bunun farkına bile varmamıştı, çünkü çoktan kendi kendine söylenerek hızlı adımlarla değirmenin yolunu tutmuştu:

"Doktor çağırmak mı! Zavallı kadın başka ne yapsın! Tam da hastalanacak zamanı buldu! Tanrının işi işte, böyle tatlılar da hep çiğneyecek dişi olmayan böyle heriflere düşüyor!"

22.BÖLÜM

Garduna burada, orada ve her yerde

Garduna değirmenden içeri girdiği zaman Corregidor kendisine gelmeye başlamış, doğrulmaya çalışıyordu.

Yerde, yatak odasından getirdiği lamba yanık bir halde duruyordu.

"Gitti mi?" Don Eugenio'nun sorduğu ilk soru bu oldu.

"Kim?"

"Şeytan!... Değirmencinin karısı tabii ki, kim olacak."

"Evet efendim... Gitti. Ve hiç de iyi görünmüyordu."

"Ah Garduna, ben ölüyorum galiba."

"Neler oldu, anlatın bana Tanrı aşkına?"

"Değirmen arkına düştüm ve sırılsıklam oldum. Şimdi de donuyorum!"

"Görünen köy kılavuz istemiyor."

"Garduna! Sözlerine dikkat et"

"Kötü bir şey söylemedim efendim."

"Her neyse. Şimdi yardım et de şu durumdan kendimizi kurtaralım."

"Söylemeniz yeterli. Bakın işleri nasıl da çabucak yoluna koyacağım."

Bunları söyledikten sonra muhafız, bir eliyle lambayı kavradı, diğeriyle de Corregidorun kolunu boynuna dolayarak onu yatak odasına çıkardı. Onu bir güzel soydu, yatağa yatırdı, üzüm suyunun sıkıldığı cendereye koştu, bir kucak dolusu odun aldı ve onları mutfağa götürdü. Ocağı tutuşturarak kuvvetli bir ateş yaktı, yukarı çıkıp efendisinin giysilerini getirdi ve onları ocağın yanına dizdiği iki ya da üç sandalyenin arkalıklarına serpiştirdi. Sonra, bir lamba yaktı, raflardan birine astı ve yukarıya yatak odasına geri döndü.

Lambayı aldı ve Don Eugenio'nun yüzünü daha iyi görebilmek için yukarı kaldırarak "Şimdi nasılız?" diye sordu

"İyi. Terlemeye başladım bile! Yarın asılacaksın, Garduna!"

"Ne için, efendim?"

"Bir de soruyorsun öyle mi, seni kuş beyinli! Herhalde niyetim senin planlarına uyarak ikinci defa vaftiz olduktan sonra kendimi bu yatakta tek başıma yatarken bulmak değildi! Yarın asıldın!"

"Ama, ne oldu, efendim... Senore Frasquita?"

"Senore Frasquita beni öldürmeye çalıştı. Senin öğüdünü dinlemekle aldığım bütün karşılık bu oldu. Söyledim sana, yarın sabah kendini asılmış bil!"

"Durum hiç de düşündüğünüz kadar kötü olmayabilir, efendim!" diye cevap verdi muhafız.

"Seni işe yaramaz pislik! Beni önünde böyle serilmiş bir halde yatarken görebildiğin için mi söylüyorsun bütün bunları?"

"Hayır, efendim. Bunu söylüyorum, çünkü Senore Frasquita sizin için kasabaya doktor çağırmaya gittiyse, söylediğiniz kadar insafsız biri değildir!"

"Ah, Tanrım! Emin misin, kasabaya gittiğinden?" diye haykırdı Don Eugenio, bir anda gözleri fal taşı gibi açılmıştı.

"En azından bana böyle söyledi."

"Çabuk, Garduna, çabuk! Ah, işte şimdi işim bitti. Senore Frasquita'nın neden kasabaya gittiğini biliyor musun? Karıma her şeyi anlatacak! Bunu nereden bilebilirdim ki? Ben onun köye kocasını getirmeye gittiğini düşündüm ve kocası nasılsa orada alıkonduğuna göre benim için endişelenecek hiç bir şey yoktu. Ama kasabaya gidiyorsa! Garduna, çabuk ol! Çabuk! Koş, git ne yaparsan yap, hayatım senin ellerinde! Şu kâbus kadını evime girmeden durdur!"

"Bunu başarırsam beni asmazsınız değil mi?" diye sordu muhafız, sesinde alaycı bir ton vardı.

"Tam tersine. Seni bir çift ayakkabıyla ödüllendiririm. Bana biraz büyük geliyorlar ama gayet iyi durumdalar. Ne istersen veririm sana!"

"Öyleyse, bu işi oldu bilin. Siz rahatınıza bakın, ben de

Navarralı kadını yolundan döndürür döndürmez yarım saat içinde buradayım. Siz hiç merak etmeyin, bir eşekten bile daha hızlı koşarım."

Bunları der demez, Garduna merdivenlerden aşağıya kaybolup gitti.

Tabii değirmencinin gelip de anahtar deliğinden kendisini bekleyen manzarayla karşılaştığı anın, muhafızın uzakta olduğu bu zamana denk geldiğini söylemeye gerek yok.

Şimdi bırakalım Corregidor yabancısı olduğu yatakta terleyedursun ve Garduna da kasabaya koşsun -ki az sonra üç köşeli şapkası ve koyu kırmızı peleriniyle Yaşlı Lucas aynı yoldan geçecekti- açık havada dolaşmanın tadına doyum olmaz. Biz yönümüzü köye çevirelim ve yiğit Senore Frasquita'nın peşine düşelim.

23. BÖLÜM

Gene valışi yerler ve tanıdık sesler

Navarralı kadın değirmenden köye doğru kendisini kaptırmış gidiyordu, birden ekili bir tarlanın ortasında birisinin bir ateş yaktığını fark etti...

"Bu da kim, Corregidorun yardımcılarından birisi olmasın sakın? Acaba beni tutuklamaya mı geliyor?" diye düşündü.

Ve tam o anda o taraftan bir anırtı sesi geldi.

"Gecenin bu saatinde tarlalarda eşeklerin ne işi var! Üstelik bu yakınlarda beslenebilecekleri bir bahçe ya da tarla da yok... Tanrım bütün cinler bu gece benim peşimde mi! Bu kocamın eşeği olmasın sakın, ama olamaz. Neden Lucas geçip de tarlanın ortasında dursun ki? Hayır hayır, bu olsa olsa bir casustur!"

Tam o sırada Senore Frasquita'yı taşıyan eşek de anırmaya başladı, herhalde karşıdan gelen anırtıya cevap vermek istemişti.

"Sus, seni şeytan!" dedi Navarralı kadın anırtıyla birlikte irkilmişti, giysisinden çıkardığı bir iğneyi hayvanın iki kürek

kemiği arasına sapladı.

Ve olası bir karşılaşmanın doğurabileceği kötü sonuçlardan kaçınmak için eşeğini yoldan dışarı doğru sürdü ve tarlaların içinden ilerlemeye başladı.

Başka ilginç bir olayla karşılaşmadan saat on bir sıralarında köyün içine girdi.

24. BÖLÜM

O zamanların bir kralı

Tonuelo, Juan Lopez'e Senore Frasquita'nın, 'değirmendeki şu kadının' kendisiyle konuşmak istediğini bildirmek için yatak odasının kapısını çaldığı zaman, sayın muhtar sarhoşluğun etkisiyle derin bir uykuya dalmış, sırtı karısına dönük bir halde yatıyordu.

Muhtarın yatağından kalkarken ve giyinirken o anki hislerini ortaya koyan homurtularını ve sayıp döktüğü küfürleri burada aktarmaya hiç gerek yok. Dolayısıyla biz bunları geçip doğruca değirmencinin karısının onu kapıda sanki bütün kaslarını açmak istiyormuş gibi gerinirken gördüğü ana gelelim. Yarı esneme, yarı konuşmayla değirmencinin karısına şöyle dedi:

"İyi geceler, Senore Frasquita. Ziyaretinizin sebebini öğrenebilir miyim? Tonuelo size evde kalmanız gerektiğini söylemedi mi? Siz, verilen emirlere bu şekilde mi uyuyorsunuz?"

"Kocamı görmem gerek!" diye cevap verdi Navarralı kadın. "Onu hemen şimdi görmek istiyorum. Derhal karısının burada olduğunu bildirin ona!"

"Aman ne güzel böyle! Bakın bayan, siz krala karşı konuştuğunuzu unutuyorsunuz galiba!"

"Şu kral lafını keser misiniz lütfen. Hiç şaka kaldıracak halde değilim! Siz neden burada olduğumu gayet iyi biliyorsunuz! Aynı şekilde kocamın neden tutuklandığını ve evden uzaklaştırıldığını da!"

"Ben hiç bir şey bilmiyorum Senore Frasquita. Kocanıza gelince, onun tutuklanmış olduğu doğru değil, burada benim evimde huzur içinde uyuyor, diğer saygıdeğer insanlara nasıl davrandıysam ona da aynı şekilde davrandım Tonuelo! Buraya gel! Ahıra git ve Lucas'ı uyandır, ona olabildiği kadar çabuk buraya gelmesini söyle! İşte gördüğünüz gibi, haydi şimdi ne olduğunu söyleyin bana... Gece tek başına uyumak mı korkuttu sizi yoksa?"

"Şu pişkinliğe bak! İstediğiniz kadar benimle alay edin, ya da kendinizi masum göstermek için dil döküp durun, umurumda bile değil. Bana ne olduğunu herkesten daha iyi biliyorsunuz: Corregidorla birlikte bana tezgah kurmaya kalktınız, ama merak etmeyin bu işin sonunda gülen taraf biz olacağız, siz değil! İşte görün, ben buradayım ve utanılacak hiç bir şey yapmadım, Corregidora gelince o değirmende ve şu anda can çekişiyor olmalı!"

"Corregidor? Can çekişiyor?" diye haykırdı zavallı adam. "Siz ne söylediğinizin farkında mısınız, Senore?"

"Beni duydunuz işte. Değirmen arkının içine düştü, az kalsın orada boğuluyordu, sonra zatürreeye tutuldu ya da onun gibi bir şeye. Ama bunu karısı düşünsün. Ben buraya kocamı görmeye geldim ve yarın Madrid'e doğru yola çıkıp bütün olanları krala bir bir anlatma hakkımı yitirmeden..."

"Kahretsin! Kahretsin!" diye söylendi Juan Lopez,

Frasquita'yı duymuyordu bile. "Manuela, buraya gel! Çabuk kızım, katırı eğerle... Senore Frasquita, ben değirmene gidiyorum... Umarım Corregidora bir zarar gelmemiştir, yoksa Tanrı yardımcınız olsun!"

"Efendimiz, efendimiz!" diye haykırdı Tonuelo, sesin geldiği yöne bakanlar karşılarında canlıdan daha çok ölüye benzeyen biriyle karşılaşmışlardı. "Yaşlı Lucas ahırda yok. Eşeği de aşağıda değil, üstelik bahçe kapısı da açık. Öyle görünüyor ki kuş elimizden kaçtı!"

"Ne dedin sen?" diye bağırdı Juan Lopez.

"Ey kutsal Meryem! Ne olacak şimdi?" Senore Frasquita heyecandan titriyordu. "Haydi çabuk. Kaybedecek vakit yok! Kocam bu saatte Corregidoru evde bulursa kesin öldürür!"

"Lucas'ın değirmene döndüğünü nereden biliyorsun?"

"Neden bilemeyecekmişim? Hem size söyleyeceğim bir şey var. Buraya gelirken biz birbirimizi görmüşüz aslında ama kim olduğumuzu tanımadan. Tarlanın ortasında çakmak çakan o adam benim kocamdı, bundan eminim. Tanrım! Şimdi gel de bu işlerde hayvanların insanlardan daha zeki olduğuna inanma! İki eşek de birbirini tanıdı ve selamlaştılar, oysa şu işe bak ne ben Lucas'ı ne de Lucas beni tanıdı. Üstelik sadece bu kadar da değil, ikimiz de diğerinin bir casus olduğunu düşünüp birbirimizden kaçtık!"

"Senin Lucas'a da diyecek yok!" diye cevap verdi muhtar. "Neyse, haydi çıkalım. Size ne yapılması gerektiğine daha sonra karar vereceğim. Bana karışmaya kalkanın da vay haline! Ben kralım! Ve sakın beni Madrid'deki kralla ya da asıl şu Pardo'daki kralla karıştırmayın. Göreceksiniz Sevillalı zalim Pedro'yu bile aratacağım size. Haydi, Manuela, kamçımı getir bana, hanımına da söyle ben dışarıya çıkıyorum."

Kız denileni hemen yerine getirdi. Güzel bir kızdı ve bu bu hem karısı, hem de muhtarın kendi ahlâk sağlığı için hep bir tehlike arz ediyordu! Juan Lopez'in katırı eyerlenir eyerlenmez, Senore Frasquita ve o önde, vazgeçilmez Tonuelo da arkalarında değirmenin yolunu tuttular.

25. BÖLÜM

Garduna'nın yıldızı

Biz onlardan hızlı davranalım ve gelin önlerinden geçip gidelim, nasıl olsa herkesten daha hızlı yürümek bizim elimizde.

Garduna çoktan değirmene dönmüştü, Senore Frasquita'nın peşinde kasabada bakmadığı yer kalmamıştı.

Açıkgöz muhafız yolu üzerinde Corregidorun ofisine uğramış ve her şeyin gayet yolunda olduğuna kanaat getirmişti. Kapılar, gün boyunca olduğu gibi hâlâ ardına kadar açıktı, adet olduğu üzere otoritenin temsilcisinin dışarıda olduğu ve gizli görevlerini yerine getirdiği zamanlar kapı hep açık bırakılırdı. Sahanlıkta ve kabul odalarında diğer muhafızlar ve görevliler olanca isteksizliklerine rağmen orada durmaya mahkum, efendilerinin dönmesini beklerken, her biri bir tarafa serilmiş uyukluyordu. Ama ikisi ya da üçü Garduna'nın ayak seslerini duyar duymaz sıçrayıp kendilerini toparladılar ve ansızın çıkıp gelen patronlarına hemen sordular:

"Efendimiz geldi mi yoksa?"

"Endişelenecek bir şey yok. Rahat olun. Ben sadece etrafı şöyle bir kolaçan etmek için geldim..."

"Her şey yolunda."

"Peki Corregidorun karısı?"

"Özel dairesinde güvende."

"Bu kapılardan geçen bir kadın oldu mu hiç şu son bir saat içinde?"

"Gece boyunca buraya kimse gelmedi."

"İyi, kim gelirse gelsin, ne söylerse söylesin içeri almayın. Olur ya, sabah yıldızının kendisi geldi ve Corregidoru ya da karısını sorar, tutun kolundan sepetleyin!"

"Yani, demek oluyor ki bu gece önemli bir araştırmanın peşindeler, öyle mi?" diye sordu yardımcılardan biri.

"Oyun ne kadar büyük, bir düşün!" diye ekledi bir diğeri.

"Hem de çok!" diye cevapladı Garduna vakur bir edayla. "Düşünsenize olayı bizzat Corregidor ve ben yönetiyoruz, konunun ne kadar hassas olduğunu tahmin edersiniz artık! Her neyse... Gözüm üzerinizde olacak sizi düzenbazlar... Gözünüzü kırptığınızı görmeyeceğim!"

"Tanrı seni korusun, Bastian," diye cevap verdi hepsi bir ağızdan, Garduna'yı selamladılar.

"Yıldızım iyice sönmeye başladı anlaşılan," diye söylendi kendi kendine Garduna, Corregidorun ofisinden çıkarken. "Düştüğüm hale bak, bir kadın bile beni oyuna getirebiliyor artık! Tabii ya, değirmencinin karısı kasabaya değil, köye

kocasına bakmaya gitti... Zavallı Garduna! Hani o çok övündüğün koku alma duyuna ne oldu?

Ve kendi kendine konuşurken bir yandan da değirmenin yolunu tuttu.

Muhafız koku alma duyusunun zayıfladığına üzülmekte gayet haklıydı, çünkü tuhaf giysisi içinde ya da daha doğrusu koyu kırmızı pelerini içinde koyağın az ilerisinde söğüt ağaçlarının ardına saklanmış ve telaşlı bir şekilde kendi kendine konuşan birinin farkına varamamıştı:

"Dikkat et, Pablo! Bu gelen Garduna! Beni asla görmemeli!"

Bu, Corregidorun kıyafetlerine bürünmüş, kasabaya doğru gitmekte olan ve ara ara şu sözleri tekrar edip duran Yaşlı Lucas'tan başkası değildi.

"Corregidorun karısı da hiç fena değil!"

Garduna onu görmeden yanından geçip gitti, sahte Corregidor da saklandığı yerden çıktı ve kasabaya gitti.

Muhafız da daha önce de söylediğimiz gibi kısa bir süre sonra değirmene vardı.

26. BÖLÜM

Taarruz

Yaşlı Lucas anahtar deliğinden baktığında onu nasıl bulduysa, Corregidor hâlâ yatakta aynen öyle yatıyordu.

"Cehenneme düşseydim bu kadar terlemezdim, Garduna! Neyse ki kendime geldim!" diye konuşmaya başladı Corregidor heyecan içinde, muhafızı kapıda gördüğü zaman. "Ne yaptın? Bulabildin mi Senore Frasquita'yı? Yanında değil mi yoksa? Yoksa karımla konuştu mu?"

"Değirmencinin karısı..." diye cevap verdi Garduna, alacağını düşündüğü tepkiden dolayı sesi titreyerek çıkıyordu, "Beni kandırdı, aptal yerine koydu, çünkü o aslında köye gitti, kasabaya değil, efendimiz... Kocası için. Durumu yanlış algıladığım için saygıdeğer efendimiz umarım beni bağışlarlar."

"İyi, bu çok daha iyi!" dedi Madridli adam, iri iri açılmış gözlerinde şeytani bir parıltı belirmişti. "Her şey halloldu demektir! Şafak sökmeden, Yaşlı Lucas ve Senore Frasquita'yı bileklerinden birbirlerine bağlı bir halde Engizisyon kodeslerine

tıkılmak üzere çoktan göndermiş olurum, zaten orada da, bu geceki maceralarını anlatacak tek bir kişi bile bulamadan çürüyüp giderler. Giysilerimi al da gel, Garduna. Herhalde artık kurumuşlardır. Git, git de getir şunları, güzelce giydir bëni. Aşık kılığından çıkıp Corregidora dönüşmenin zamanı geldi!"

Garduna giysileri getirmek üzere mutfağa indi.

27. BÖLÜM

Dur, kral adına!

Aradan çok geçmemişti ki, Senore Frasquita, Juan Lopez ve Tonuelo, değirmeni köye bağlayan yolu olanca hızlarıyla arşınlayıp kapıya dayanmışlardı.

"Bir dakika! İlk ben giriyorum!" dedi muhtar emredercesine. "Burada otorite benim, kimse bunu aklından çıkartmasın! Beni takip et Tonuelo ve siz Senore Frasquita, ben çağırana kadar burada durup bekleyin."

Ardından Juan Lopez içeri girdi, salkım saçak asmanın altında ilerlerken birden hafif kambur bir adam silueti gözüne çarptı, ay ışığı adamın giysilerini seçebilmesine yetecek kadar etrafı aydınlatıyordu, koyu gri malzemeden yapılmış bir pantolon ve ceket, siyah bir atkı, mavi uzun çoraplar, Murcialılara özgü kumaş bir kasket ve omuza atılmış bir pançe. Bu giysiler ona hiç yabancı değildi, hatta fazlasıyla değirmencinin giysilerini andırıyordu.

"Bu o!" diye bağırdı muhtar. "Dur, kral adına durmanı emrediyorum! Teslim ol Lucas!"

Kumaş kasketli adam kendini içeri atmak için can havliyle

kapıya doğru koştu.

"Teslim ol!" diye bağırdı Tuneolo ona doğru atılarak. Adamı ensesinden yakaladı ve aynı anda tutup geriye çekerek, boylu boyunca yere serdi.

Tam o sırada bir başka vahşi hayvan, Tonuelo'nun üstüne çullandı, onu bileğinden yakaladı ve tüm gücüyle yere savurdu, adamcağız basamağın üstüne kapaklandı, sonra aynı vahşi hayvan tekrar adamın üstüne yürüyüp gözünün üstüne doğru yumruklarını birbiri ardınca indirmeye başladı.

Bu Senore Frasquita'ydı, bir yandan da şöyle bağırıyordu:

"Seni adi herif! Çek ellerini Lucas'tan!"

Ama tam bu sırada sahneye sağ elinde tuttuğu eşeği idare etmeye çalışan bir başkası girdi ve olan biteni görür görmez bu ikisinin arasına atıldı, Tonuelo'yu kollamaya çalışıyordu sanki.

Bu köy muhafızını Don Eugenio de Zuniga sanan Garduna'ydı, değirmencinin karısına şöyle bağırdı:

"Madam, siz ne yaptığınızı sanıyorsunuz? Efendime karşı biraz saygılı olun!"

Ve tuttuğu gibi onu olanca gücüyle ittirdi, kadın dengesini kaybedip sırtüstü köylünün üstüne düştü.

Birden kendini iki ateş arasında bulan Senore Frasquita kendini kurtarmak için Garduna'nın midesine doğru var gücüyle öyle bir tekme savurdu ki adam nefessiz kaldı, dengesini yitirdi ve yere serilip öylece kaldı.

Şimdi her biri bir tarafa saçılmış dört kişi yerde yatıyordu.

Bütün bunlar olup biterken, Juan Lopez bir ayağını Yaşlı Lucas olarak gördüğü adamın üstüne atmış, kalkıp kaçmasın diye böbreklerinden sıkıca bastırıyordu.

Muhtarın deri sandaletlerinin ağırlığı altında ezilen bedeninin artık patlamak üzere olduğunu hisseden Don Eugenio son bir çırpınışla "Garduna! Yardım et bana! Kral adına durun! Ben Corregidorum!" diye bağırdı.

"Corregidor! Bu o!" dedi Juan Lopez, gözleri şaşkınlıktan fal taşı gibi açılmıştı.

"Corregidor!" diye bir bağırtı koptu hep bir ağızdan.

Ve yere serilmiş yatan dört kişi apar topar ayağa dikildiler.

"Hepinizin işi bitti!" diye haykırdı Don Eugenio de Zuniga. "Asılacaksınız!"

"Ama efendimiz," dedi Juan Lopez sesi korkudan titriyordu, ellerini kavuşturmuş dizlerinin üstüne çökmüştü, "yalvarıyorum beni bağışlayın, size böyle kötü davranmak istemezdim. Ama bu kıyafetler içinde sizi nasıl tanıyabilirdim?"

"Seni geri zekalı!" diye sert çıktı Corregidor. "Üstüme bir şeyler giymek zorunda kaldım! Anlamıyor musun, birileri giysilerimi çaldı! Hâlâ anlamadın mı, bir soyguncular çetesi, Lucas'ın emri üzerine..."

"Yalancı!" diye haykırdı Navarralı kadın.

"Beni dinleyin, Senore Frasquita" dedi Garduna, kadına doğru yürüdü, onu kolundan yakalayıp bir kenara çekti. "Corregidor ve buradakiler bize bir dakika izin verirlerse...

Böyle ateşe körükle gitmeye devam ederseniz hepimiz asılacağız, en başta da Lucas!"

"Neden? Ne oldu ki?" diye sordu Senore Frasquita.

"Yaşlı Lucas şimdi nerede biliyor musunuz, kasabada dolaşıyor, üzerinde de Corregidorun giysileri! Bu kılığıyla Corregidorun karısının yatak odasına ulaşmış mıdır, onu bir tek Tanrı bilir."

Ve muhafızın söylediği bu bir kaç söz, kadının beyninde alarm toplarının fitilinin ateşlenmesine yetmişti.

"Aman Tanrım!" diye haykırdı değirmencinin karısı. "Yani kocam şimdi benim onu aldattığımı sanıyor! Ve şimdi de intikam peşinde, kasabaya da bunun için gitti öyle mi? Haydi çabuk, kasabaya gidiyoruz, bir an önce bu lekeyi üzerimden silip Lucas'a masum olduğumu kanıtlayacaksınız!"

"Haydi yürüyün, kasabaya gidiyoruz, şu herif karımla konuşmadan ve zihninde kurguladığı saçmalıkları sayıp dökmeden durduralım onu!" dedi Corregidor, eşeklerden birine doğru bir hamle yaptı. "Muhtar, bana yardım edin."

"Evet, tam vakti," diye ekledi Garduna "Tanrıdan dileyelim de Yaşlı Lucas sadece karınızla konuşmakla yetinmiş olsun."

"Seni aşağılık herif, ağzından çıkanı kulağın duyuyor mu senin!" diye kesti Don Eugenio de Zuniga. "O çarpık herif o işi yapabilir mi sanıyorsun...?

"Sakın onu küçümsemeyin!" diye cevap verdi Senore Frasquita.

28. BÖLÜM

Ave Maria Purisima
Gece yarısı ve gökyüzü açık[35]

Juan Lopez kendi katırının, Corregidor ve değirmencinin karısı eşeklerin sırtında, iki muhafız da onların peşi sıra yürüyerek bekçinin sokaklarda yankılanan bağırtısıyla birlikte Corregidorun evine geldiler.

Kapı kapalıydı.

Öyle görünüyordu ki, hem işlerin başındakiler, hem de onların emrinde çalışanlar için iş günü sona ermişti.

"İşte bu kötü!" diye düşündü Garduna.

Kapıya doğru yaklaştı ve elini tokmağa uzatıp iki ya da üç kez vurdu.

Uzun bir bekleyiş başladı ama hiç ses yoktu, kapı da açılmıyordu.

---

35 O zamanlar İspanyol kasabalarında gece bekçileri sokaklarda dolaşmaya çıktıklarında her saat başı havanın durumunu da bağırarak duyururlardı.

Senore Frasquita'nın yüzünden bütün kanı çekildi, rengi balmumundan sarıya dönmüştü.

Corregidor artık ellerinde yiyecek tırnak kalmamış parmaklarını kemirmeye başlamıştı.

Hiç kimseden çıt çıkmıyordu.

Güm! Güm! Güm!... Muhafızlar ve Juan Lopez birbiri ardına hücum edip kapıyı yumruk yağmuruna tuttular. Hiç bir şey değişmedi. İçeriden cevap gelmediği gibi kimsenin kapıyı açtığı da yoktu. Tek bir sinek bile uçmuyordu.

Taraçadaki çeşmeden akan berrak suyun şakırtısı dışında sessizliği bölen hiç bir şey yoktu.

Ve öylece dakikalar geçti, kimse geçen zamanı tahmin edemiyordu ama herkese sonu gelmeyecekmiş gibi göründüğü kesindi.

Nihayet, saatler biri vurduğu anda ikinci katta küçük bir pencere açıldı ve bir kadın sesi duyuldu:

"Kim o?"

"Bu dadı," dedi Garduna,

"Benim" diye cevap verdi Corregidor. "Kapıyı aç!"

Bir an için tekrar ortalığı bir sessizlik kapladı.

"Sen de kimsin?" diye sordu dadı.

"Benim, ben? Duymadın mı? Bu evin efendisi! Corregidor!"

Gene bir sessizlik oldu.

"Yürü, anca gidersin!" diye cevap verdi iyi kadın. "Bu evin efendisi geleli bir saat oluyor, geldiği gibi de yatak odasına çekilip yattı. Aklınız varsa gidip siz de yatın, böyle zırvalamaktansa uyumak en iyisi, içki kafanıza vurmuş sizin."

Ve pencere ortalığı inleterek kapandı.

Senore Frasquita yüzünü elleriyle kapadı.

"Dadı! diye kükredi Corregidor, gözlerinden ateş fışkırıyordu. "Sana kapıyı açmanı söylüyorum, beni duymuyor musun? Seni de mi astırmam gerekecek?"

Pencere tekrar açıldı.

"Bana bak," diye bağırdı dadı, "Sen kim olduğunu sanıyorsun?"

"Ben Corregidorum!"

"Ne, gene mi? Corregidorun saat on ikiyi geçmeden evde olduğunu ve doğruca hanımımın yatak odasına girdiğini gözlerimle gördüğümü söylemedim mi ben sana? Sen benimle dalga mı geçiyorsun? İyi öyleyse, bekle orada da başına gelecekleri gör."

Tam o sırada birden evin kapısı açıldı, bir uşak ve kahya sürüsü, her birinin elinde birer sopa, zıvanadan çıkmış bir halde bağrış çağrış içinde dışarıda bekleyenlerin üstüne atıldı:

"Hani, hani? Nerede o Corregidor olduğunu söyleyen herif? Çıksın şu dalgacı ortaya! Hani nerede o sarhoş?"

Ve bir itiş kakıştır yaşanmaya başladı. Ne olup, ne bitiyor, ne

nereden geliyor kimsenin bir şey anladığı yoktu, karanlıkta ipin ucu iyice kaçmıştı, Corregidor, Garduna, Juan Lopez ve Tonuelo, her biri ayrı ayrı bu büyük kargaşadan nasiplerini alıyor, tepeden tırnağa temiz bir dayak yiyorlardı.

Zavallı Corregidor ne ummuştu, ne buluyordu. Çılgın düşüncelerinin kurbanı olmuştu. Önce kendisine doğrultulmuş bir tüfek ve şimdi de evinin önünde vücuduna savrulan tekmeler tokatlar... Değirmen arkının içine düşüp de sırılsıklam oluşu da cabası.

Senore Frasquita, büyük arbedenin biraz uzağında dikiliyordu ve hayatında ilk defa ağlıyordu.

"Lucas! Lucas!" diyordu. "Nasıl başka bir kadını kollarına alırsın? Nasıl benden şüphelenebildin? İşte şimdi olan oldu!"

29. BÖLÜM

Post Nubila... Diana[36]

Bu arbedenin ortasında derinden gelen, soylu ve hoş bir kadın ses duyuldu, birisi "Nedir bütün bu karmaşa?" diye soruyordu.

Bütün başlar bir anda yukarıya çevrildi, siyahlar giyinmiş bir kadın, evin ana balkonundan aşağıya sarkmış onlara bakıyordu.

"Hanımımız!" diye bağırdı uşaklar hep bir ağızdan, ellerinde sopalar bir an için öylece kalmışlardı.

"Karıcığım!" sözcüğü döküldü Corregidorun ağzından güçlükle.

"Bırakın köylüleri içeri gelsinler... Corregidor onları kabul edeceğini söylüyor," diye ekledi Corregidorun karısı.

Uşaklar yol verdiler ve Zuniga ve yanındakiler kapıdan içeri

---

36 Bulutlardan sonra... Ay

girdiler ve merdivenleri tırmandılar.

Corregidor sanki onu bir şeyler geriye çekiyormuş gibi ayaklarını sürüyerek çıkıyordu merdivenleri; allak bullak olmuş bir yüz, çarpılmış bakışlar. Oradaki kendisi değildi sanki. İdam sehpasının merdivenlerini tırmanan bir mahkum bile kendi evinin merdivenlerini tırmanmakta olan Corregidorun o haliyle kıyaslandığında daha canlı, daha kendinden emindir herhalde. Ancak bir yandan da onurunun kirletilmiş olabileceği düşüncesi içinde yeniden uyanmaya başlıyordu, kendini toparladı ve benliğini yeniden kazanıp kendisinin ve başkalarının başına açtığı bütün talihsizliklerin ve içine düştüğü durumun bütün gülünç yanlarının üstüne çıkmayı başardı.

"Her ne olursa olsun," dedi kendi kendisine, "ben bir Zuniga ve bir Ponce de Leon'um! Bu gerçeği unutan birisi varsa, Tanrı yardımcısı olsun! Ve eğer ki karım adımı kirlettiyse, işte asıl o zaman Tanrı onun da yardımcısı olsun!"

30. BÖLÜM

Nitelikli bir kadın

Corregidorun karısı, kocasını ve onun peşi sıra gelen köylü takımını ana kabul odasında karşıladı.

Odanın ortasında tek başına, yüzü kapıya dönük bir halde duruyordu...

Hayatını yüce değerlere adayarak yaşayan kadınlar vardır, Corregidorun karısı da onlardan biriydi. Duru ve sade bir güzelliği vardı; bu haliyle de bir pagan heykeltraşın keskisinden çok bir Hristiyan ressamın fırçasına yakışıyordu. Hâlâ oldukça genç sayılırdı.

O gece, iyi siyah yünden dokunmuş bir elbise giymişti. Güzel bacaklarının bir bölümünü açıkta bırakan, kolları bombeli bu elbise vücuduna zarafetini bütün açıklığıyla ortaya çıkarıyordu. Başında, masum güzelliğinin şaheser parçalarından biri olan omuzlarına dökülen, sarı-beyaz ipek dantelden üçgen bir başörtüsü vardı. Dirseklerinin üzerine kadar çıkan parmaksız, siyah ipek tülden eldivenleri bu vakur güzelliği tamamlıyordu. Bir elinde zarifçe salladığı Filipinler'den

gelmiş bir yelpaze vardı. Diğer elinde dantel bir mendil tutuyordu. Bu mendil sanki bir çocuğun dokunuşlarıyla salınıyor ve bu asil varlığın güzelliğini perçinliyordu.

Bu güzel kadının, kraliçelere özgü asaletinin yanısıra bir kadınlar manastırının başrahibesininkine benzer otoriter bir hali vardı. Bu nedenle de onunla karşı karşıya kalan insanlarda saygı, hayranlık ve korku uyandırdı.

Gecenin bu ilerlemiş saatlerinde, zarif kıyafeti, kusursuz görünüşüyle bu kadın, ışıklarla gölgelenmiş bu odada iğreti duruyordu... Kadın avına çıkmış bir kocanın yarattığı bu sahne, doğasıyla keskin bir tezat oluşturuyor, hiç alışık olmadığı teatral bir davranışı sergileyebilmek için özel bir çaba sarfettiği görülüyordu.

Az kalsın bu hanımın adını söylemeyi unutuyorduk. Dona Mercedes Carrillo de Albornoz y Espinoza de los Monteros... Bu güzel kadını çağırmak için kullandıkları isim buydu. Bu kasabanın yerlisiydi ve soy ağacını yirmi nesil kadar gerilere, hatta denizaşırı ülkeler keşfeden fatihlere kadar götürmek mümkündü. Ailesi dünyevi rahatlarını göz önünde bulundurarak onu yaşlı ve zengin Corregidorla evlenmeye zorlamıştı ve o da başka çare göremediği için -onunla evlenmese rahibe olurdu, çünkü dinsel yaşama doğuştan bir yakınlığı vardı- ailesine boyun eğerek, kendini kurban etmişti.

Hikâyenin geçtiği zamana kadar Madridli adamdan iki tane çocuğu olmuştu ve mutlu bir olayın daha, çok yakında gerçekleşeceği söylentileri dolaşıyordu ortalıkta...

Gelin şimdi hikâyemize kaldığımız yerden devam edelim.

31. BÖLÜM

Göz üstünde göz

"Mercedes!" diye bağırdı Corregidor, kapıyı açar açmaz karşısında karısını bulmuştu. "Derhal öğrenmek istiyorum..."

"Merhaba, Lucas. Burada ne işin var?" diye karşılık verdi karısı, sözünü keserek. "Değirmende ters giden bir şeyler mi oldu yoksa?"

"Hiç şaka kaldıracak durumda değilim, kadın!" diye cevap verdi Corregidor, vahşi bir hayvan gibi öfkeyle soluyordu. "Ben bütün bunların açıklamasını yapacağım ama önce onuruma bir zarar gelip gelmediğini bilmek istiyorum..."

"Bu beni neden ilgilendirsin ki! Ben senin onurunun bekçisi miyim? Haberim olmadan beni onuruna gözcü mü yaptın?"

"Evet Madam, yaptım" diye cevap verdi Don Eugenio. "Kadınlar kendi kocalarının onurunun gözcüsüdürler!"

"İyi ya sevgili Lucas, öyleyse bunu kendi karına sorsana... Bak orada bizi dinliyor."

Senore Frasquita, kapının yanında dikilmiş, olup biteni seyrediyordu, o an bir şeyler söyleyecek oldu ama kelimeler boğazında düğümlendi ve ancak boğuk bir çığlık, bir kükreyiş gırtlağını yırtarcasına çıktı ağzından.

"Buraya gelin, Madam Frasquita, şöyle buyurun," diye ekledi Corregidorun karısı, değirmencinin karısını işaret ederek, krallarla yarışır bir asalet içinde kanepeye doğru yönelmişti.

Hiç şüphe yok ki, Navarralı soylu kadın, Corregidorun incitilmiş -ve muhtemelen çok fazla incitilmiş- karısının neden böyle katı ve buyurgan davrandığını anlıyordu. Onunla aynı havayı solumaya başlamış, böylece de içinden yükselip beynini tırmalayan sesleri susturmuş ve huzur dolu bir sessizliğe bürünmüştü. Kendi masumluğundan ve gücünden emin Senore Frasquita'nın kendisini savunmak için acele eder bir hali yoktu. Ama onun sessizliğinin bununla bir ilgisi yoktu. İçinde an be an kabaran bir öfke dalgası vardı ve bunun adresinin Corregidorun karısı olmadığını gayet iyi biliyordu. Onun köşeye çekmek istediği kişi Yaşlı Lucas'tı, ama o da orada değildi!

"Senore Frasquita," diye tekrar etti soylu kadın, değirmencinin karısının durduğu yerden kıpırdamadığını görünce. "Sizi davet ediyorum, lütfen içeri buyurun ve şöyle oturun."

Bu ikinci davet ilkine göre daha yumuşak ve arkadaşça bir ses tonuyla söylenmişti. Büyük bir olasılıkla, Corregidorun karısı, Senore Frasquita'nın hüzünlü güzelliği, onurlu duruşu ve masum görünüşü karşısında onun aşağılanmayı, hor görülmeyi hak eden bir kadın olmadığını, aksine en az kendisi kadar büyük bir talihsizliğe kurban gitmiş olabileceğini anlamaya başlamıştı. Belki de çok daha büyük bir talihsizliğe! Yoksa, yoksa adi kocası...

İki kadın, birbirlerini şaşkınlık içinde süzmeye başladılar. İkisi de o zamana kadar diğerini kendisine düşman olarak görmüştü, ama şimdi ruhlarının derinlerde bir yerde birleştiğini hissediyorlardı. Sanki birbirlerine tekrar kavuşmuş iki kardeş ya da iki dost gibi derin bir anlayış ve sevgiyle baktılar birbirlerine.

O an adeta, yükseklerde, karlı dağların doruklarında birbirlerini uzaktan gözetleyen ve saygıyla selamlayan el değmemiş ve saf kar yığınları gibiydiler.

Değirmencinin karısı, bu korkunç fırtınada şimdilik sığınacak güvenli bir liman bulmuş olmanın verdiği rahatlıkla odanın içine süzüldü ve koltuğun kıyısına oturdu.

Köyden değirmene geri döndüğü zaman, kasabanın önemli insanlarıyla görüşmesi gerekebilir düşüncesiyle ne olur ne olmaz diyerek üstüne doğru düzgün bir şeyler giymeyi akıl etmiş ve bir fırsatını bulup kenarlarında büyük püsküller olan siyah yün şalını üstüne atmıştı. Şimdi bu haliyle koltuğun kıyısında otururken, büyüleyici güzelliğiyle her tarafından asalet akıyordu.

Corregidorun bütün bu sahne boyunca sessiz kaldığını söylemeye gerek bile yok. Az önce çığlık atan, şimdi de odanın içine süzülen Senore Frasquita'ya her an her şeyin beklenebileceği dizginlenemeyen bir ata bakar gibi bakıyordu. Bu kadın onu ürkütüyordu, o başkaydı, karısı bile onu bu denli ürkütmeyi başaramamıştı!

"Daha ne bekliyorsun, Lucas?" diye devam etti Dona Mercedes, kocasına işaret ederek. "İşte Frasquita'n burada... Bana sorduğun soruyu asıl ona sorsana. Onurun sağlam mıymış, değil miymiş sor da öğren bakalım ondan."

"Mercedes, Tanrı aşkına!" diye bağırdı Corregidor. "Kes şu

aptalca şakayı! Artık son sınıra geldim! Ben yokken bu evde neler olup bitti, derhal öğrenmek istiyorum! Nerede şu herif, çabuk söyle bana!"

"Kimi soruyorsun? Kocamı mı? Kocam şu an yukarıda giyiniyor olmalı, az sonra burada olur."

"Ne? Giyiniyor mu dedin sen?" diye kükredi Corregidor.

"Niye bu kadar şaşırdın ki? Ne sanıyordun, onurlu ve saygın bir adam, Tanrının emrettiği gibi gece vakti evinde karısıyla birlikte olmayacak da başka nerede olacak?"

"Mercedes, sevgilim. Neler söylüyorsun sen? Ağzından çıkanı kulağın duyor mu senin? Bu kadar insan bizi dinliyor. Ben bir Corregidorum, bunu bilerek konuş."

"Sesini yükseltme bana, Lucas! Yoksa bunun ne demek olduğunu gösteririm sana. Muhafızlar bekliyorlar, tek bir işaretimle kodesi boylaman an meselesi!" diye cevap verdi Corregidorun karısı ayağa kalkarak.

"Kodesi boylamak mı? Çıldıracağım! Benim, ben Mercedes! Kasabanın Corregidoru!"

"Kasabanın Corregidoru, adaletin temsilcisi, Kralın vekili," diye cevap verdi soylu kadın, sesi öyle gür ve sert çıkıyordu ki, sahte değirmencinin sözleri boğazında düğümlendi, "resmi işlerini bitirir bitirmez yarın yapılacak görevlerini layıkıyla yerine getirebilmek için vaktinde evine geldi ve dinlenmeye çekildi. Kolay değil! Vatandaşların onurunu ve yaşamlarını, kadınların erdemini ve ailenin kutsallığını savunmak, olur da biri Corregidor gibi sahte bir kılığa bürünüp de başkasının karısının yatak odasına girmeye kalkarsa onu engellemek, sonra..."

"Mercedes! Neyi ima ediyorsun?" dedi Corregidor ağzından dökülen salyalarla. Neredeyse ağlayacak gibi konuşuyordu. "Bu adamı dediğin gibi gerçekten yatak odamıza aldıysan, sen benim soylu karım değil, bir haspa, adi bir fahişe, bir orospusun demektir!"

"Kim bu kendini bilmez densiz?" diye haykırdı Corregidorun karısı, burnundan soluyordu. Ortalık iyice kızışmıştı. Oradakilere dönüp kocasını eliyle işaret ederek, "Çabuk söyleyin bana, kim soktu bu deliyi, bu sarhoşu buraya? Kendinden utanmıyorsan üstündeki giysilerden utan! Bir değirmencinin onurunu taşımaya bile layık değilsin sen! Juan Lopez," diye devam etti yüzünü muhtara dönerek, adam korkudan kaskatı kesilmiş, Corregidorun karısına bakıyordu," söylüyorum işte, kocam, kasabanın Corregidoru iki saat önce geldi. Üstünde üç köşeli şapkası, koyu kırmızı pelerini, şövalye kılıcı ve kırbacıyla! Onun geldiğini duyar duymaz, bütün uşaklar ve muhafızlar karşılamak için yataklarından kalktılar. Şimdi burada hepsi bizi dinliyor. Sonra da evin bütün kapıları kapandı ve o andan itibaren siz gelene kadar tek bir kişi bile girmedi bu eve. Doğru mu? Cevap verin..."

"Doğru! Kesinlikle doğru!" diye cevap geldi hep bir ağızdan. Dadı, hizmetçiler ve muhafızlar kalabalık bir grup halinde kapının girişinde toplanmışlardı.

"Yeter! Hepiniz toz olun, gözüm görmesin sizi!" diye bağırdı Don Eugenio, öfkeden kıpkırmızı kesilmişti. "Garduna! Garduna! Buraya gel lanet olası! Çabuk topla şu aşağılık pislikleri! Bana yaptıkları saygısızlığa bak! Git götür kodese tık hepsini! Darağacında sallanınca görürler saygısızlığın ne demek olduğunu!"

Ama ortalıkta Garduna'dan eser yoktu.

32. BÖLÜM

İnan dağları bile yerinden oynatabilir

Yaşlı Lucas odaya girdi, üç köşeli şapkasını çıkardı, yüzünü oradakilere dönerek, "Hepinize iyi akşamlar," dedi. Don Eugenio'nun yeterince rezil kepaze olmadığını düşünmüş olmalıydı ki, onun salyalar akan konuşma tarzını taklit ederek ağzını çarpıtıp yanaklarını iyice çukurlaştırarak söylemişti bu sözleri, asıl komedi şimdi başlıyor gibiydi.

Sonra abartılı bir şekilde, dört bir yana kaykıla kaykıla yürüyerek Corregidorun karısının yanına geldi ve kadının elini tutup öptü.

Herkes put kesilmiş, olan biteni seyrediyordu. Yaşlı Lucas ve gerçek Corregidor arasındaki benzerlik şaşırtıcıydı. Sonunda uşaklar, Juan Lopez de aralarında olmak üzere, bu görüntüye daha fazla dayanamayarak içlerinden yükselen kahkaha tufanına bıraktılar kendilerini.

Bu kahkahalar Corregidorun beynine bir balyoz gibi inmişti. Zavallı adam kendini kaybetti ve sinirden kaskatı olmuş bir halde Yaşlı Lucas'ın üstüne atıldı.

Arbede tam başlamak üzereydi ki Senore Frasquita ikisinin

arasına girdi ve var gücüyle Corregidoru itti. Bir zamanlar en şehvetli hülyalarının nesnesi olan beyaz kol, şimdi en korkunç kabuslardaki bir ejderha pençesi gibi çıkmıştı Corregidorun karşısına. Bu kadar insanın içinde yere kapaklanıp da komik duruma düşmemek için kendisini tutmalarına izin verdi. Bu kadın hâlâ başına gelen en büyük bela olmaya devam ediyordu.

Senore Frasquita kocasına döndü ve hışımlaonun üstüne doğru yürümeye başladı. Yaşlı Lucas'ın beti benzi attı. Bir anda hayalet kesildi. Ama sonra kendini toparladı ve göğsünü alabildiğine şişirip korkunç bir kahkaha koyverdi, öyle ki sonunda kalbi fırlayıp çıkmasın diye eliyle göğsüne bastırmak zorunda kaldı. Nefes nefese hırıltılar içinde, Corregidoru taklit etmeye devam ederek şöyle dedi:

"Tanrının melekleri hep seninle olsun Frasquita! Yeğeninin atanma belgesinin karşılığını layıkıyla verebildin mi bari!"

Senore Frasquita'nın o anki halini görmek bir ömre bedeldi! Bir an için yüzünde korkunç bir ifadeyle taş kesilip kaldı. Sonra göğsü gittikçe hızlanan bir tempoyla kabarıp inmeye başladı. Ortalığı cehenneme çevirecek kızgın lavlarını püskürmeye hazırlanan bir volkan gibiydi adeta. Şalını tutup omzuna attı, başını yukarı kaldırdı, delici bakışlarını Lucas'a dikerek şöyle dedi:

"Yıkıl karşımdan, Lucas!"

Oradaki herkes, Senore Frasquita'nın o anki halinden, mimiklerinden ve ses tonundan, Lucas'a okkalı bir şamarın inmek üzere olduğunu düşündü.

Karısının sesini duyar duymaz, değirmencinin yüz ifadesi değişti. Zihnini kasıp kavuran cehennem alevleri, içinde fokuran bir uman çağıltısının suları altında birdenbire

sönüvermişti sanki. Ruhunu şeytana teslim etmiş olmanın verdiği gerginlik, bir anda yerini ışık dolu bir rahatlığa bırakmıştı. Kendine gelmiş, tekrar Lucas olmuştu! O ana kadar gördüğü ve gördüğünü sandığı her şeyi unutarak gözlerinde yaşlarla bütün içtenliğiyle haykırdı:

"Frasquita, Frasquita'm! Sensin!"

"Hayır!" diye cevap verdi Navarralı kadın, ateş püskürmeye devam ediyordu. "Her şey bitti, Lucas! Ben artık senin Frasquita'n değilim! Bu akşam yaptıklarını ne çabuk unuttun? Her şey eskisi gibi olabilir mi sanıyorsun? Bunca zaman aşkınla yanıp tutuşan kalbim, senin yüzünden buz kesildi, her an paramparça olmaya hazır!"

Senore Frasquita bunları der demez kendini daha fazla tutamadı ve gözyaşlarına boğuldu.

Corregidorun karısı, Senore Frasquita'nın yanına geldi, bir elini omzuna attı, sonra büyük bir şefkatle onu kucakladı.

Senore Frasquita, küçük bir kız annesine nasıl sığınırsa öyle sığındı Corregidorun karısına. Ne yaptığını bilmeden kadını öpmeye başladı ve gözyaşları içinde şöyle dedi:

"Madam, madam, ben ne kadar talihsizim!"

"Hayır, hayır yavrum, düşündüğün kadar değil," dedi Dona Mercedes, o da gözyaşlarına boğulmuştu.

"Talihsiz biri varsa, o da benim!" dedi Lucas ağlamaklı, gözyaşları boşanmasın diye büyük bir savaş veriyordu.

"Ahhhh, ya ben?" diye patladı sonunda Don Eugenio, vücudu hıçkırıklarla sarsılıyordu, o da diğer sulu gözlerin arasına katılmıştı, kendini arındırmak için çırpınıyordu

adeta. "Ben ne adi, ne aşağılık bir adamım! Ne hallere düşürdüm kendimi!

Ve Juan Lopez'in boynuna sarılarak ulumaya başladı.

Juan Lopez de, oradaki bütün uşaklar da ağlamaya başladı. Ortalığı sular seller götürüyordu, öyle görünüyordu ki her şey burada bitmişti, ama daha hiç kimse kendi yaptıklarına dair tek bir söz etmemişti.

33. BÖLÜM

Önce sen!

Bu gözyaşı okyanusunda yüzeye ilk çıkan Yaşlı Lucas oldu. Anahtar deliğinden gördüğü manzarayı hatırlamıştı. Yüzü birden kaskatı kesildi.

"Bu işe bir son vermenin zamanı geldi, beyler!" dedi kararlı bir şekilde.

"Söylenecek hiç bir şey yok, Lucas" dedi Corregidorun karısı. "Senin karın bir azize!"

"Orası öyle... Evet... Ama..."

"Aması maması yok! İlk gördüğüm andan itibaren onun bir azize olduğunu anladım. Bir de az kalsın senin anlattıklarına inanıyordum! Şimdi bırakalım da o konuşsun."

"İyi konuşsun da dinleyelim o zaman!" dedi Yaşlı Lucas.

"Söyleyecek hiç bir şeyim yok benim!" diye cevap verdi değirmencinin karısı. "Burada konuşması gereken birisi varsa, o da sensin. Nasıl olur Lucas, nasıl yaparsın, hem de, hem de..."

Senore Frasquita bir an durakladı, sözcükler boğazında düğümlendi. Corregidorun karısına olan saygısından ötürü tek bir kelime daha edemedi.

"Hayır, önce sen!" diye karşılık verdi Yaşlı Lucas.

"Şimdi konumuz o değil," diye bağırdı Corregidor, kıskançlıktan kıvranıyordu. "Sen ve karım. Anlatın şimdi. Ah sevgili Mercedes! Böyle konuşmalar içinde mi bulacaktık kendimizi...?"

"Önce sen, Don Eugenio!" diye cevap verdi karısı, kocasını aşağılayıcı bakışlarla süzdü.

Sonra sabırsızlık içinde kıvranan çiftler arasında bir söz düellosu başladı ve bir kaç dakika boyunca birbirleri arasında aynı soru gidip geldi:

"Önce sen!"

"Hayır, önce sen!"

"Tamam, ama hayır, önce sen!"

"Hayır sen!"

"Ama nasıl olur?"

Defalarca ve defalarca...
Kim bilir daha ne kadar sürerdi bu konuşmalar... Sonunda Corregidorun karısı kendine geldi ve kocasına şöyle dedi:

"Bu kadar yeter. Şimdi sen bir sus bakalım! Seninle sonra hesaplaşacağız. Önce Yaşlı Lucas'ı rahatlatalım. Öyle görünüyor ki bu hiç de zor olmayacak. Baksanıza Juan Lopez ve Tonuelo Senore Frasquita'nın masum olduğunu kanıtlamak

için hazırlar."
"Aman, onlar adımı temizlemese de olur!" dedi Frasquita. "Benim çok daha güvenilir iki tanığım var, üstelik kimse onlara rüşvet vermekle ya da onları yalan yere konuşturmakla suçlayamaz beni."

"Neredeler peki?" diye sordu değirmenci.

"Aşağıda, kapının yanındalar."

"İyi, söyle de gelsinler o zaman. Tabii evin hanımı da izin verirlerse."

"Zavallı kızlar merdivenleri tırmanamazlar ki..."

"Ha, ikisi de kadın mı? Bir de onlara güvenebileceğimizi söylüyorsun!"

"Hayır kadın değiller, aslında belki de şöyle söylemek daha doğru, ikisi de dişi cinsten ama kadın değil..."

"Bu daha da kötü! Ne bunlar? İki küçük kız mı? Ben tanıyor muyum? Adları ne?"

"Birinin adı Pinona, diğerinin adı Liviana."

"Frasquita, ne diyorsun sen? Bunlar bizim eşeklerimizin adları! Bu kadar lafı bunun için mi söyledin? Sen benimle dalga mı geçiyorsun?"

"Hayır, kesinlikle. Ben çok ciddiyim. Sen değirmene gelip de Corregidoru gördüğünde ben orada değildim Lucas. Eşekler buna şahit! Şimdi her şeyi anlayacaksın."

"Acele et, Tanrı aşkına!"

"Aç kulaklarını o zaman, iyi dinle beni! Benden şüphelendiğin için de utancından ölmeye hazır ol! Bu akşam köyden değirmene geldiğin sırada, ben de değirmenden köye gidiyordum. Yolda karşılaştık biz aslında. Sen yolun biraz aşağısında, bir tarlanın ortasında durmuş tütününü yakmaya çalışıyordun..."

"Evet, doğru! Devam et..."

"Tam o sırada eşeğin anırdı."

"Doğru, nasıl da bildin! Ah Frasquita, ne kadar mutluyum! Konuş! Konuş! Her sözün ömrüme bir yıl daha ekliyor!"

"Ve senin eşeğin anırmasıyla, cevap olarak yolun diğer tarafından bir anırtı geldi."

"Ağzından bal damlıyor Frasquita! Şimdi bile o sesi duyabiliyorum!"

"Bunlar işte bizim Viviana ve Pinona'ydı. İki yakın arkadaş gibi birbirlerini tanıdılar ve selamladılar. Biz ise, ne birbirimizi tanıdık, ne de selamladık."

"Ya, hiç sorma!"

"Birbirimizi tanımamayı bırak," diye devam etti Senore Frasquita, "her birimiz diğerinin casus olabileceğinden şüphelenerek korkuya kapıldık ve karşıt yönlerde birbirimizden kaçtık. Yani işte gördüğün gibi, sen değirmene geldiğinde ben orada değildim. Corregidorun yatağımızda ne işi olduğunu merak ediyor olabilirsin. Bunu da sana üstündeki giysiler söyleyecektir. Hissettiysen hâlâ nemli olmalılar. Corregidor değirmene düştü, Garduna onu soydu ve bizim yatağımıza yatırdı! Kapıyı niye açtın diye sorabilirsin bana... Çünkü yardım çığlıklarıyla ortalığı çınlatan ve

boğulmak üzere olan adamın sen olduğunu sandım! Atama mektubuna gelince... Ama şimdi bu konuda konuşmak istemiyorum. Seninle baş başa kalınca her şeyi anlatırım... Bu hanıma olan saygım daha fazla konuşmamı engelliyor!"

"Senore Frasquita'nın söylediği her şey doğrudur!" diye bağırdı Juan Lopez, Corregidorun evinde kimin patron olduğunu görünce, rotasını değiştirip Dona Mercedes'in yanında olduğunu göstermek istemişti.

"Her şey! Hem de her şey!" diye ekledi Tonuelo, efendisinin sözlerini tekrar ederek.

"Evet her şey... Ama bu kadarı yeter!" diye araya girdi Corregidor, Navarralı kadının açıklamalarını daha ileriye götürmemesinden dolayı son derece memnundu.

"Yani sen masumsun, öyle mi?" diye haykırdı değirmenci. "Frasquita! Benim sevgili Frasquita'm! Aşkım! Beni affet! Ah ben ne büyük bir aptalım! İzin ver, izin ver de öpeyim seni!"

"Dur bakalım orada!" diye cevap verdi karısı, kocasının kendisini kucaklamasına engel olarak. "Daha her şey bitmedi. Şimdi sen anlat bakalım!"

"Onun adına ve kendi adıma açıklamayı ben yapacağım," dedi Dona Mercedes.

"Nihayet! Bir saatten beri bunu bekliyordum!" dedi Corregidor.

"Ama önce," diye devam etti Corregidorun karısı, sırtını kocasına dönerek, "Bu iki beyin de kıyafetlerini değiştirmelerini istiyorum. Ancak ondan sonra açıklamalarımı yapacağım."

"İyi, gelin de, değişelim," dedi Murcialı, Don Eugenio'ya, onu öldürmemiş olduğu için son derece mutluydu, ama hâlâ ona karşı büyük bir nefret vardı gözlerinde. "Yüce efendimizin giysilerine hiç alışamadım zaten! Giydiğimden beri başımdan bela eksik olmadı!"

"Onlara layık değilsin de, ondan!" diye cevap verdi Corregidor. "Çabuk, bir an önce giymek istiyorum giysilerimi, başta sen olmak üzere asılacak bir sürü kişi var, hele de karım kendini yeterince aklayamazsa!"

Corregidorun karısı, yaramaz bir çocuğun asarım keserim tavırlarını alaycı bir gülümseyişle geçiştiren bir anne gibi baktı Corregidorun yüzüne.

34. BÖLÜM

Corregidorun karısı da hiç fena değil!

Yaşlı Lucas ve Corregidor odadan çıktıktan sonra Dona Mercedes kanapeye oturdu, Senore Frasquita'yı yanına çağırdı ve kapının yanında dikilmekte olan uşaklara ve muhafızlara dönerek yumuşak ve sevecen bir ses tonuyla şöyle seslendi:

"Gelin bakalım şimdi, bu tatlı hanıma benim hakkımda kötü ne biliyorsanız anlatın."

Evin çalışanları bir güruh halinde odanın içine doğru ilerlediler; her biri kendi başına el kol hareketleriyle ateşli ateşli bir şeyler anlatmaya başladı. Sonunda bu söz ve beden karmaşasının içinden bir bağırtı koptu. Otoritesiyle saygı ve korku uyandıran dadının sesiyle hepsi oldukları yerde donup kaldılar. Sonra toparlanıp, geriye çekildiler. Dadı aralarından sıyrıldı ve konuşmaya başladı:

"Senore Frasquita, biz hanımımla birlikte çocukları yatırmış, efendimizin gelmesini bekliyorduk... Daha önceden Garduna eve gelmiş ve Corregidor ile çok tehlikeli bir hırsızın peşine düşeceklerini ve efendisinin eve çok geç döneceğini bildirerek, onu beklemeden yatmamızı emrettiğini

söylemişti. Ama Garduna'nın yüzündeki ifadede öyle bir gariplik vardı ki, bizim için uyumak ne mümkün! İkimizin de içine bir kurt düştü. Ama beklemekten başka da yapacak bir şey yoktu... Neyse biz de hem biraz rahatlayalım hem de vakit geçsin diye bir dua kitabı açıp okumaya başladık, derken gecenin bir vaktinde hanımımla efendimin yatak odasından bir ses duyduk. Sesin bir insandan geldiği çok belliydi. Zaten diken üstünde oturuyorduk, o sesle birlikte hepten kendimizi kaybettik. Kalbimiz korkuyla nasıl deli gibi çarpıyordu, anlatamam! Birbirimize baktık, sonra bir cesaretle yerimizden doğrulduk, ışığı aldık ve usulca yatak odasındaki ayak seslerinin kimden geldiğine bakmaya gittik. Tam odaya girmiştik ki... Aman Tanrım o anı hatırlamak bile tüylerimi diken diken etmeye yetiyor.. Bir adamın karaltısıyla karşı karşıya geldik. Adam bizi görür görmez kendini yere attı, doğruca yatağın altına süründü ve oraya saklanmaya çalıştı. Biz de ışık elimizde, korku ve merak içinde adama doğru yürümeye başladık. Bir de ne görelim, adam tıpkı Corregidor gibi giyinmişti ama Corregidorun kendisi olmadığı da her halinden belliydi! "Hırsız! Hırsız var!" diye bağırmaya başladık avazımız çıktığı kadar. Bir anda evde ne kadar insan varsa, bir sürü halinde odanın içine doluştular ve muhafızlar sahte Corregidoru yakalayıp karga tulumba yatağın altından çıkardılar. Bir an için hepimiz donup kaldık, çünkü hırsız diye yakaladığımız adam Yaşlı Lucas'tan başkası değildi! Hanımım korkunç bir çığlık kopardı, öyle ki ben dahil herkes kulaklarımızı tıkamak zorunda kaldık. Üstündeki giysileri görünce Yaşlı Lucas'ın kocasını öldürdüğünü sanmıştı! "Asalım! Asalım bunu!" diye bağırmaya başladı herkes. "Hırsız!" ve "Katil!" sözcükleri, Yaşlı Lucas'ın kendisi hakkında duyabildiği en masum sözcüklerdi. Adamcağız bir ceset gibi bembeyaz kesilmişti. Kendisine uzanan sayısız el ve kolla duvara yapıştırılmış bir halde, korku dolu gözlerle olan biteni seyrediyordu. Sonra baktı ki ciddi ciddi kodese tıkılmak üzere götürülüyor, dili çözüldü ve şimdi tekrarlayacağım şu sözleri söyledi:

"Madam, madam! Siz ne yaptığınızı sanıyorsunuz? Beni katil ya da hırsız diye suçluyorsunuz, gidin de benim evimde yatak odama bakın. Gerçek katil, gerçek hırsız orada! Karımla aynı yatakta!"

"Ah zavallı!" sözcükleri döküldü Senore Frasquita'nın ağzından.

"Ah talihsiz başım!" dedi Corregidorun karısı.

"Biz de işte tam bu sözleri söyledik... "Zavallı Lucas, zavallı hanımımız!" Çünkü, Senore Frasquita, aslına bakarsanız hepimiz Corregidorun size bir ilgisinin olduğunu biliyorduk, hatta kendi aramızdaki gülüşmelerin konusu da hep buydu... Ama biz hiç sizin ona karşı ilginiz olduğunu düşünmemiştik ve..."

"Dadı!" diye bağırdı Corregidorun karısı. "Bu kadar yeter!"

"Ben de izninizle bir kaç şey söylemek istiyorum," dedi muhafızlardan biri öne çıkarak. "Yaşlı Lucas buraya pek de öyle onurlu niyetlerle gelmemişti, doğruca yatak odasına çıkması da bunu gösteriyor zaten. Biz kapıdan girerken onu görmüştük. Yürüyüşüyle, giyinişiyle aynı Corregidordu. Bizim için ayırdetmek imkânsızdı! Geçmesine izin verdik haliyle. Meğer bizi aptal yerine koymuş, çok geç farkettik. Neyse ki amaçlarına ulaşamadı. Eğer ki hanımımızı yatağında uyur vaziyette bulmuş olsaydı..."

"Yeter! Sen de çeneni kapasan iyi olur!" diye araya girdi aşçı. "İşe yaramaz ıvır zıvırlıklar oldu mu çeneniz düşüyor! Senore Frasquita, Yaşlı Lucas yatak odasında bulunma sebebini açıklarken, niyetini de itiraf etmek zorunda kaldı ve dedi ki "Benim onurumun katili olan adamın, ben de onurunun katili olmak için..." Tam bir şeyler daha söylüyordu ki, hanımımın dehşet dolu bakışları karşısında sözcükleri boğazında

düğümlendi. "Ve hanımım sinirden her tarafı titremeye başlamış bir halde, kendini kaybederek Lucas'ın yüzüne bir tane tokat patlattı" diye devam etti aşçı. "O an itiraf ediyorum ben de kendimi tutamadım ve kocanıza ağıza alınmayacak küfürler savurdum, hatta bıraksalardı üstüne atılıp gözlerini oyardım. Şimdi bana bakışlarınızdaki korkuyu çok iyi anlıyorum ama Senore Frasquita ya bir de kocanız..."

"Senin de öteki boşboğazlardan farkın yok!" diye bağırdı kapıcı öne çıkarak. "Adamdan başka ne yapmasını bekliyordunuz ki? Neyse, Senore Frasquita, boşverin bunları, siz benim anlatacaklarıma kulak verin. Hanımım o an için ne yapması gerekiyorsa, ne söylemesi gerekiyorsa onları yaptı, onları söyledi. Ama sonra Corregidorun aşağılık davranışı üzerinde düşündükçe, Lucas'a olan kızgınlığı yavaş yavaş azaldı ve gözlerindeki nefret dolu bakışlar yerini acımaya bıraktı. Ve iyice kendine gelince, şimdi tam hatırlamıyorum ama şuna benzer bir şeyler söyledi: "Peki Lucas, madem öyle, her ne kadar yaptıklarının affedilecek bir tarafı yoksa da, her ne kadar zihninde dolaştırdığın şeytanca düşüncelerle zindanlarda çürümeyi hakediyorsan da, ne sen ne de ben, kocamın ve senin karının yaptıklarının altında kalacağız. Onlara öyle bir oyun oynayacağız ki, kendi kazdıkları kuyuya düşecekler." İşte hanımım böyle söyledi, sonra hepimiz bir çember oluşturduk, hanımım ve Yaşlı Lucas ortada kaldılar ve orada kendi aralarında konuşup efendimiz geldiği zaman bize ne yapacağımızı teker teker söylediler. Bana en güzel işlerden birisi düştü. Zavallı Sebastian Garduna! Sırtına yediği yumruğun acısıyla hâlâ Aziz Simon'u, Aziz Judas'ı ve diğerlerini sayıklıyordur herhalde..."

Kapıcı konuşmasını bitirdiği zaman, Corregidorun karısı ve Senore Frasquita bir süredir kendi aralarında koyu bir muhabbete dalmışlar, neşe içinde fısıldaşıyorlardı. Yükselen kahkahalara ve her an birbirlerini kucaklayıp öpmelerine bakılırsa, konuştukları şeyin onları çok eğlendirdiği belli oluyordu.

Keşke biz de onları duyabiliyor olsaydık! Belki kadın okuyucularımız ne konuştuklarını bize söylerler...

35. BÖLÜM

Nihai Karar

Corregidor ve Yaşlı Lucas, üzerlerine kendi giysilerini giymiş olarak odaya geri geldiler.

"Şimdi, bana borçlular çıksın ortaya!" diye bağırdı Don Eugenio de Zuniga odaya girer girmez.

Sözleri ve heybetli girişiyle yaratmak istediği etkiyi tamamlamak için püsküllü bastonuyla yere iki defa vurdu. Sonra karısına dönerek, aşırı soğuk ve sert bir ifadeyle:

"Mercedes, sana bundan sonra karım diye hitap edip etmeyeceğimi öğrenmek için açıklamanı bekliyorum" dedi.

Bu sırada Senore Frasquita yerinden doğruldu, yüzünde muzır bir ifadeyle Yaşlı Lucas'a yaklaştı ve vargücüyle ona bir çimdik attı. Zavallı adam duyduğu acıdan çığlığını zor tuttu. Şaşkın bir ifadeyle karısına baktı ve onun yeniden sevgiyle ışıldayan gözleriyle karşılaştı. Az önceki kızgınlıktan, nefretten eser yoktu bu gözlerde. Barışmaları için tek bir söz bile söylemelerine gerek kalmamıştı.

Corregidor, taş kesilmiş bir halde ağzı şaşkınlıktan bir karış

açık bu sözsüz oyunu seyretmişti. Ama bu işteki gariplik bir süre sonra onu kendisine getirdi. Tekrar karısına dönerek yüksek sesle şöyle dedi:

"Çıldırmak işten değil! Derhal birisi bana açıklasın. Madam, konuş! Sabrımım da bir sınırı var... Kurtar şüphelerimden beni... Sana kocan ve Corregidor olarak emrediyorum!"

Sonra püsküllü bastonuyla zemine sertçe bir kaç defa daha vurdu.

"Gidiyor musunuz, yoksa?" diye bağırdı Dona Mercedes, Senore Frasquita'ya doğru yönelerek, Don Eugenio'yu orada öylece bırakmıştı. "Bu olayın burada kapanacağından emin olabilirsiniz. Gönlünüz rahat olsun. Rosa! Misafirlerimiz için yolu aydınlat kızım. Yolun açık olsun, Lucas."

"Hayır!" diye haykırdı Zuniga. "Yaşlı Lucas burada kalıyor! Ben gerçeği öğrenmeden kimse adımını bile atamaz!" Değirmencinin ve karısının hareketlendiğini görünce, "Hayır dedim! Muhafızlar! Yakalayın! Kral adına!"

Tek bir muhafız bile kılını kıpırdatmadı. Herkes Corregidorun karısına baktı.

"Seninle işimiz şimdi başlıyor," diye ekledi Corregidorun karısı, kocasının üstüne doğru yürürken. Sonra geriye döndü, hafifçe başını yana eğdi, parmak uçlarıyla elbisesinin eteklerinden tuttu ve orada bulunan herkese iyi geceler demek için dizlerini biraz bükerek nazikçe eğildi.

Corregidor hışımla karısına doğru atıldı, arkasından elbisesine yapıştı. "Ama hayır... Nasıl olur... Durdur onları... Ama... Ama..." diye kekeledi yaşlı adam.

Yüce Efendi, annesinin eteklerine yapışmış bir çocuk kadar

bile itibar görmedi!

Sonunda herkes odadan çıktı ve talihsiz çift başbaşa kaldı. Dona Mercedes, içinde kocasına karşı duyduğu nefret duygularının yarattığı gerilimi azaltmak için odanın içinde gidip gelmeye başladı. Corergidor şaşkınlık ve korkuyla karısını izliyordu. Nihayet durdu ve kocasına dönerek, Rus Kraliçelerinin gözden düşmüş bir bakanı Sibirya'ya sürgüne gönderirken kullandıkları kadar donuk ve sert bir ses tonuyla şöyle dedi:

"Bin yıl yaşasan bile, bu gece yatak odamda ne olup bittiğini asla öğrenemeyeceksin! Sen de onurlu insanlar gibi geceyi karının yanında geçirmiş olsaydın, böyle bir şeyi öğrenmek için çırpınıp durmaya gerek duymazdın. Merakını dindirmek için hiç bir neden göremiyorum. Artık her şey bitti Don Eugenio! Benim için geriye kalan tek bir şey var, çocuklarımın babası olman. O da olmasaydı, tıpkı şimdi seni sonsuza kadar yatağımdan attığım gibi, kendi ellerimle balkondan aşağıya atardım. Başka söyleyecek bir sözüm yok. Size iyi geceler dilerim, bayım."

Dona Mercedes bir yandan bunları söylerken bir yandan da yatak odasına doğru yönelmiş, son sözüyle birlikte kapıyı çarparak arkasından kapatmıştı. Karısının sözlerini bir an olsun gözlerini kırpmadan dinlemiş olan Corregidor, odanın ortasında öylece kalakalmıştı. Zavallı adam, sonunda ağzından dökülen salyalarla birlikte şu sözleri söyleyebildi:

"Bütün orduları bozguna uğramış bir komutan bile benim kadar çarpılmamıştır herhalde! Tanrım, bana layık gördüğün son bu mu? Garduna! Garduna! Beni bu durumdam kurtaracak bir planın vardır umarım!"

36. BÖLÜM

Epilog

Yaşlı Lucas ve Senore Frasquita kasabadan ayrılıp da değirmenin yolunu tuttuklarında, kuşlar şarkılarıyla şafağı karşılıyorlardı.

İki eşek önde, onlar da arkada yan yana yürüyorlardı.

"Bu pazar kiliseye gidelim" dedi değirmencinin karısı kocasına. "Günah çıkartmaya ihtiyacın var. Ruhun bu gece kapıldığın kirli düşüncelerden ve kötü emellerden ancak böyle temizlenir."

"Olur gideriz." diye cevap verdi değirmenci. "Benim de senden bir ricam var. Yatağı ve çarşafı hemen fakir birilerine verip, yenisini alalım. O iğrenç herifin terlediği bir yatakta ben asla yatamam!"

"Bana ondan sözetme, Lucas!" diye cevap verdi Senore Frasquita. "Neyse konuyu değiştirelim. Ben asıl senden başka bir şey istiyorum."

"Söylemen yeter."

"Önümüzdeki yaz beni Solan de Cabras'daki kaplıcaya götürür müsün?"

"Olur götürürüm. Ama neden oraya gitmek istiyorsun?"

"Çocuk sahibi olabilir miyiz diye bir denemek istiyorum."

"Frasquita! Bundan daha iyi bir fikir olmaz! Önümüzdeki yaz, Tanrının da izniyle oraya gideriz."

Güneş daha yeni yeni dağların zirvesinden görünmeye başlamış tı ki, değirmene geldiler.

Önceki gece yaşanan olaylardan sonra, artık evlerine önemli şahsiyetlerden hiç kimse uğramaz diye düşünüyorlardı. Ama daha o akşam, kasabanın ileri gelenleri, çifti şaşkınlık içinde bırakarak kapılarını çalmıştı. Piskopos Hazretleri, kilise görevlileri, Akademi Üyesi, iki rahip ve Piskoposun davet ettiği daha pek çok kimse, salkım saçak asmanın altındaki taraçayı doldurmuş, eskisi gibi sohbete dalmışlardı.

Eksik olan bir tek Corregidordu.

Piskopos hazretleri, yeri geldiği zaman orada bulunan herkesi işaret ederek, bu evde bazı kötü olaylar yaşanmış olsa da, bunun dürüst değirmenci ve karısıyla bir ilgisinin olmadığını, diğer insanların da bunu böyle bilmelerini ve çifti dışlamamaları için kendisinin ve kilise mensuplarının bu evi eskisi gibi ziyaret etmeye devam edeceklerini söyledi. Böyle bir kaderi hak eden birisi varsa, o da böylesi onurlu ve saygın bir topluluğu aşağılık davranışıyla lekeleyen malum şahıstı. Senore Frasqiita'ya bundan sonra sözlerine ve yaptıklarına dikkat etmesi, daha az kışkırtıcı ve baştan çıkartıcı tavırlar sergilemeye özen göstermesi ve kollarını ve boynunu açıkta bırakan giysiler giymeyi bırakmasını babacan bir tavırla öğütledi. Yaşlı Lucas'a da, daha az tamahkar olması, kendin-

den itibarlı insanlarla ilişkilerinde daha dikkatli ve saygılı olması konusunda öğüt verdi. Sonra orada bulunan herkesi kutsadı ve bugün oruç tutmadığını ve şu ünlü üzümlerden bir kaç salkım yemek için sabırsızlandığını söyledi.

Diğerleri de onun özellikle bu son sözlerine katıldıklarını belirterek, neşe içinde asmaya hücum ettiler. Gecenin değirmenciye maliyeti sekiz buçuk kilo üzüm oldu!

O güzel akşam sohbetleri, Napolyon bütün beklentilerin aksine ordularıyla İspanya'ya girene kadar, üç yıl daha sürdü.

Piskopos hazretleri, vaiz ve günah çıkartan diğer rahip, ülkeyi işgal eden ve kiliselerin en kutsal mekânlarını çiğneyerek ayinler sırasında pipolarını tüttüren Fransızları, Polanyalıları ve yandaşlarını görmeye daha fazla katlanamayarak 1809 yılında öldüler. Küçük grubun diğer üyeleri ve avukat da sırasıyla 1809, 1810, 1811 ve 1812 yıllarında öldüler.

Corregidor bir daha değirmene adımını atmadı. Bir Fransız mareşali tarafından görevinden alınana kadar kasabanın Corregidoru olmaya devam etti. Sonrasında kendi yararına olduğu halde yabancı boyunduruğu ile uzlaşamadığı için Kraliyet Hapishanesine düştü ve orada öldü.

Dona Mercedes bir daha evlenmedi. Hayatını çocuklarına adadı ve onları iyi bir şekilde yetiştirdi. Yaşı ilerlediğinde bir rahibe manastırına yerleşti ve son günlerini orada bir azize gibi saygı görerek geçirdi.

Garduna, Fransızlarla işbirliği yaptı.

Juan Lopez bir gerilla savaşçısı oldu ve bir çeteye önderlik etti. Ünlü Baza Savaşına katıldı ve orada muhafızı Tonuelo

ile birlikte epey bir Fransız askerini de beraberinde götürerek öldü.

Yaşlı Lucas ve Senore Frasquita'ya gelince... Solan de Cabras'a gitmelerine rağmen hiç çocukları olmadı. Ama bu ilişkilerinde hiç bir şeyi değiştirmedi, gene eskisi gibi büyük bir tutkuyla sevdiler birbirlerini ve uzun bir ömür sürdüler. Çalkantılı olaylara, 1812 ve 1823'de Mutlakıyetin yeniden hortlayışına ve Mutlak Monarkın ölümünden sonra gerçek bir anayasal düzenin gelişine tanık oldular. Yedi yıl sürecek olan Sivil Savaş tam çıkmak üzereyken bu dünyadan ebedi yaşama göçtüler. Yaşadıkları uzun zaman boyunca ne modalar türedi, ne şapkalar geldi geçti ama hiç biri 'üç köşeli şapka'yla simgelenen 'o zamanlar'ı unutturmayı başaramadı.

BUZLAR KIRILIRKEN

Vittula

Mikael Niemi

İsveç Edebiyatından Bir Modern Klasik

Haritanın bir köşesine atılmış ve kendi yalnızlığına terk edilmiş görkemli bir coğrafya... Büyüyebilmek için çırpınan çocuklar, varlığını koruyabilmek için mücadele eden erkek ve kadınlar, hayata son bir çabayla tutunan yaşlılar... Birkaç dile parçalanmış hayatlar... Ruhunun en karanlık noktasındaki kötülüğü altın tepside sunulan kesik bir baş gibi taşıyanlar... İnsanlığın evrensel ıstıraplarını ironik ve şiirsel bir dille anlatıyor Niemi...

Mikael Niemi'nin şimdiye kadar 27 dile çevrilmiş kitabı Vittula, 2000 yılında basıldığında İsveç'te bir kasırga gibi esti ve August ödülünü kazandı.

"Niemi hikayelerini büyülü bir gerçekliğin sis gibi çöktüğü bir havada, soğukkanlı bir nükteyle anlatır. Öykü; merak, korkusuzluk ve esrik bir cehalet fısıldar. Kitabın her bir bölümü minyatür bir destan..."

New York Times

"Unutulması güç ve görkemli. Niemi'nin en büyük başarısı bir yetişkinin çocukluğuna dair fantastik hatıralarıyla, bir çocuğun geleceğine dair naif hayalleri arasında büyülü bir köprü kurmak olmuş. İsveç'te her on kişiden birinin satın aldığı bu kitap, Amerika'da her otuz kişiden birinin evinde bulunmakta."

Los Angeles Times

"Mikael Niemi insanı delip geçen hayal gücüyle birleştirdiği anılarını parça parça eder. Karanlık ve insanı alt üst eden bir gerçeklik. Baş döndürücü gerçeküstü hikayeler. Daha önce böyle bir şey okumamıştım..."

The Guardian

"Vittula soğuk iklim edebiyatının bir klasiği olmak üzere. Ancak Borges'in hayal gücüne sahip bir Jack London, bu kadar sevimsiz bir iklimden bu kadar bilge ve esprili bir çalışma çıkarabilirdi. Ve muhtemelen yalnızca Mikael Niemi bu kadar buzdan böylesine bir sanat eseri üretebilir. Bu kitap sanki dondurmanın keşfi gibi."

Booksense76

"İnsanın içini titreten olağanüstü bir baş yapıt. Coşturuyor ve aynı zamanda yaralıyor.."

Svenska Dagbladet